

Elementa medicinae et chirurgiae forensis / [Joseph Jacob Plenck].

Contributors

Plenck, Joseph Jacob, Ritter von, 1738-1807

Publication/Creation

Viennae : R. Graeffner, 1781.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/nfzd6ug7>

License and attribution

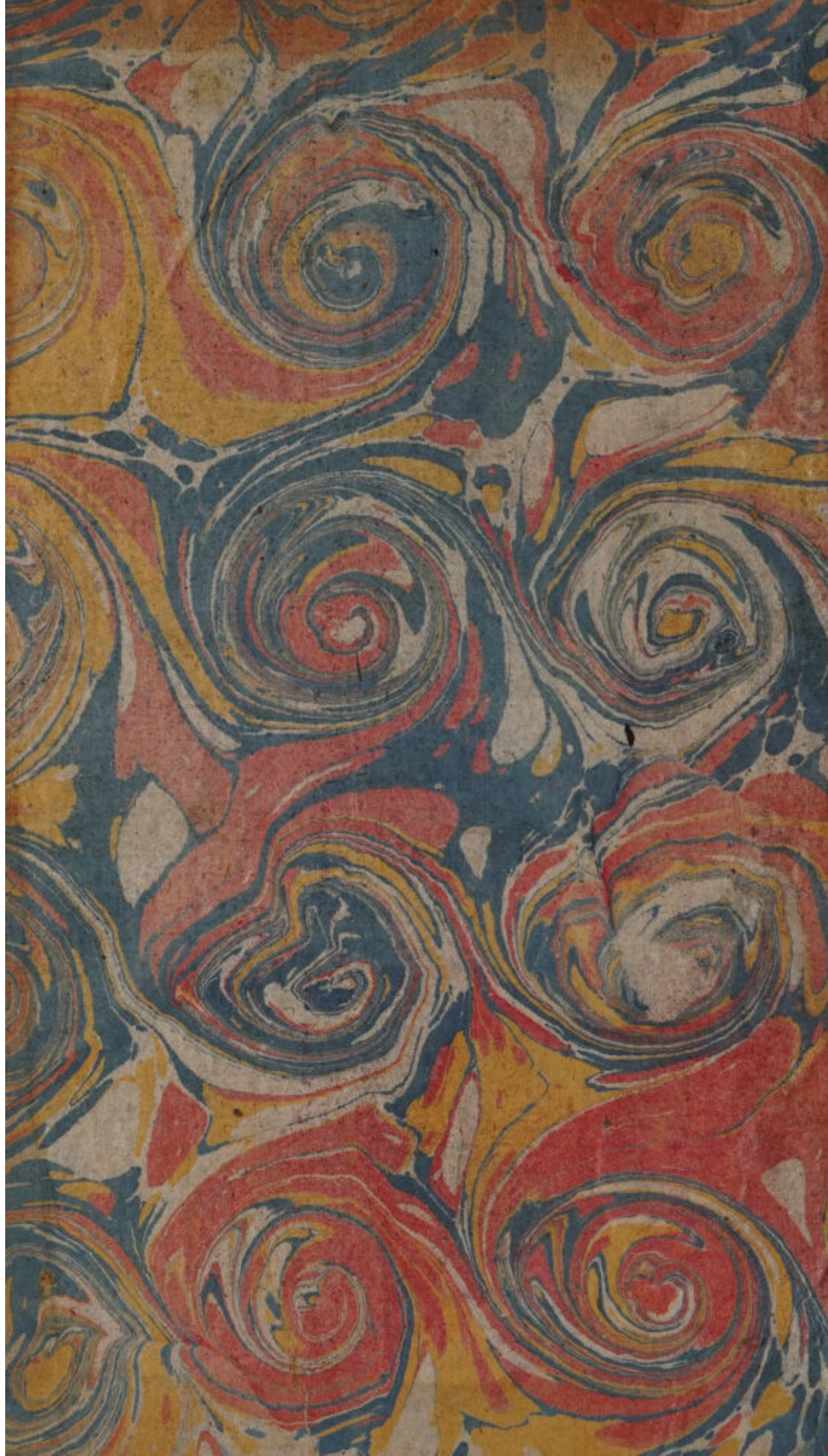
This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

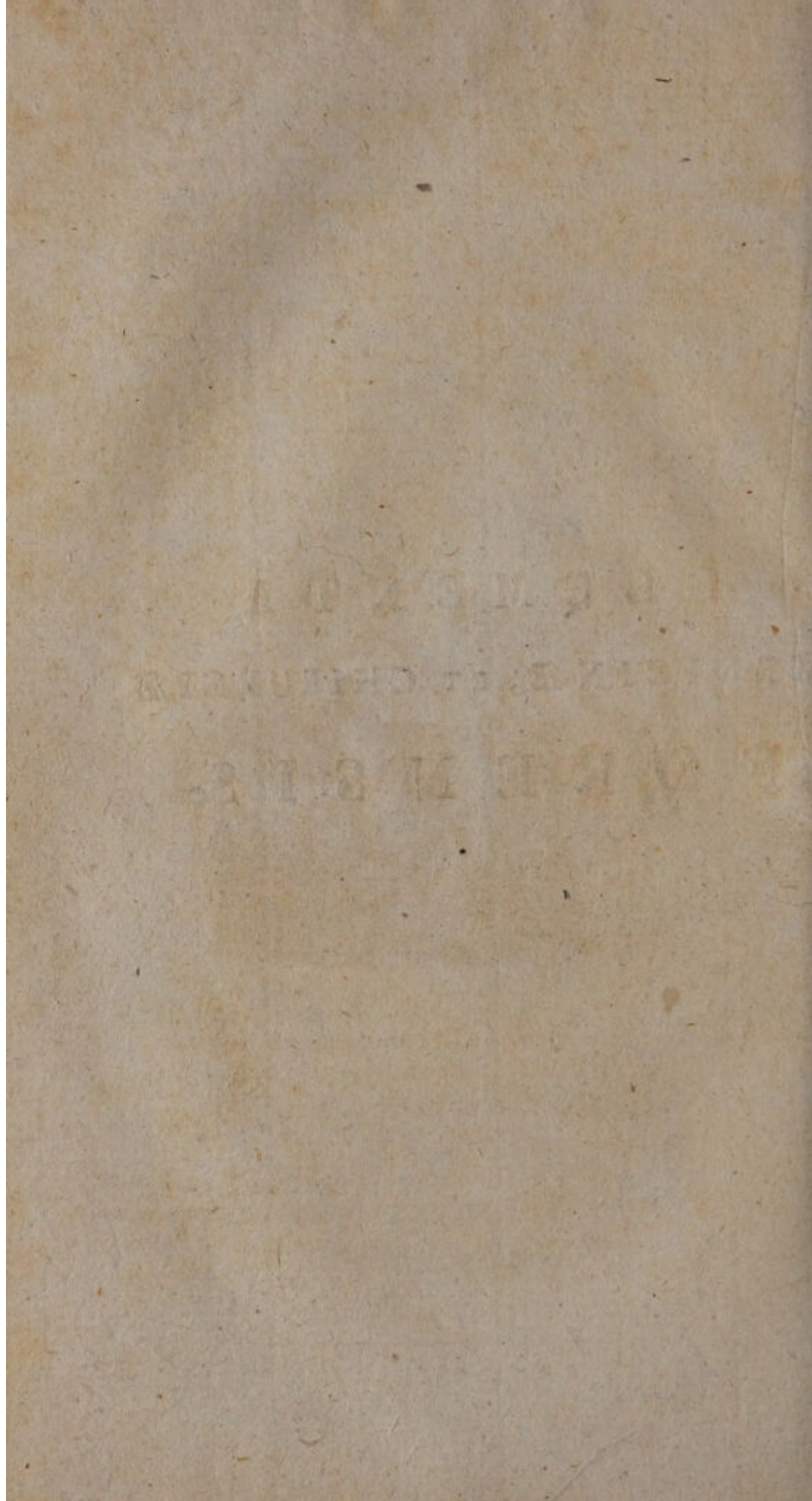

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

JOSEPHI JACOBI PLENK

*Chirurgiæ Doct̃oris, nec non Chirurgiæ, Anatomes,
atque Artis obstetriciæ Professoris Regii, publici ac
ordinarii in Regia Universitate Budensi.*

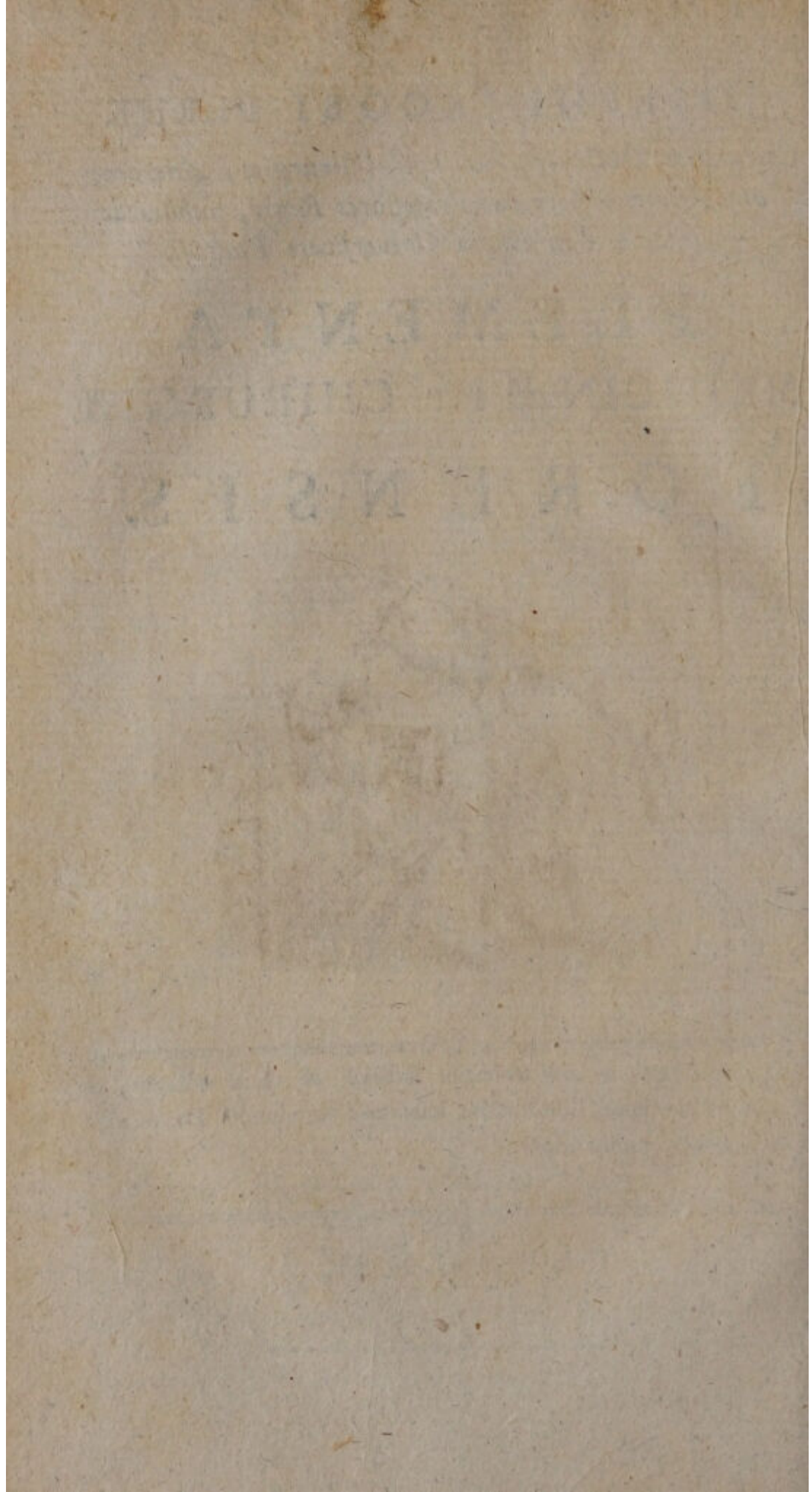
ELEMENTA
MEDICINÆ ET CHIRURGIÆ
FORENSIS.

Oportet hoc in casu animum habere ab omni adfectu, &
perturbatione liberum ac vacuum: credendo Deum κατὰ
διογῶσιν nobis adesse.

M. SEIBIZIUS in Ex. Vuln. p. III.

VIENNÆ,
APUD RUDOLPHUM GRAEFFER.

EXCELLENTISSIMO,

A C

ILLUSTRISSIMO

DOMINO

CAROLO

COMITIBUS

PALFFY AB ERDÖD

PERPETUO IN VÖRÖSKEÖ, ARCIS
ET DOMINORUM MARHEK, DÉVEN,
DETRÉKÖ, ET BATORSKESZY

HÆREDITARIO DOMINO

I. I. COMITATUM POSONIENSIS
QUIDEM PERPETUO, ZEMPLINIEN-
SIS VERO

SUPREMO COMITI,

ARCIS REGIÆ POSONIENSIS HÆREDI-
TARIO CAPITANEO S. C. ET R. A. M. CAMERA-
RIO, ET ACTUALI INTIMO STATUS

CONSILIARIO,

NEC NON PER I. REGNUM
HUNGARIÆ

PRO-CANCELLARIO

AULICO HUNGARICO,

HOC SUI CULTUS MONUMENTUM
SACRUM ESSE VOLUIT.

AUCTOR.

P R Æ F A T I O.

*M*EDENDI artem rei publicæ non solum pacis bellicque tempore in servandis civibus ingentia adferre commoda & utilitates, sed etiam jurisprudentiæ nullum esse forum, quod in causis dirimendis Apollinæ scientiæ suffragio carere posset, nemo non, nisi cui occaluit cerebrum, iverit inficias.

Sive enim rem publicam legibus temperet Princeps, sive cujuscunque fortî causas enascentes Themidis libra ponderet; semper Hygeæ judicio, Machaonisve in casibus non paucis idiget scalpello. Sine forensis enim medicinæ judicio, persæpe vulnerator involuntarius nec lethaliter lædens capitis damnaretur; innocens mater infanticidii morte plecteretur; miser melancholicus infami autochiri sepultura afficeretur. Sine hujus scientiæ studio hodieque pyræ in nostris regionibus pro infelicibus sagis arderent; hodieque carnificis manus vapyrorum pectora palo perfoderet; hodieque non raro in torturam illud JUVENALIS retorqueri posset: Dat veniam corvis, vexat censura columbas; hodieque desipientis hominis atra bilis vel nefarii simulatoris fraudulentia exorcismo tentaretur; hodieque ementita miracula sanctissimæ

P R Æ F A T I O.

religionis nostræ puritatem polluerent, atque sexcenti alii errores cum ingenti generis humani opprobrio ac perniciæ admitterentur.

Ex his autem effici potest; quanto operæ pretio hæc medicinæ pars excolenda, docenda, perdiscenda sit, quamque arctum ei cum sacra, & profana Jurisprudentia sit vinculum.

Partes medicinæ forensis, quæ forum politicum spectant, paucis solummodo adumbravi lineis, cum nuper absolutissima de hoc argumento illustris viri, celeberrimi FRANK lucubratio cum ingenti omnium litteratorum suffragio lucem adspexisset. Mearum etenim partium solummodo est uberrimas hujus scientiæ opes in exiguum aphorismorum fasciculum, qui prælectionibus academicis commode inservirent, colligere.

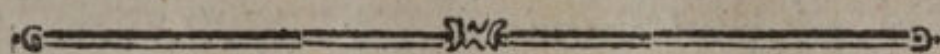

ELENCHUS

CONTENTORUM.

	PAG.
De medicina forenfi generatim	I

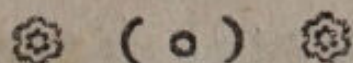

QUÆSTIONES

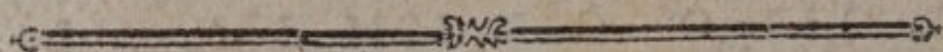
EX

FORO CRIMINALI.

INSPECTIO cadaverum legalis.	2
Signa homicidii per vulnus.	13
— — — — — contusionem.	21
— — — — — suspensionem.	24
— — — — — submerfionem.	27
— — — — — suffocationem.	29
— — — — — toxicationem.	32
— — — — — ineptam curationem.	31
— — — — — autochiriæ.	39
De infanticidio generatim.	43
Signa infanticidii per vulnus.	48
— — — — — contusionem.	49
— — — — — suffocationem.	51

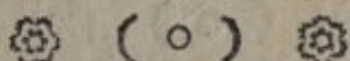
Signa infanticidii per efamationem...	57
— — — — — frigus...	57
— — — — — ignem...	57
— — — — — submerfionem...	54
— — — — — neglectam funiculi umbilicalis deligationem...	55
— — — — — neglectam debilitatem infantis.	58
— — — — — procurati abortus...	58
— — — — — subjecti pro tortura...	62
— — — — — sufferenda pœna...	64
Excusatio delinquentis...	66

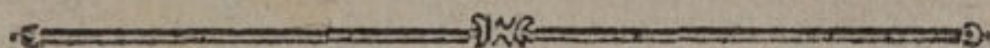
Q U Æ S T I O N E S

E X F O R O C I V I L I.

Signa capacitatis hæreditariæ infantis...	70
— — — — — patris illegitimi...	70
— — — — — matris illegitimæ...	71
— — — — — infantis vivi nati...	71
— — — — — mortui nati...	72
— — — — — maturi...	72
— — — — — præmaturi seu vitalis...	74
— — — — — immaturi seu non vitalis...	77
— — — — — ferotini...	79
— — — — — suppositi...	81

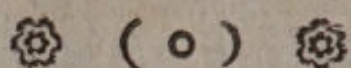
	PAG.
Signa infantis superfetati.	82
— — primogeniti gemellorum.	83
— — graviditatis simulatæ.	84
— — — celatæ.	85
— — partus prægressi.	87
— — — simulati.	88
— — molæ enixæ.	89
— — deflorationis.	90
— — stupri violenti.	93
— — — non-naturalis.	95
— — ætatis.	96
— — morbi simulati.	99
— — — celati.	105
— — — imputati.	107

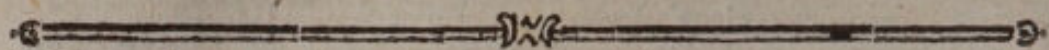
Q U Æ S T I O N E S

EX F O R O C A N O N I C O.

De divortio generatim.	109
Signa sterilitatis muliebris.	110
— — impotentia virilis.	115
— — monstri.	120
— — sexus dubii.	121
— — dæmonia.	125
— — magia.	128
— — spectri.	133

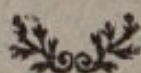
	PAG.
— miraculi.	133
— subjecti pro baptismo.	136

Q U Æ S T I O N E S

E X F O R O P O L I T I C O .

De politia medicinali generatim.	140
Cura magistratus pro conservanda sanitate publica.	141
— — — — — tempore morbi contagiosi.	146
— — — — — pro civibus ægrotis.	149
— — — — — asphyxiis.	151
— — — — — matrimonium ineuntibus.	157
— — — — — populatione augenda.	158
— — — — — gravidis.	161
— — — — — parturientibus.	162
— — — — — neonatis.	163
— — — — — educatione physica infantum.	164
— — — — — mortuis.	165
— — — — — tempore luis pecorum.	170
— Principis pro scholis medentium.	173
— magistratus pro sostro medentium.	182

D E
M E D I C I N A F O R E N S I
G E N E R A T I M.

SCIENTIA, quæ inquisitionem casuum legalium
scientia medico-chirurgica eruendorum docet.
Medicina forensis, vel legalis dicitur.

Aptius vero hæc scientia *Semiotica legalis* vocaretur.

ORIGINEM, *FATA*, & optimos *authores* hujus
scientiæ *Historia litteraria* medicinæ forensis do-
cet. *

OBJECTUM hujus scientiæ sunt omnes corporis
humani læsiones, vel actiones, quæ vitam, vel
sanitatem, vel felicitatem publicam lædunt.

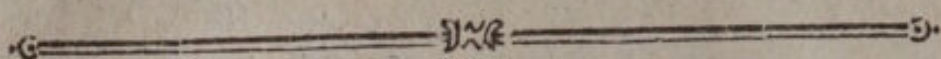
INQUISITORES casuum medico-legalium viri sint
oportet omnium medicinæ, & chirurgiæ partium
exactissime gnari; a foro medico legitime probati;
honestate non corrumpenda noti; & juramento ad
veritatem dicendam adstricti.

Facta inquisitione a medico, & chirurgo legali scri-
pta *renunciatio*, seu *visum repertum* casus in-

* De VIGILIIS *Bibliotheca chirurgica*. Vol. I. p. 596.

quisiti ad iudicium, ad quod pertinet, legitime
 consignatum deponatur.

FORUM iudicii quadruplex est, *criminale, civile,*
canonicum, & politicum.

QUÆSTIONES MEDICO-LEGALES

EX

FORO CRIMINALI.

INSPECTIO CAD AVERUM. LEGALIS.

Est inquisitio cadaveris coram iudice criminali. *

Hæc dividitur.

1. in inspectionem *externam*, quæ sine cadaveris
 apertura fit.
2. ————— *internam*, quæ apertis corporis
 cavitatibus instituitur.

INDICATUR inquisitio legalis in cadaveribus ho-
 minum,

1. qui post acceptam quamdam *violentiam* exter-
 nam moriuntur.
2. qui in *viis publicis*, vel occultis locis *mortui*
 reperiuntur.

* *Cel. DANIEL institutionum medicinae publicæ edendavum
 adumbratio cum specimen de vulnereum letalitate. Lipsiæ
 1778.*

3. qui mortui ex *aquis* extrahuntur.
4. qui *autochiri* vel sunt, vel fuisse creduntur.
5. qui *veneno* interierunt.
6. qui ab *agyrtis* tractati moriuntur.
7. si *infanticidii*, vel *abortus procurati* suspicio in cadavere infantis deprehenditur.

CONTRAINDICATIO. Si tanta jam adest putredo, ut nihil certi ex sectione erui possit, ac ne secantes morbum absque inquisitionis fructu contrahant, inspectio saltem interna omitti solet.

PERSONÆ JUDICIALES AD SECTIONEM LEGALEM NECESSARIÆ.

Ut inspectio legalis suum habeat valorem, necessario requiruntur sectioni præsentēs,

1. *Judex*, vel *duo scabini*, quibus competit jurisdictio criminalis, ut secantes chirurgi testes fide dignos habeant.
2. *Actuarius*, qui necessarius est, ut omnia, quæ durante sectione, & inspectione observantur, fideliter consignet. Hujus consignatio *Registratura visi reperti* dicitur.
3. *Medicus legalis*, qui ex parte medicinæ de vera mortis causa judicat, & qui attentus est, ut observata in cadavere ab Actuario rite consignentur.
4. *Duo chirurgi legales*, qui cadaver rite, & juxta leges secant, atque constitutionem partium externarum præsentibus reliquis personis judicialibus coram oculos ponant.

5. Bonum est, si medicus, & chirurgus, qui denati ad mortem usque *curam* habuerunt, simul sint praesentes.*

Volunt cæterum leges, ut omnes hæ personæ judiciales juramento sint constricti, & ut medicus, atque chirurgi a iudice ad inquisitionem legalem sint requisiti, alias inspectio talis est *illegitima*, nullumque habet valorem.

LOCUS PRO SECTIONE.

Locus, in quo sectio celebratur, satis sit lucidus, & amplus; adeoque camera spatiosa, vel si talis desit, potius atrium, aut horreum, imo ipsa domus area, vel hortus eligatur.

SITUS CADAVERIS.

Cadaver denudatum magnæ tabulæ, vel assensibus duobus, scamnis altioribus suffultis, imponatur.

TEMPUS PRO SECTIONE.

Oportet cadavera, quam citissime post obitum rimari, ne superveniens putredo inspectionem incertam, aut plane irritam faciat.

INSTRUMENTA, ET SUPPELLEX PRO SECTIONE.

INSTRUMENTA ad sectionem legalem necessaria, sunt,

Culter tonsorius.

3. Scalpella majora.

3. ——— minora.

* *Cel. HEISTERI diff. de medico vulneratum curante a sectione cadaveris non excludendo. Helmstad. 1749.*

2. Scalpella bipennia.

Forfex recta.

—— curva.

2 Volsellæ.

2 Hamuli, simplex & duplex.

Tubus cum epistomio, & 3 canulis.

2 Specilla.

2 Sulci.

Serra arcuata cum laminis.

Instrumentum ad cranium elevandum.

Spatha ad deglubendam duram matrem.

Culter ad secandum cerebrum.

2 Cunei.

Malleus.

Syringa pro injectione.

2 Acus magnæ, & rectæ.

2. ——— ——— ——— curvæ pro sutura cadaveris.

Ligamen tenue, nigrum, sericeum.

ORDO SECTIONUM.

Ab earum partium regione sectio inchoanda est, in qua signa violentiæ perpeßæ deprehenduntur.

Si vero nulla violentiæ externæ signa appareant, tunc sectio capitis aperturæ thoracis, & hæc abdominis aperturæ ad evitandam nimis diuturnam fœtoris molestiam commode præmittitur.

Omnes tres principales corporis *cavitates* sunt aperiendæ, nec non specus vertebralis, & collum examinetur.

PARTES CIRCA VULNUS, tam diu relinquuntur integræ, donec cavitas aperta est.

INSPECTIO CAD AVERIS EXTERNA.

In *externa* cadaveris *superficie* omnium primo examinandum est, an cadaver jam *putridum*, an adhuc *incorruptum* sit.

Si *signa putredinis* jam adsint, tunc adnotetur, an hæc in toto corpore, an solummodo hinc inde, an in una tantum parte observetur.

SIGNA PUTREDINIS in toto corpore sunt,

1. *Vesicæ* luteo liquore repletæ.
2. *Cuticula* a subiecta cute facile separanda.
3. *Livor* cutis, unguium & scroti.
4. Intumescencia *emphysematosa* totius cadaveris.
5. *Fætor cadaverosus*, seu putridissimus ex cadavere exhalans.

Si cadaver adhuc *incorruptum* deprehendatur, tunc tota *externa* cadaveris *superficies* a capite usque ad calcem est perlustranda, nempe

1. an quid *violenti* appareat, nempe fugillatio, vulnus, contusio, fractura, luxatio, inflammatio, gangræna &c.
2. an non ex ore, naso, auribus, vagina uteri, vel ex ano sanguis, vel pus, vel aliud quid exeat, aut
3. an his aperturis quid *heterogenei* immissum deprehenda ur.
4. Si *vulnus* in cadaveris *superficie* animadvertatur, tunc læsionis figura, longitudo, latitudo, profunditas, locus regionis, & numerus exacte adnotetur. Idem de ecchymosi, & aliis læsionibus notandum est.

6. Demum examinetur probe cadaveris totus *habitus*, utrum sit macilentus, vel obesus; an *facies* palleſcat, vel liveſcat, & an non *morbi externi*, vel *interni* adſint *ſigna*, ut hydrops, iſterus, exanthema, rigiditas tetanoidea, hernia, vel prolapſus &c.

I N S P E C T I O C A D A V E R I S I N T E R N A.

A P E R T U R A C R A N I I.

Cranii apertura exigit,

1. ut ſectio *cruciata* fiat per omnes partes molles ad cranium uſque; ſectio *prima* a naſi radice ad nucham occipitis, ſectio *ſecunda* ab una aure ad alteram pergat.
2. Spatha, & ſcalpello *omnes partes molles* cum pericranio a cranio adeo ſeparentur, ut illud totum appareat nudum. Jam examinetur, an in *ſeparatis* partibus mollibus ecchymoſis invenia-
tur, aut an in *externa cranii ſuperficie* fiſſura, fractura, contraſiſſura, impreſſio, vel alia ob-
ſervetur læſio.
3. Tandem ferra caute, & profunde ſatis incida-
tur *calvaria*, hæc veſte elevetur, & auſſeratur ab encephalo. Videatur jam an interna cranii ta-
bula ſit integra, vel læſa; an nullus ſuper dura ma-
tre ſit ſanguis, vel ſerum, vel pus gelatinofum effuſum.

4. Dein caute cruciata sectione auferatur *dura mater* a cerebro.

5. Demum *eximatur* cerebrum, & postea cerebellum; examinetur an in cerebri ventriculis nulla effusio sanguinis vel feri, an cerebri substantia sanguine turgida, vel inflammata, vel suppurata, an julto durior, vel mollior sit. Demum

6. an in *basi cranii* nulla effusio liquidî sit, & an vasa, & sinus duræ sint sanguine vacui, vel nimis pleni.

Sed bene distinguatur sanguis extraversatus ante mortem ab eo, qui sub sectione cranii a læsione sinus longitudinalis superioris, vel sinuum lateralium circa regionem occipitalem fere semper effunditur. Sanguis *ante mortem* effusus est coagulatus, qui *post mortem* sub sectione effunditur, est liquidus.

APERTURA THORACIS.

1. A jugulo recta deorsum, & ultra cartilaginem ensiformem sterni usque fiat *sectio longitudinalis*. Dein ab ensiformi cartilagine in utroque latere fiat *sectio obliqua* sub costis veris incipiendo, ac versus dorsum finiendo.

2. Separentur cultro omnes *partes molles* in utroque latere thoracis a sterno, & a costis.

3. Cultro, seu scalpello robusto juxta sternum *pars cartilaginea costarum* spuriarum, & omnium verarum utroque latere singillatim perscindatur.

4. His percussis *sternum* manu sursum versus collum elevetur, & reclinetur, ut *mediastinum* a *sterno* separari possit, & *cavum thoracis* sufficienter pateat.

Jam videndum est, an in cavo *thoracis*, vel cavo *pericardii*, vel spatio *mediastini* antico, aut postico

nullus sanguis, vel aqua, vel pus sit *effusum*,

An *cor* sit sanum; an nullus polypus verus in ejus vasis majoribus hæreat, an ejus cava sint sanguine vacua, vel repleta.

An in *pulmonibus* nullum ulcus, vel vomica, an illis tubercula dura, vel spuma mucosa, aut sanguinea insit, an vulnus vel inflammatio, in illis appareat.

APERTURA ABDOMINIS.

1. A *sterni* cartilagine ensiformi ad symphysin ossium pubis fiat *sectio longitudinalis*.
2. Dein ab umbilico fiat in utroque latere abdominis *sectio transversa* per omnes partes continentes abdominis versus lumbos usque, & cruciatim sectarum partium lobi adeo reflectantur, ut abdominis cavitates bene pateant.

Jam aperto abdomine generatim inquiretur,

1. An nulla sanguinis, puris vel aquæ *effusio* adsit
2. An externa *viscerum* superficies, situs, color sit naturalis. Vel an viscus vulneratum, contu-

sum, sugillatum, ruptum, inflammatum, aut purulentum, gangrænosum, induratum, vel tabidum deprehendatur.

3. Demum *ventriculo*, & omnibus *intestinis* forfice apertis examinentur *contenta*, & interna harum partium *superficies*.

4. Idem examen in *reliquis* abdominis, lumborum, ac pelveos *visceribus* est instituendum.

APERTURA SPECUS VERTEBRALIS.

Dissectis *partibus mollibus*, quæ vertebrae in dorso tegunt, cuneo, ac malleo discindantur crura apophysium articularium, & spinosarum, ut his exemptis medulla spinalis bene in conspectum veniat. Sic examinari poterit

An *medulla spinalis* sit integra, & sana, vel

An hæc sit lassa, sugillata, effuso humore pressa, vel inflammata, aut vertebra luxata, fracta, aut alio vitio vexata.

APERTURA COLLI.

Integumentis, & musculis cruciatim discissis examinentur larynx, trachea, lingua, os hyoides, pharynx, œsophagus.

In strangulatis, aqua submersis, collo contusis, aut vulneratis, & corpore heterogeneo suffocatis est colli apertura necessaria.

APERTURA EXTREMITATUM.

Si ob vulnus, vel contusionem extremitatis superioris, vel inferioris sectione legali opus est, tunc fiat incisio partium mollium juxta longitudinem ad ossa usque. Ut videri possit,

An *ossa* fracta, vel luxata,

An *nervus* major, vel *arteria* major læsa sit.

CADAVERIS CLAUSURA.

Finito viscerum examine reponantur hæc in sua cava situ quantum fieri potest naturali. Dein

Acu curva nigro ligamine sericeo munita, cujuslibet cavitatis integumenta communia futura pellionum bene consuantur.

Totum cadaver aqua abluatur, & reponatur ad tumbarum pro sepultura.

CONSIGNATIO VISI REPERTI.

Facta inquisitione a medico, & chirurgis consignatio *visi reperti*, seu scripta renunciatio inquisiti cadaveris ad judicium criminale deponenda est.*

CONDITIONES rite consignati visi reperti sunt, ut illud indicet,

1. *Judicem*, ad cujus mandatum, vel requisitionem cadaveris inquisitio peragitur. Dein

* Die Kunst chirurgische Berichte abzufassen. Budissin.

2. Ponantur *testes judiciales*, in quorum præsentia inquisitio fuit instituta, tandem notetur,
3. *Nomen, Cognomen, & locus natalis* hominis denati, quæ res, ut & sequentes ab amicis, vel aliis hominibus, quibus mortuus innotescebat, interrogantur.
4. *Sexus*
5. *Ætas*
6. *Vitæ conditio, seu artificium*
7. *Habitus corporis*, nempe an macilentus, obesus, aut mediocris fuit.
8. *Inspectio corporis externa.*
9. ——— *capitis*
 ——— *collæ*
 ——— *thoracis*
 ——— *spinæ dorsæ*
 ——— *abdominis*
 ——— *extremitatum*
10. *læsio partis* exacte descripta
11. *adhibita medela*
12. *Classificatio læsionis*
13. *Epicrisis, & ratio classificationis.*
14. Demum ponatur *locus*, in quo inquisitio facta, *mensis, dies, tempus diei, hora, annus.*
15. *Subscriptio medici, chirurgorum, & impressio sigillorum.*

Omnis vero renuntiatio *declarationem facti* exhibet, vel

certam, si quæstio certo ex inquisitione erui potest, vel

dubiam, si quæstio nec plane affirmative, nec penitus negative, ex inquisitione pateat, aut *adversam*, si quæstio plane negative ex inquisitione elucescat, & innocentiam suppositi delinquentis continet.

Si foro judiciali facta renuntiatio medici, & chirurgorum forensium non satisfacere, vel errore scaterere videatur, tunc Acta, & renuntiatio fecantium ad facultatem medico-chirurgicam devolvenda sunt, ut hæc de re judicet. *

S I G N A H O M I C I D I I P E R V U L N U S.

Inflictio vulneris acuti, vel contusi, quo homo moritur, est *homicidium* per vulnus illatum.

Cum vulnera *absolute lethalia*, & cum *animo interficiendi* inflicta puniri soleant pœna capitali, vulnera vero *non absolute* lethalia puniantur alia pœna, hinc sedulo in cadavere inquirendum est, cujus classis inflictum vulnus fuerit.

Solent vulnera lethalia generatim in *tres classes* dividi,

1. in *absolute lethalia*, in quibus nec ars, nec natura mortem evertere valet.
2. in *non absolute lethalia*, in quibus ars non autem natura mortem evertere potest.

* *Über die Glaubwürdigkeit der Medicinalberichte in peinlichen Rechtsbündeln. Berlin 1780.*

vertebrali, & abdomine, ad quæ vasa manus chirurgi pervenire nequit.

Ad III. *classẽm*, quæ respirationem impediunt, pertinent,

1. Abscissio integra *trachææ*, vel *bronchiorum*,
2. Vulnera magna *pulmonum*,
3. ———— *diaphragmatis*. *

Ad IV. *classẽm* numerantur, quæ *chylicationem* impediunt.

1. Vulnus magnum *æsofagi* in loco non accessibili,
2. ———— *ventriculi* in loco abscondito,
3. ———— *intestinorum tenuium*, vel *crassorum* in loco, in quo nec enteroraphia, nec anus artificialis fieri potest.
4. ———— *vesiculæ felleæ* cum *effusione bilis* in abdominis cavum.
5. ———— *ductus pancreatici*.
6. ———— *vasorum lacteorum*.
7. ———— *receptaculi chyli*.
8. ———— *ductus thoracici*.

Ad V. *classẽm* spectant, quæ *se- & excretionem urinæ* impediunt, ut

1. Vulnus magnum *renis*,
2. ———— *uretheris*,

* Plerique authores etiam vulnera in utrumve thoracis cavum penetrantia ad absolute lethalia referunt, ac *Cel. HEMMAN medicinisb- chirurgische Aufsätze. Berlin. 1778. S. 106.* observationibus demonstravit, hæc vulnera etiamsi in utrumque thoracis cavum penetrarent, & rima glottidis majora sint, mortem tamen non adferre.

3. ——— *vesicæ cum extravasatione urinæ non amovenda.*

Ad VI. *classẽm*, quæ magnam extravasationem *non sistendam*, aut non *eliminandam* causant, referri possunt,

1. Extravasatio magna in *basẽ cranii*,
 ———— ——— — *ventriculis cerebri*,
 ———— ——— — *super corpore calloso*,
 ———— ——— — *tentorio cerebelli*,
 ———— ——— — *in specu vertebrali*,
 ———— ——— — *pericardio*,
 ———— ——— — *spatio postico mediastini*,
 ———— ——— — *cavo lumborum*,
 ———— ——— — ——— *pelveos.*

Vulnera *non absolute lethalia*, seu in quibus ars non autem natura mortem impedire potuisset, dividuntur,

1. in vulnera *arteriarum*, vel *venarum* majorum, in quibus manu chirurgi ligatura, compressio, vel aliud stipticum remedium applicari potuisset.
2. in vulnera, quæ *extravasationem* faciunt in locum, e quo trepano, paracenthesi, incisione, aut dilatatione vulneris effusus humor educi potuisset.
3. in vulnera *stomachi*, *intestinarumve*, in quibus sutura, vel anus artificialis fieri potuisset.
4. in vulnera ob *corpus heterogeneum*, vel *fragmentum osseum* cerebro, vel alii visceri impactum, & inflammatione, suppuratione, aut gangrana

grana necantia, e quibus corpus heterogeneous eximi, & inflammatio impediri potuisset.

5. in vulnera nervorum, quæ *convulsione*, aut *tetano* necant, qui medicamentis sopiri potuisset.

Vulnera ergo non absolute lethalia ex *absentia*, vel *ignorantia*, vel *timiditate* chirurgi, operationem requisitam non adhibentis *lethalia* evadunt.

Vulnera denique *per accidens* lethalia sunt vulnera non lethalia, quæ vitio chirurgi, vulnerati, adstantium, rerumve non naturalium lethalia fiunt.

Hinc *causæ* lethalitatis accidentalis esse possunt

1. *Incongrua medicamentorum applicatio*. Sic fomenta calida cerebro commoto applicata, sæpe lethalem cerebri inflammationem accersunt. *

Sic vomitoria in læsione œsophagi, purgantia in læsione intestinorum data mortis causa esse possunt.

2. *Medicamentorum incongruorum neglectus*, ut si chirurgus in commotione cerebri fomenta frigida, negligit. Si puri, vel sanguini effuso exitum non parat, si festucas non eximit. Si inflammationi, feбри vulnerariæ, tetano, convulsionibus, keneangiæ non medetur.

3. *Negligens vulneris tractatio*, ut si chirurgus ex *negligentia* nimis raro vulnus deligat, unde a puris absorptione sæpe phthisis, febris hectica, mors.

* Cel. SCHMUCKER *chir. Wahrnehm. Theil. I. p. 144. & seqq.*

4. *Instrumentum venenatum.* Sic levissimum vulnus fit lethale, si instrumento infligatur, quod viru viperino, rabioso, arsenicali, vegetabili &c. est illinitum. Vide *Toxicologiam*.

Noscitur levitate vulneris, & gravitate symptomatum, mortisque secutæ.

5. *Virus intrinsecum in corpore vulnerati præexistens.* Sic vulnus reddi potest sanatu difficillimum, periculosum, imo lethale, si illud attrahat virus cancrorum, morbillosum, scorbuticum, rhachiticum, venereum.

6. *Sabura*, seu copia *sordium* in primis viis, vel ante vulnus inflictum præexistentium, vel durante curatione a causa epidemica, vel a vulnere natarum. Si harum enim evacuatio negligatur, tunc sæpe perit ex his sordibus æger, qui ex vulnere periisse videtur. *

* *Cel. STOLL Ratio medendi* P. I. p. 39. & P. II. p. 426. dicit „ complura exempla habeo febrium biliosarum malignæ naturæ lapsum ab alto consecutarum. „ Scio in ejusmodi casu caput trepano fuisse perforatum, cum æger a lapsu graviter febreret cum mentis emotione. Nihil alieni repertum est in cranio, æger „ paucos post dies delirus obiit. Cranio reserato nihil „ prorsus vitiatum occurrebat, ast magna viscerum abdominalium ruina, hepatis suffusio biliosa, intestinorum „ livor, atque necrosis. Adeo subinde difficilis, atque „ ambigua diagnosi est, an in lapsu ab alto encephalon idiopathice, & quonam vitio laboret, an vero

7. *Animi adfectus gravis.* Ex ira, vel præ metu homines, quandoque cum levi vulnere mortui fuere. *
8. *Clima.* In America, vix vulnera, quæ non convulsio, vel tetanus exciperet, infliguntur, si non illico in hoc calido climate cortex peruvianus detur. **
9. *Aer putridus vulneratum ambiens.* Sic vulnerati in putrida nosocomiorum atmosphæra frequenter febre putrida infecti moriuntur. ***
10. *Epidemia regnans.* Hæc enim facillime aggreditur vulneratos.
11. *Commisus error a vulnerato.* Sic in pulmonum vulneribus loqui, in capitis

„commotum systema gastricum, biliferumque mentem
„ob quemdam utriusque consensum turbet.

* Persarum Rex ludens cum concubina, quam maxime deperibat, pugionis aciem versus ejus præcordia dirigit, dumque illa nudum pectus simulatis ictibus exponit, stomacho læditur, sed exiguo sane, & oculis vix conspiciendo vulnuscule. Tamen repente prolapsa dicto citius expiravit. *Cel. KAEMFER amænit, exoricar. p. 59.*

** *Cel. BISSET. med. Essays. p. 97. & p. 101.*

*** *Cel. NAHUYSS diff. de qualitate noxia aeris in nosocomiis, & carceribus. Harlemi. 1770. p. 85. Exempla prostant apud BOHNIUM l. cap. 103. sq. MORGAGNI Ep. II. a 12. 13. Histo. de l'acad. R. des sc. de Paris. 1748. p. 566.*

vulneribus *venerem* exercere, aut mentem *cogitationibus* valde *agitare*, quandoque mortem attulit. Sic *diæta* parva, vel quantitate peccans in levibus viscerum læsionibus, quandoque excitata inflammatione mortis causa fuit. Sic *impedita quies* in capitis vulneribus quandoque adeo noxia fuit, ut mortem attulerit. Sic vulneratus delirans apparatus deligationis a vulnere deiciens hæmorrhagiæ lethali sæpe ansam dat.

12. *Constitutio morboſa vulnerati.* Si sanguis vulnerati valde *tenuis*, tunc a levi etiam vulnere hæmorrhagia lethalis oriri potest. Si *ossa* cranii valde fragilia, tunc a levi capitis percussione cranii fractura fieri solet.

13. *Imbecillitas vulnerati.* Sic infantes, senes, phtyfici, & ex aliis causis imbecilles facilius vulneribus etiam levioribus succumbunt.

14. *Causa interna subitæ mortis in vulnerato præſens.* Siquidem sæpenumero homines subito moriuntur ex apoplexia, vomica vel aneurismate interno, vel viscere rupto. * Hinc hæc mors etiam leviter vulneratis contingere potest.

* Confer LANCISII L. II. de mortibus subitaneis. Luccæ. 1707. Cel. BOSE de corp. hum. læsionibus externis caute dijud. Lips. 1772. §. IX. Cel. HAMBERGERI prog. de ruptura duodeni. Jenæ 1756. Cel. VOGELIS neue med. Bibl. T. I. p. 487.

Demum omnia hæc vitia, quæ vulnera non lethalia reddunt per accidens lethalia sectio cadaveris, & indagatio prægressæ sanitatis docebunt.

TEMPUS autem, ex quo mors ex vulnere secuta est, in definienda lethalitate vulneris attendi nequit. * Quoniam mors quandoque vulnera non lethalia inter paucos dies sequitur, & quandoque vulnera absolute lethalia, intra novem menses, & ultra vulneratum non necant. ** Hinc mors vulnerati ante, vel post nonum diem nihil docet.

S I G N A H O M I C I D I I P E R C O N T U S I O N E M.

Homicidium per contusionem est inflictiō contusionis, qua homo moritur.

Contusio *quadruplici* modo mortem inferre potest.

1. *Ingenti commotione* encephali.
2. *Facta ruptura* visceris, vel *vasis majoris*. Pulmo, lien, hepar, uterus gravidus a contusione facile rumpuntur.
3. *Facta effusione* sanguinis, vel feri, vel alius humoris in locum, e quo arte educi nequit.
5. *Excitata inflammatione* partis contusæ, quam suppuratio, aut gangræna sequitur.

* *Cel. KLEIND de diebus criticis. Feux 1687. Cap. II.*

** *Ill. VAN SVIETEN Comment. T. I. §. 254. p. 414. & Cel. MORGAGNI Epist. LII. 37. 38. observationes proferunt, quæ docent a contusione cranii post sex annos primum mortem fuisse inductam.*

SIGNA lethaliter commoti encephali sunt, si mors contusionem illico excipiat, & si in cadavere, nec læsio alicujus visceris, nec effusio magna inveniatur.

SIGNA rupti, aut suppurati, vel gangrænosi visceris, aut effusi humoris visui in cadavere parent. At bene distinguatur, oportet

1. An *Sugillatio*, vel *livor* morbi interni, plethoræ commotæ*, scorbuti, vel alius morbi, vel denique mortis sit effectus, ut livor dorfi emortualis.

* Confer Cel. JÆGER *disquisitio medico-forensis, qua casus ad vitam fatus neogoni dijudicandam facientes proponuntur. Ulmæ 1780.* Ecchymoses subcutaneas sine violentia externa a sola causa interna oriri posse docuit atrocissima de matricidio accusati, & truculenta morte plexi MONTBALLYI historia, quæ in opprobrium judicii criminalis gallici Arrasensis prostat in *berühmte Rechtsbündel bey verschiedenen Parlamentern in Frankreich. Berlin 1777 1ster Rechtsfall 1. Th.* Summa hujus historiæ huc redit, quod infantis MONTBALLYI mater potuum spirituosorum amans, pectore, brachiis, gutture, maxime capite, & facie sugillatis, & sanguine ex naribus, & vulnere in palpebra superiore profuso, domi super cistam, cujus anguli acuti erant, mortua inventa fuerit, cujus mortis causam, cum iudices nullam aliam, nisi a violentis manibus illatam, intelligerent, filium, cui soli ad maternum conclave aditus patebat, in crimen matricidii accerserunt, idque capitali pœna crudelissime vindicarunt, licet postea, sed nimis sero a celeberrimo chi-

2. An non *extravasatio serosa* in capite , thorace vel abdomine jam ante vulnus inflictum præ-
exstiterit? Quod examen prægressorum morbo-
rum docet. Quandoque talis extravasatio mor-
tis effectus est.
3. An *ruptura visceris* non spontanea fuerit, aut
ob latentem visceris labem a levissima contusione

rurgiz Professore Parisino L U I S matris mors a causa interna recte repetita aliisque exemplis illustrata fuerit. Nemo enim inficiabitur, posse in ano sana, spirituosus potibus dedita, plethoram commotam fieri, congestionem sanguinis versus caput urgeri, vasa extendi, rumpique, atque sic subita lethali apoplexia sugillationes in superioribus partibus, profusionesque sanguinis ex naribus, & vulnere per allisionem ad cistam orta sine alterius malitia produci, uti analogum casum de anno 1720. in milite sano subito mortuo, & sanguinis suffusionibus, undique livente *Acta medica Berolinensia* annotarunt; ut itaque vel hoc exemplum doceat, quam caute ex sugillationibus argumentari debeamus, quæ vel in apparenter sanis subito sine violentia externa sine diuturniori morbo prægresso contingere possunt. Frequentiores sunt a causa morbosa maculæ lividæ, vel cum, vel sine ecchymosi in ægrotis, morbo cum dissolutione humorum conjuncta decumbentibus, quales quivis facile admit-
tit, si de petechialibus, pestilentialibus, scorbuticis, a veneno sumpto ortis stigmatibus, vibicibus, sugillationibus, vel & famosis mortuorum hæmorrhagiis cogitat. Conf. ALBERTI *diff. de hæmorrhagiis mortuorum*, & *jure cruentationis* Tom. III *Intro Jurisprudentiæ medicæ affixam.*

contigerit? Quod examinata conditio visceris rupti docet.

4. An visceris *inflammatio* ejusque sequelæ nempe suppuratio, aut gangræna non potius vulnerati animo nimis emoto, aut humorum acrimoniæ, aut vitio diætæ, aut morbo epidemico bilioso, putrido, inflammatorio supervenienti, aut aliæ causæ adscribenda sit, quam contusioni.

5. An *legitima* adhibita *medela*. Sæpe enim effusiones humorum, & inflammatio vasorum, a contusione debilitatorum, venæsectionibus, & applicata fomentatione *frigida* impeditur, aut præsens discutitur, quæ fomentis *calidis* potius accersitur, aut jam præsens augetur. Conf. *vulnera per accidens lethalia*.

Ex his ergo sponte patet contusionem in medicina legali etiam in *absolute* lethalem, *non absolute* lethalem, & per *accidens* lethalem dividi debere, ut de vulneribus dixi.

S I G N A H O M I C I D I I P E R S U S P E N S I O N E M.

Si homo inveniatur *suspensus*, tunc inquirendum est,

1. An talis *vivus*, vel alia morte jam ante *mortuus* fuerit suspensus?
2. An *se ipsum* suspenderit? an *ab alio* suspensus fuerit.

SIGNA, quæ docent, quemdam laqueo periisse, dividuntur in *generalia*, & *specialia*.

*Signa generalia suffocationis sunt **

1. *Lingua* tumida, livida, intra dentes depressa, a dentibus quandoque vulnerata.
2. *Spuma sanguinolenta* in ore, & in faucibus, quandoque mucus sanguinolentus, & spumofus ex naribus effluens.
3. *Oculi* tumidi, & semiclausi.
4. *Facies, collum, labia* tumida, livida vel fusca.
5. In viris *scrotum* fugillatum, & penis tensus.
6. *Corpus* rigidum, extremitates, & digiti contracti, quandoque liventes.
7. *Seminis, urinæ, alvi excreti* signa quandoque adfunt.
8. *Pulmones* aëre distenti, & vasa aërea sanguine spumoso repleta. **
9. *Rupturæ* vasorum capitis interdum.
10. *Intestina* tenuia quandoque valde rubentia. ***

Signa specialia suspensionis sunt,

1. *Circulus* collum exterius cingens, laquei crassitie respondens, reliqua cute magis depressus.

* *Cel. MORGAGNI Epist. XIX. 37. 38.* laqueo suffocatos perire ex constrictis arteriis, venis, nervis colli, atque arteria aspera simul sumptis docet. Cui quoque assentit *Cel. DE HAEN rat. med. T. XV. Cap. II. 5. II. Contr. T. I. P. II.* qui plerosque obire peripneumonicos, paucos apoplecticos dicit.

** *DE HAEN rat. med. T. XV. p. 65.*

*** *III. HALLERI Elem. Phys. T. III. p. 270.*

Hic circulus nonnunquam, at *non semper* ecchymosi subcutanea stipatus invenitur. *

2. *Musculi* huic circulo substrati præsertim platysmamoydei plus minus sugillati, vitiativè deprehenduntur. **

SIGNA, quæ docent hominem jam alia morte naturali, vel violenta *mortuum* demum fuisse suspensum, sunt,

Absentia sugillationis subcutaneæ in colli musculis. Funis enim in cadavere violenter adstrictus sulcum quidem imprimit, at nullam sub cute sugillationem efficere valet.

Si quis *clanculum* laqueo suffocatus dicitur ex morbo naturali periisse, tum ex circulo colli veritatem eruere possumus. ***

An quis *se ipsum* suspenderit, aut *ab alio* suspensus fuerit, ex circumstantiis simul præsentibus quandoque, at non semper determinari potest, vid. *Autochiriæ signa*.

* *Cel. MAUCHARTUS* in *diff. de luxatione nuclæ* §. 16. bene monuit non semper ecchymosim externam in collo suspensorum observari; vidit enim in juvene robusto, manu carnificis enecto, funem præter sulcum nullam aliam cuti labem impressisse, licet sub cute, & membrana pinguedinosa non modo similis sulcus, sed musculi substrati etiam admodum læsi essent.

** *Cel. ROEDERER opusc. P. II. p. 295.*

*** *MORGAGNI Ep. 21. 9. XXV. 2. XXVI. 13.*

SIGNA HOMICIDII PER SUBMER- SIONEM IN AQUAM.

Si homo aqua submersus, vel in littore fluvii inve-
niatur mortuus, tunc inquirendum est,

1. An talis *vivus*, vel *mortuus* fuerit submersus?
2. An morte *naturali*, vel *violenta* mortuus fue-
rit undis traditus?

SIGNA aqua submersorum vivorum sunt,

1. *Suffocationis* signa generalia,
2. In *ventriculo* plus minus aquæ, aut fluidi quod
corpus circumdedit.
3. Fluidum *spumosum* in pulmonibus, & aspera
arteria.
4. *Epiglottis* erecta est plerumque, sed & inter-
dum depressa.
5. Cadaver maxime æstate diutius sub aqua degens
putrescendo tumet, hinc levius factum aquæ in-
natat.
6. Leviora vulnera, & digitorum excoriationes
quandoque adsunt.

NON dantur signa *specialia* aqua suffocati. Itaque
si cadaver in aqua repertum mox dicta signa ge-
neralia exhibet, atque alius mortis violentæ fi-
gna deficiunt, tunc censetur undis mortem fuisse
illatam.

SIGNA vulneribus quempiam mortuum fuisse un-
dis traditum, sunt,

1. Ex præsentia *vulneris* ejusmodi, quod in aqua suscipere non poterat, ut si vulnus scissum, vel sclopetarium adesset. *

2. Ex *absentibus* signis generalibus suffocationis. **

SIGNA quempiam *laqueo suffocatum* in aquam pro-
jectum esse conjicimus,

1. Ex signis *specialibus* suspensionis, nempe sulco & sugillatione subcutanea in collo. At simul notandum est, an non *collare* intumescenti sub suffocatione collo impresserit sub undis vestigium hocce. Hinc an collum nudum, vel tectum in aquis fuerit interdum attendendum est. ***

* Si quis pureo submersus valde profundo, & lapidibus structo vulnus cranii contusum, & cum extravasatione sanguinis sub cranio habet; tunc difficile est discernere, an sub lapsu in pureum, an ante hunc hoc vulnus acceperit.

** Fluidum *spumosum* deprehenditur in omnibus suffocatis, & etiam in iis, qui mortui aqua submerguntur teste DE HAEN T. XV. C. 2. G. II. deficit quoque non raro hoc fluidum spumosum in pulmonibus, qui vivi submergebantur, etiam teste DE HAEN T. XV. p. 42. &c. & LENTIN obs. p. 120. Ergo exinde certi non sumus utrum vivi, an mortui fuerit quis aquæ immersus, ut Cl. chirurgi Lugdunenses FAISSOLE, & CHAMPEAUX voluerunt. Vide Eorundem *Erfahrungen, und Wahrnehmungen über die Ursache des Todes der Ertrunkenen* Dantzig 1772 & Cel. DE HAEN *Abhandl. über die Art des Todes der Ertrunkenen, Erhenkten, und Erstikten.* Wien 1772.

*** Cl. BOSE in *diff. de C. H. læsionibus externis caute dijudicandis* Lips. 1777. observationem proponit sub-

SIGNA HOMICIDII PER
SUFFOCATIONEM.

Potest homo quintuplici modo *suffocari*,

1. *Compressione tracheæ, & colli.* Si collum manu, digitis, aut fune ad mortem usque comprimitur.
2. *Occlusionem narium, & oris.* Si os, & nares linteo, vestimentis, stragulis, arena, manu, vel alio corpore occludantur.
3. *Obturatione faucium.* Si linteum, vel aliud corpus faucibus intrudatur.
4. *Onere gravissimo thoraci imposito,* utpote lapide magno, trabe, &c.
5. *Vapore suffocante,* vel ori immisso, vel clauso cubiculo clanculum in cubiculum impositis carbonibus ignitis.

GENERALIA suffocationis signa sunt,

1. *Ecchymosæ externæ.*
2. *Collum livens.*
3. *Spuma ante os, in ore, aspera arteria, ac pulmonibus.*
4. *Thorax sublimis, scapula cum humeris sursum ductæ, diaphragma inclinatum.*
5. *Pulmones lividi cinerei interdum tumidi, interdum contracti.*

mersi, cujus collum suspicionem suffocationis ex laqueo ciebat.

6. *Vasa majora thoracis* maxime venæ sanguine turgida, hinc cordis cava, in primis dextrum, sanguine plena, plerumque concreto, sed interdum etiam fluido. Turgida quoque vasa coronaria cordis.
7. Tum sanguine distenta sunt colli, capitis, meningum, cerebrique vasa, & sinus. Cerebri *ventriculi* sero sanguinolento, sanguineve repleti, cerebri substantia mollior.
8. *Intestina* tenuia vasis rubris picta.
9. *Vesica urinaria* vacua, & contracta; intestinum rectum fecibus refertum.

SPECIALIA suffocationum signa, quæ adhibitæ violentiæ modum demonstrant, sunt,

1. *SUFFOCATIO A COMPRESSIONE COLLI, & TRACHEÆ*, manu peracta noscitur,

1. ex sugillationibus ponderi, vel manui, vel digito, vel funi respondentibus,
2. ex invento corpore applicato.
3. Ex signis suffocationis generalibus.

2. *SUFFOCATIO AB OCCLUSIONE ORIS & NARIUM* eruitur

1. Si deprehenduntur corpora peregrina in cavo oris.
2. Ab *ecchymosi* circa os, naresque, manui, digitis, aliique corpori respondente. At obturatio oris cum impositis *stragulis*, aut vestibis vix noscitur, nisi cadaver talibus coopertum inve-

niatur, demum *spumofus mucus* præſertim *ſubcruentus* in ſtragulis repertus hujus ſuffocationis ſuſpicionem movet.

3. Si nulla interna cauſa ſuffocationis in cadavere inveniatur.

3. *SUFFOCATIO AB OBTURATIONE FAUCIUM.* Noſcitur, ſi corpus peregrinum in cavo faucium inveniatur. Si cavum faucium rubeat. Si cartilagineſ laryngis diſtortæ inveniantur.

4. *SUFFOCATIO AB ONERE THORACI IMPOSITO* judicatur ab ecchymoſi, & compreſſione thoracis. Ab invento corpore thoraci impoſito.

5. *SUFFOCATIO A VAPORE SUFFOCANTE* eruitur ex inventis carbonibus in cubiculo ſuffocari, ex atmophæra ſuffocante cubiculi, & aliis ſignis ſuffocationis abſentibus.

In omnibus hiſ quinque ſuffocationibus bene examinandum eſt, an non cauſæ morboſam, & naturalem ſuffocationem inducentes in cadavere inveniantur, ut hydrothorax, peripneumonia, vomica, empyema, oedema pulmonum &c.

SIGNA HOMICIDII PER INEPTAM CURATIONEM.

Huc pertinent accuſationes de curationibus ab *empyricis* ſuſceptæ, quas mors ſequitur.

Similia vero homicidia quandoque fiunt

1. Si *medicus* in doſi nimia medicaminis heroici, ut

emetici, draſtici, narcotici, mercurialis &c. medicamento errore commiſerit.

2. Si *chirurgus*, aneurisma loco abſceſſus, herniam veram loco bubonis &c. aperuit.

3. Si *obſtetrici*, quod uterus ruperit, aut cum placenta protraxerit, aut ſi *obſetricator*, quod unco vivum protraxerit fœtum, accuſatur.

Hæc homicidia facultati medico-chirurgicæ decidenda relinquuntur, at

Hæc homicidia plerumque terra obteguntur, cum non ex animo occidendi, ſed ex ignorantia committantur, interim tamen & ignorantiaæ pœna ſtatuenda eſt proportionata.

S I G N A H O M I C I D I I P E R T O X I C A T I O N E M.

Venenum eſt ens, quod exigua mole corpori noſtro vel ingeſtum, vel externe applicatum, morbum gravem, aut mortem cauſat. *

Venenum corpori humano ingeritur,

1. ab hominibus *neſariis* pro necando hominem illis exoſum, vel periculoſum.

2. ad ſe interficiendum ab *autochiris* deglutitur.

3. ab hominibus *incuriis* per errorem loco medicamento, vel cibi quandoque aſſumitur.

4. ab *imperitis medentibus* quandoque ex ignorantia præſcribitur.

* Cel. G M E L I N *allgemeine Geſchichte der Gifte*. III. Theile. Nürnberg. 1776. & 1777.

3. a *pharmacopoeis* quandoque ex errore loco medicaminis dispensatur.

Respectu *regni*, e quo venenum depromitur, dividuntur venena,

1. in *vegetabilia*, quæ rarissime
2. in *animalia*, quæ fere nunquam
3. in *mineralia*, quæ omnium frequentissime ad necandum adhibentur.
4. — *incognita*, quorum indolem ignoramus, ut *Aqua Toffania* est.

Respectu *symptomatum*, quæ venena producunt, habentur venena inflammatoria, necrotica, convulsiva, draastica, suffocativa, exsiccantia, soporifera, putrefactoria, anæstetica, tabefacientia, phantastica.

Respectu *temporis*, quo venena necant, dividi possunt in

venena *velocia*, quæ mortem cito inferunt, & in
— *lenta*, quæ lentam inducunt mortem, ut *faturnina*.

Respectu *antidoti* habentur venena, quorum antidota nobis sunt *comperta*, & alia, quorum antidota ignoramus.

Omne denique venenum solummodo respectu *certæ dosis* mortem infert, ipsum enim arsenicum, & sublimatus corrosivus in valde exigua dosi medicatas inducit vires.

Ex his ergo patet venena in foro criminali, ut vulnera dividi posse,

1. in *venena absolute lethalia*, quæ tanta dosi ingeruntur, ut mortem faciant, licet cognita antidota fuerint adhibita, vel si talia ingerantur venena, quorum antidota ignoramus.
2. in *venena non absolute lethalia*, quæ exigua adeo dosi ingeruntur, ut adhibita medela mortem impedire potuisset.
3. in *per accidens lethalia venena*, si ex idio syncrasia ægroti exigua dosis veneni mortem causet, aut si ex vitio ægroti, aut ignorantia medentis mors datum venenum excipit.

Solent venena *ingeri* titulo cibi, potus, medicamenti, enematis. *Externa* veneni *applicatio* fit forma emplastri, unguenti, vaporis, odoris, fumi, vestimenti, lecti, fomenti &c.

* Sic liquor arsenicalis capitibus infantum duorum tinea laborantium, in exigua quantitate inunctus aliquot horarum spatio mortem accersebat a *Cel. ZITTMANNO* Cent. II. Cas. 24. Arsenicum unguento contra scabiem, lethali cum eventu admixtum ex *AMATO LUSITANO* adducit *Cel. STENZEL* in *diff. de venenis acutis*. *Witt.* 1732. p. 27. Arsenico, butyro admixto, contra tineam, capita infanrum duorum illita, cum eventu, tertio die alteri, alteri mox deinde lethali, refert. *Cel. BÜTTNER* in *Unterricht für Aerzte &c.* obs. 55.

SIGNA GENERALIA veneni velocis interne exhibiti depromuntur,

1. Ex *subitanea invasione symptomatum*, ut si homo *sanus* ex ingesto quodam cibo, vel potu, vel medicamento paullo post corripitur vertigine, cardialgia, colica, vomitu, cholera, spasmis, convulsionibus, debilitate, animi deliquiis aut sopore &c.

Si labia, lingua, fauces, ventriculus, & abdomen cum sensu ardoris intumescant.

2. Ex *saburra egesta*, ut si saburra vomitu, vel alvo egesta masticatam herbam, vel radicem, vel fungum, vel pulverem, salem, succum, vel pilulam &c. referat, & si hæc saburra cani, felli, vel gallinæ ad devorandum data animal interi-
mat, aut saltem gravissime afficiat.

3. Ex *cadaveris inspectione*. Si in tali cadavere ventriculus inflatus, vel spasmodice contractus, aut inflammatus, vel gangrænosus, vel saltem maculatus inveniatur.

4. Ex *saburra in ventriculo*, aut *intestinis contenta*, quæ animali ingurgitata, illud cum symptomatibus diris interficit.

5. Ex *notitia botanica*. Si in saburra vomitu, vel alvo egesta, vel in cadaveris ventriculo inventa, adhuc appareat semen, radix, foliolum, fungus, vel pulvis vegetabilis, vel si tale vegetabile in domo denati inveniatur, quod ex notitia botanico-pharmaceutica scimus esse venenatum.

6. *Ex notitia chemica*, si ex instituta analyfi inventi in faburra veneni indolem inveniamus.

Ex his 6 signis subitanea symptomatum invasio, cadaveris inspectio, & mors animalis ex ingurgitata faburra cadaveris sunt *incerta*. Nam ex naturali morbo symptomata, & gangræna ventriculi ortum habere possunt. Et notum est solam faburram morbosam ventriculi venenum esse posse animali. Denique

Multis animalibus quædam corpora sunt venena, quæ homini non sunt, ac quædam corpora esse homini venena, quæ animalibus sunt salubria.

Unicum *signum certum* dati veneni est *notitia botanica* inventi veneni *vegetabilis*, & *analysis chemica* inventi veneni mineralis.

Cum persæpe hæc duo signa certa, ob paucitatem inventæ materiæ suspectæ, aut vegetabilis nimium masticati, aut in ventriculo mutati adhiberi nequeant, hinc patet, cur sæpe *judicium* de dato veneno manet *incertum*.

SIGNA SPECIALIA, cujuslibet peculiaris veneni signum adhucdum desideratur. Quorumdam vero signa habemus, vide de his *Toxicologiam*.*

CONSUETISSIMA ad necandum adhibita venena fuere hucusque *Arsenicum*, *Plumbum*, *Mercurius sublimatus corrosivus*, *Cuprum*, *Aqua Toffania*, *Pulvis successionis*, & *Opium*.

* Nempe Cel. GMELIN librum eximium de venenis.

1. *CRITERIA ARSENICI.* *Arsenici albi* criteria sunt, quod

1. *Saccharo pulverisato* haud sit ab simile, at multo *gravius.*
2. *Aliaceus odor*, quem carbonibus ardentibus injectum cum *fumo albo* spirat.
3. Si *lamina cuprea* ab hoc albo fumo maculas nigras, vel albas contrahat.
4. A solutione hepatis sulphuris aquæ arsenicali instillata *flavum* decidit *præcipitatum*, quod auripigmenti, seu arsenici sulphurati est species.*

CRITERIA PLUMBI. Vinum lithargyro man-
gonisatum noscitur,

1. ex *sapore dulci*, vel *dulcescenti*,
2. — *cardialgia*, *colica pictonum*, aut alio morbo post vini usum superveniente.
3. — *præcipitato nigro*, si vino liquoris probatorii, vel hepatis, vel tincturæ sulphuris volatilis ** exigua portio instilletur.

* *Cel. BERGMAN opuscula chemica. Vol. I. p. 131.*

** *Liquor probatorius*, qui ex auripigmento, & calce viva paratur, solus non sufficit, ut detegamus, an vinum plumbo adulteratum sit; cum stannum, cuprum, mercurium, & aurum simili modo, & colore ex acido vegetabili præcipirentur, si hæc metalla huic mixta sint. *Cel. WOLLIN Verfälschung des Weins mit Bleiglätte.* p. 70. at cum hæc metalla, vinum acidum non dulcificant, hinc ex vini sapore simul differentia quædam pate-

4. *Ex particulis metallicis griseis, & splendentibus, quæ in fundo vasis, quo vinum continebatur, oculo nudo, vel armato, quandoque conspiciuntur.*

5. — *regulo plumbi, qui ex residuo post 8 librarum evaporatarum per ignem fuso remanet. Hoc ex omnibus signis infallibile solum est.*

3. *CRITERIA SUBLIMATI CORROSIVI.*

Ob detestabilem saporem raro clanculum ad toxicationem adhiberi solet. *Noscitur* vero ex pulvere albo, gravi, ex horrendo sapore metallico, caustico. Solutio ejus a spiritu salis ammoniaci lactescit, ab aqua calcis, & oleo tartari per deliquium adfuso præcipitatum aurantii coloris delabitur. Carbonibus ardentibus adpersus fumum album, at odore aliaceo destitutum largitur.

4. *CRITERIA CUPRI.* Cibi in vasis cupreis diu retenti sensim vim venenatam exercent. *Noscuntur* cibi cupro venenati ex colore cæruleo, si spiritus salis ammoniaci his adfundatur. **

5. *CRITERIA AQUÆ TOFFANIÆ.* Vera atrocissimi veneni compositio adhuc latet. ***

ret. Vide etiam Ill. DELII *Revision der Weinprobe auf Bley.* Erlangen. 1779.

* Cel. GMELIN *allgemeine Geschichte der mineralischen Gifte.* Nürnberg. 1777. p. 47.

** Cel. GMELIN l. c. p. 67.

*** Cel. GMELIN. l. c. p. 131.

Idem de famoso *pulvere successionis* sciendum est, ac criteria horum venenorum nos pariter fugiunt.

6. *CRITERIA OPII*, si hoc nimia dosi ingeritur, *sopore apoplectico*, quo necat, noscitur.

SIGNA AUTOCHIRIÆ.

Manus violentas inferre sibi solent

1. *Homines delirantes*, ut maniaci, phrenitici, febricitantes.
2. ——— *melancholici*, ut atrabilarii, hypochondriaci, hystericae, nymphomaniacæ.
3. ——— *desperantes* ob crimen commissum, vel ad evitandum supplicium, aut qui de meliori fato recuperando spem abjiciunt.
4. ——— *incurii* quandoque *casu fortuito* se præter voluntatem occidunt.

Demum autochiriæ *suspicionem* movent,

1. qui mortui reperiuntur,
2. — subito cum magis abdominis *doloribus* moriuntur. Hi veneno censentur mortui.
3. — *vulnerati*, *suspensi*, *aqua submersi* inveniuntur.

Dividitur autochiriæ respectu *notitiæ* mortis,

1. in *notam*, si testes, aut tales circumstantiæ adsunt, quæ docent hominem sibi ipsi mortem intulisse.

2. — in *ignotam*, si dubium est, an homini a se ipso, vel ab alio manus violentæ fuerunt adhibitæ.

Autochiria nota dividitur,

1. in *malitiosam*, si quis sanæ mentis ex sola malitia violentas sibi inferat manus. Rarissimus casus est hominem sanæ mentis eo devenire, ut se ipsum occidat.

2. in *delirosam*, si quis ex animi morbo se occidat. *Signa*, quæ docent ex hac causa autochiriam fuisse factam, sunt,

1. Si denatus ante mortem *delirii* specimina dedit, ut quandoque in hypochondriacis, hystericis, atrabiliaris, nymphomaniacis, satyriacis, & hominibus valde ingeniosis * observatur.

2. Si demortuus vitæ tedio, gravi ira, mœrore, aut desperatione, aut vehementi dolore, aut ebrietate fuit afflictus.

3. Demum horum morborum *signa* in cadavere quandoque inveniuntur, ut cerebrum duriusculum, hepatis, vesiculæ felleæ, * lienis, aut alius visceris hypochondriaci vitium. Sanguis admodum spissus, habitus atrabiliaris, menstruorum defectus &c.

* Nullum magnum ingenium sine mixtura dementiæ, dicit SENECA de Tranq. Anim. c. 15.

** Cel. MARKARD medicinische Versuche. Zweyter Theil. p. 220. Geschichte der Leichenöffnung eines Selbstmörders.

3. in *fortuitam*, quæ species ex confideratis circumstantiis dijudicatur.

Solent autem autochiri quintuplici potissimum modo vita se privare. Vulnere — suspensione — submersione — toxicatione — præcipitatione. Harum mortium signa ex prægressis capitulis cognoscuntur.

Difficillimum autem est in *autochiria dubia*, seu *non nota* dicere, an homo sibi ipsi, an alius demortuo mortem causaverit. Spolliatio occisi, atque politicæ circumstantiæ aliquam in hac re faciunt lucem.

1. *AUTOCHIRIA VULNERARIA* possibilis est, si vulnus lethale sclopeto, vel instrumento pungente inflictum invenitur. At vulnus contusum in capite, si non a lapsu factum, aut vulnera cæsim capiti, dorso, vel extremitatibus inflicta dubium autochiriæ movent. Frequentissimum vulnus autochirorum est abscissio gutturis.

In vulnere sclopetario a grandine ferrea in distantiam vulnerum inquirendum est; quæ si major, aut in ea parte corporis, ut denatus non videatur ipse sclopetum explosisse, eruitur alius vulneris auctor esse, hinc in hoc casu inquisitioni locus fit.*

2. *AUTOCHIRIA SUSPENSORIA*. Si vivi, vel mortui suspensi signa adsint, & simul luxatio, vel fractura nuchæ deprehendatur, vel si vulnus lethale, simul in suspenso adest; aut si

* *Cel. DANIEL. l. c. p. 157.*

sensus manibus , aut pedibus ligatus , invenitur , tunc suspensio ab alio facta censetur. An laquei nodus factus esse videatur a denato , an secus.

An quis *vivus* , vel *mortuus* fuerit suspensus in *capite de suspensis* dixi.

3. *AUTOCHIRIA SUBMERSORIA*. An quis ipse in aquam se projecit , an in eam ab alio projectus fuerit , dici non potest.

Si aqua submersus simul vulnus acuto instrumento inflictum habeat , magna est suspicio , quod ab alio vulneratus dein vel mortuus , vel vivus adhuc fuerit aqua submersus.

Aliter autem res se habet cum vulnere contuso levi vel gravi. Nam in aquam se precipitantes a palis , vel lapidibus in aqua latitantibus , demum ab uncis , quibus cadavera submersorum extrahunt , sæpe graviter , vel leviter simul sauciantur. Vid. *caput de submersis*.

4. *AUTOCHIRIA TOXICATORIA*. An quis ipse venenum assumpserit , aut an id ab alio ipsi clanculum ingestum fuerit , ex cadavere determinari nequit. Id iudici determinandum relinquitur.

5. *AUTOCHIRIA PRÆCIPITATORIA*. An qui *ex alto præcipitatus* invenitur , se ipse precipitem dederit , vel ab alio projectus fuerit , dici ut plurimum nequit. Sola vulnera *acuto instrumento* inflictæ suspicionem dant ab alio præcipationem fuisse factam.

Cum leges autochiris malitiosis *sepulturam infamem*, statuunt, autochiris vero non malitiosis *sepulturam honestam* concedunt, hinc scđio legalis autochiri semper necessaria est, ut vitæ tædii pateat causa.

DE INFANTICIDIO GENERATIM.

Infantis sub vel post partum vitæ ablatio *Infanticidium* vocatur.

CAUSÆ infanticidii sunt,

1. Mania, vel melancholia matris, seu vitæ tædium.
2. Opprobrium, vel pœna, qua quondam fœminæ illicito amore gravidæ in foris afficiebantur.
3. Defectus *publicæ domus obstetriciæ*, aut deficiens obstetricum obligatio gravidas puellas clanculum obstetricandi.
4. Defectus domus publicæ, quæ neonatos alendos suscipit.
5. Rarissime sola *malitia* matris causa est, quæ his conditionibus præsentibus infanticidium tamen committeret. *

INSPECTIO legalis infanticidii indicatur.

1. Si infans *expositus* inveniatur mortuus.

* *Cel. CAMPER Abb. von den Kennzeichen des Lebens, und des Todes bey neugebornen Kindern. Nebst einigen Gedanken über die Strafen des Kindermords. Frankfurt, und Leipzig. 1777.*

2. Si infans *suspecta*, vel *violenta* morte dicatur mortuus.

3. Si mater infanticidii *ream* se confiteatur, ut sciat iudex, an verum: vel putatitium, vel accidentale, vel ex vitæ tædio simulatum solummodo edicat infanticidium.

SIGNUM PRIMARIUM vivi nati infantis est *natatio pulmonis* in sufficienti copia *aquæ puræ*
 * Infantis mortui nati est *subsidentia pulmonis in aqua pura*. At in utroque casu *sani*, ac *immutati* sint pulmones oportet.

Hinc ab hac regula excipiuntur sequentes pulmonum conditiones, nempe

1. *Natant* pulmones, etsi infans natus fuerit mortuus, si

α) pulmonibus ab obstetrice, vel alia persona *aër* in os *inflatus* fuit. **

* *Cel. ESCHENBACH med. leg. ed. II. pag. 192. nota a.* Copiam aquæ, cui immittitur pulmo sufficientem requiri sponte patet, si enim adeo parva esset copia aquæ, vel pulmo mergi non posset, tunc pulmo etiam aëre repletus aqua gravior adhuc fundum peteret, hinc non in nimis magna sed in nimis parva aquæ copia quis peccare posset, idem etiam est, an aqua frigida; vel calida sit, rantummodo sit pura; at aqua valde salita ob salis gravitatem differentiam causaret. Confer etiam *Cel. DANIEL Samlung medicin. Gurachten. Leipzig. 1776. pag. 203.*

** *Cel. JAEGER disquisitio medico-forensis, qua casus, & annotationes ad vitam fetus neogoni dijudicandam fa-*

β) si pulmones jam *aliquam putredinem* conceperunt.

2. *Fundum* petunt pulmones in aqua, etsi infans post partum vixit,

α) si pulmones sint *scirrhusi*

β) ————— *sanguine*, vel *mucosum* infarti, vel *inflammati*.

γ) ————— quidem putridi, at *rimula aërem* emittente læsi. *

τ) ————— putredine *penitus destructi*. **

cientes proponuntur. Ulmæ 1780. p. 30. & 27. & Cel. DANIEL commentatio de infantum nuper natorum umbilico, & pulmonibus Hallæ 1780. Hi duo celeberrimi viri omnium authorum doctissime de infanticidii notis scripserunt.

* *Cel. JAEGER l. c. p. 27. Et ejusdem diff. de fœtibus recens natis jam in utero putridis, & mortuis. 1767.*

** *Cel. LODER in programate, quo pulmonum docimasia ex nova anatomica observatione in dubium vocatur. Jenæ 1779. pulmones sanos, tam integros, quam in frustula scissos fœtus septimestris ex aliorum autem affirmatione per 13 horas viventis, & clamantis fundum in aqua perire animadvertit. De paradoxo hoc tot aliis observationibus contradicente judicium suspendendum esse dicit. Cel. JAEGER l. c. p. 25. „Cum fœtus esse supponam, pergit clarissimus JAEGER dexterrimum virum viriorum variorum in pulmonibus bene memorem in vitia forsitan latentia (quæ equidem alias in subsidentibus frustulis ope inflationis investigare soleo, sic, succedente ope tubuli in*

3. Tandem quandoque *una pars* pulmonis *natat*, altera ejusdem pulmonis pars *fundum* petit.

Si nempe *una pulmonis pars* indurata, tuberculosa, infarcta, vel inflammata, & si *alia* ejusdem pulmonis *portio*, vel naturali respiratione, vel artificiali aëris inflatione, vel putredine distensa fuit.

Hæc omnia ex oculari inspectione pulmonum noscuntur, at per quam difficile est dictu, an pulmones ex naturali *respiratione*, vel ex artificiali *inflatione*, vel ex *putredine* natent.

SIGNA, quæ docent pulmonem ex *putredine* natare hinc infantem fuisse natum mortuum, sunt

1. Infantis corpus *laxum*, cutis colore puniceo tincta,

„ aliquem ramulum asperæ arteriæ inserti inflatione,
 „ & inde dependente in aquis natatione demum de
 „ non vitiatō pulmone certus) summa cum cura
 „ inquisivisse, momentum rei in eo consistit, an,
 „ fœtum istum *certissime clamasse*, adeoque revera
 „ respirasse, indubitato idoneorum auditorum testi-
 „ monio erui queat, etenim, si tantummodo mem-
 „ bra cogitavit, ore forte hiavit, respirationemque
 „ quasi molitus est, non labefactabit, dudum stabili-
 „ tam thesim, sed eos redarguet, qui cum GALENO
 „ vitam, & respirationem paribus passibus ambulare
 „ statuunt, aut ex aliis vitæ signis mox quoque ad
 „ factam respirationem concludunt. „ Potest enim fe-
 „ rus sine respiratione post partum aliquo tempore vi-
 „ vere.

2. Impressiones cranii, si aessent, vel alius partis *nulla ecchymosi* stipata.
3. Signa *putredinis manifesta*, ut cuticulæ separatio a cute, odor cadaverosus.
4. Morbosus *secundinarum* status; *plica* abdominalis funis umbilicalis *prostrans*.
5. Situs, habitusque pulmonum, versus dorsum latentium, cor non tegentium, profunde rubrorum.
6. *Aër* bullularum forma sub membrana pulmonum extima contentus, quorsum aër respiratione, vel inflatione intrans non pervenit.
7. *Aëris* facilis *fuga*, qui incisus istis bullis more pulmonis frustula antea natantia, tunc iterum aqua graviora relinquit.
8. Etiam tunc, quando aër per putredinem extricatus non sub extima membrana, sed intra substantiam hæret, talis pulmo discissus, & leviter pressus facile suum aërem dimittit, atque sic ad subsidentiam in aqua adigitur, unde hoc character e putredine natantia pulmonis frustula a frustulis per respirationem mutatis, qui pertinaciter aërem dimissum in suis vesiculis retinent, distingui possunt.
9. Accedit, haud leve pro natatione pulmonis ex putredine repetenda argumentum *natatio aliorum viscerum*, lienis, hepatis, renum. Hæc vero viscera multo tardius ob firmitatem substantiæ ex putredine natant, quam pulmones.

SIGNA, quæ docent pulmonem ex *aëris inflatione artificiali* in aqua natare, nondum certa dantur, sic in tali casu renuntiatio decisiva fieri nequit. Neque enim vesicæ urinariæ vacuitas de vita fœtus post partum, ut quidam opinantur, quid certi docet. * Neque pondus pulmonis relativum ad corpus infantis, qui respiravit, & cui aër inflatus fuit, quid certi decernit. **

SIGNA, quæ docent infantem *post partum sine respiratione* aliquo tempore vixisse in cadavere infantis, etiam non dantur.

S I G N A I N F A N T I C I D I I P E R V U L N E R A T I O N E M.

Infanticidæ inhumana rabie agitata duplici ut plurimum modo vulnus lethale suis neonatis infligere solent, vulnere nempe *visibili*, vel *invisibili* punctura.

1. *Vulnus visibile*, quale frequentissimum est *colli percussio*, quæ facili opera visu cognoscitur.

Caput partu difficili *abruptum*, vel solummodo hinc inde *perruptum* scitur testimonio obstericis, & ex signis mortui nati infantis. ***

* *Cel. JAEGER* l. c. p. 24.

** *Idem* l. c. p. 32. novum hoc experimentum adducit, & docte refutat.

*** *Cel. STEIN* caput sub partu sponre ruptum notat in *Program. vom Pelvimeter* p. 4. Potest vero etiam

2. *Vulnus invisibile.* Quædam infanticidæ stilo acuto, vel acu longa jam sub partu per vaginam adacta caput fœtus crudeliter perforant, adeo ut infans mortuus nascatur.

Aliæ acu longa *fontanellam* capitis perfodiunt*, vel acum per *nares* ad cerebrum usque adiungunt. Aliæ demum acum per *intestinum rectum* introducunt, & mortem sic innocentibus pusionibus accersunt.

Mors ex his puncturis quandoque cito, quandoque tarde supervenit, atque ex sola cadaveris inspectione determinari potest;

Hinc in inspectione legali bene mox dicta loca corporis examinanda, & ex legibus lethalitatis dijudicanda sunt.

S I G N A I N F A N T I C I D I I P E R C O N T U S I O N E M.

Infanticidæ quandoque caput, vel thoracem, vel abdomen, vel totum corpus comprimunt, atque sic visceribus contusis vitam suis prolibus misere demunt.

infans cum ingenti capitis vulnere vivus post partum aliquo tempore superesse. V. Ill. L. B. de CRANZ de re instrumentaria in Arte obst. §. 38. pag. 34.

* PLENKS Sammlung von Beobachtungen über einige Gegenstände der Wundarzneywissenschaft. Wien 1775. p. 148.

1. *Contusio capitis* noscitur ecchymosi integumentorum, impressione, vel fractura cranii, effusione sanguinea, vel sanguineo-serosa in cavo cranii, cerebro, vel inflammato, aut purulento.

At caput diu in pelvi inclavatum, vel forcipe violenter extractum, aut sub partu in terram ex incuria lapsum, vel obliquo situ nascens eadem phænomena exhibet, si vivus nascatur, vel sub partu moriatur. In omnibus vero his casibus caput simul *elongatum* est; quæ *elongatio* in capite facili partu edito non apparet, si violentia post partum fuit adhibita.

2. *Contusio thoracis* in infante vivo etiam ecchymosi integumentorum, muscutorum, pulmonis, cordis, effusione cruoris in cava thoracis noscitur. Thorax *prævius* in partu difficili etiam sugillatur, at infans cum thorace prævio nascens sola obstetricis versione nasci potest, hinc inde testimonium.

3. *Contusio abdominis* noscitur ecchymosi integumentorum, & muscutorum abdominalium. Effusione cruoris in abdominis cavum, ruptura hepatis, vel lienis &c.

4. *Contusio totius corporis*. Sic nutrices toto corpore in infantem incumbendo sæpe totum infantem comprimunt, quod noscitur,

1. ex toto corpore *plano*, *compresso*,

2. ————— ubique *livido*, *sugillato*,

Sed bene est distinguendum inter sugillationem *veram*, & sugillationem *spuriam*.

Sugillatio vera est macula livida, qua cute dissecta sanguinem in cellulis effusum exhibet.

Sugillatio spuria est macula, vel livor cujusdam partis, qui dissecta cute nullum sanguinem in cellulosa effusum habet, sed in quo sanguis solummodo in vasis continetur. *Dorsum* tali livore emortuali frequentissime ita contaminatum deprehenditur.

Simul patet bene distinguendum esse, an livor, vel sugillatio vera non habeat originem a partu difficili, aut plethora, vel scorbuto, vel alio morbo putrido. In hoc casu infans, vel vivus, vel mortuus cum tali sugillatione potest fuisse natus.*

Hinc sugillatio, etsi pulmones monstrant infantem fuisse vivum natum, caute est dijudicanda.

S I G N A I N F A N T I C I D I I P E R S U F F O C A T I O N E M.

Recens nati ob foraminis ovalis, & canalis Botalli aliquo tempore post partum adhuc aperti tardius,** quam adulti suffocantur; at hanc mor-

*) Cel. IÆGER *Quaestio medico-forensis, qua casus, & annotationes ad vitam fœtus neogoni dijudicandam facientes proponuntur.* Ulmæ 1780. p. 14. & Cel. BOSE *programma de sugillatione in foro caute dijudicanda.* Lipsiæ 1773.

** Cel. BOHNIIUS *de officio medici forensis* p. 662. duas ex coitu illicito a diversis matribus enixas puellas, ab his vivas, pannis obvolutas, atque in terram defossas, humo & spinarum mergeribus coopertas post aliquot tamen horas iterum viventes fuisse erutas testatur.

tis speciem in neonatis etiam possibilem esse experientia docuit.

Solent vero fœminæ sceleratæ suos infantes his *septem* modis utplurimum suffocare.

1. *Compressione colli*, quam vel manu, vel ligamine peragunt.
2. *Obturatione oris*, & *narium* ope manus, lintei, vel alius corporis faucibus intrusi.
3. *Impositione stragulorum lecti*, vel corporis ori infantis impositi.
4. *Vapore sulphuris accensi*, & ori immissi,
5. *Inclusionem in cistam*, vel *scatulam*,
6. *Defossione in terram*,
7. *Præcipitatione in cloacam*.

Signa generalia facili partu nati, & dein suffocati infantis sunt,

1. *Rubor*, vel *livor faciei*.
2. *Lingua prominula*, tumens.
3. *Trachea* sero mucoso plena, & spuma in ore præsens.
4. *Pulmones* densi, livescentes, sanguine infarcti.
5. *Cava cordis dextra*, nempe auricula dextra, sinus venosus dexter, & ventriculus cordis dexter sanguine pleni, & extensi.
6. *Vesica urinaria* lotio utplurimum vacua
7. *Venæ jugulares*, atque *Cerebrum* sanguine turgidum.

At omnia hæc 7. signa in infantibus *morbo interno*, ut convulsione, dentitione, catarrho suffoca-

tivo , tussi convulsiva , aut alio morbo suffocativo mortuis observantur. Hinc signis suffocationis generalibus specialia sunt jungenda.

SIGNA suffocationis specialia.

1. *COMPRESSIO COLLI* ligamine peracta noscitur *linea* circulari rubra , vel livida circa collum conspicua. *Compressio manu facta* sugillatione in antica parte colli notatur.

Infans cum *collo prævio* natus , & in partu mortuus etiam collum exhibet sugillatum. Et infans cum *funiculo umbilicali* collo circumvoluto natus , lineam circularem rubram , vel lividam gerit. Hæc vero causa sugillationis ab obstetrice rescitur. Aut si obstetrix partui non adfuit certo dici nequit.

2. *OBTURATIO ORIS , & NARIUM* ope manus , quæ sui vestigium non relinquit , aut ope spongiæ , vel lintei faucibus intrusi nosci nequit , si infanticida sedulo corpus obturans post mortem infantis removit.
3. *SUFFOCATIO* infantis ope impositorum stragulorum , aut alius corporis ori infantis impositi ex linteo cum spuma subcruenta ex ore infantis maculato dubiam , suspensionem dat , at his stragulis remotis quis rem definiet?
4. *ODOR SULPHUREUS* in infante , vel ejus linteis percipiendus suspensionem movet , non autem certum suffocationis sulphureæ signum exhibet.

5. *INCLUSIO IN CISTAM*, vel *SCATULAM* ut

6. *DEFOSSIO in TERRAM* ob loci incongruitatem suspectum est, at id pauperes sæpe, ne funeris expensas gerant, facere consueſcunt, etiam cum infantibus naturali morte mortuis.

7. *PRÆCIPITATIO IN CLOACAM*. Hanc præcipationem infanticidæ quidem peragunt, at ſi pelvis valde ampla eſt, tunc etiam poſſibile foret, ut fœtus matribus etiam invitis ſub alvum deponendi ſtimulo in cloacam decidat.

Ex his ergo patet admodum circumſpecte pronuntiandum eſſe de ſuffocationum ſpeciebus violentis.

S I G N A I N F A N T I C I D I I P E R S U B M E R S I O N E M.

Si infans in fluvio, vel puteo mortuus invenitur, tunc determinandum eſt,

1. an *vivus*, vel *mortuus* fuerit injeſtus. Nam fœminæ illicito amore gravidæ infantes naturali morte mortuos quandoque fluvio, vel puteo injiciunt, ne opprobrium occurant.

2. quo mortis *genere* infans periit.

Signa infantem *vivum* fuiſſe aquæ immerſum ex dociſia pulmonali, & notis ſuffocationis per aquam deſumuntur.

MORTIS GENUS ex præſentia, vel abſentia læſionis conſpiciendæ determinatur.

SIGNA INFANTICIDII OB NEGLECTAM
FUNICULI UMBILICALIS
DELIGATIONEM.

Si funiculus umbilicalis aliquot ab umbilico pollices abscissus in infante vegeto non deligetur, tunc ille lethali hæmorrhagia ex funiculo perit.*

Præsertim si infans simul in *balneum calidum* ponatur, aut

si arteriæ umbilicales ex *aorta* originem habeant. Vel

si funiculus ex ipso umbilico eruptus est.

NULLA ex non deligato funiculo umbilicali hæmorrhagia observatur, funiculus

1. ad *magnam longitudinem* ab umbilico abscindatur, vel abrumpatur, & contorqueatur.
2. Si *placenta* funiculo adhærens relinquatur.
3. Si infans *valde debilis*, aut
4. in *loco frigido* nascatur.

Pereunt autem infantes ex hæmorrhagia umbilicali ob inductam keneangiam, si ergo hujus signa desunt, tunc omiſſa funiculi umbilicalis deligatio mortis causa fuisse non potuit.

Simul vero attendendum est, an Keneangia fœtus non a prægressa hæmorrhagia uterina originem habeat.

* *Cel. DANIEL Commentatio de infantum nuper natorum umbilico, & pulmonibus. Hallæ 1780.*

SIGNA infantem ex hæmorrhagia umbilicali per-
riiſſe, ſunt,

1. *Pallor* faciei, & totius corporis.
2. *Defectus ſanguinis* in vafis circa cor, & cor-
dis cavis. Hinc ſinus duræ matris, venæ jugula-
res, vena cava, venæ meſeraicæ, venæ portæ trun-
cus, ventriculi, & utraque auricula cordis exa-
minentur, an ſanguine vacuæ ſint.
3. Funiculus umbilicalis *non deligatus*, aut penes
umbilicum *abruptus*.
4. *Hæmorrhagia uterina* ante & ſub partu *nulla*
prægreſſa.
5. *Sanguinis effuſio* aliquot unciarum in lintea-
minibus circa infantem inventa.
6. Demum *docimaſia pulmonalis*, quæ monſtrat
infantem vixiſſe.

Si autem in infante, cui funiculus umbilicalis deligatus
non fuit, *nulla ſigna Keneangiæ* inveniuntur,
tunc dici nequit, quod infans hæmorrhagia umbi-
licali perierit.

Quandoque autem callidæ infanticidæ *mortuo* per
hæmorrhagiam umbilicalem *infante* funiculum
umbilicalem ſtudio deligant, ſanguinem effuſum
auferunt, & infantem mortuum puris involvunt
lintheaminibus.

Hæc fraus ex *vacuitate* vaſorum circa cor, & cordis
cava ſuſpicatur, ſi mater dicit ante, & in partu
nullam hæmorrhagiam uterinam fuiſſe prægreſſam.

Est autem etiam possibile, ut infans ex hæmorrhagia uterina, aut funiculo sub partu præter voluntatem matris rupto, valde debilis nascatur, & paulo post partum moriatur. Hinc in hoc casu vacuitas vasorum cum deligato tamen funiculo inveniri potest.

S I G N A I N F A N T I C I D I I
P E R F R I G U S.

Infantes neonati de nocte in plateas publicas præsertim tempore frigido expositi, sic sæpe pereunt.

SIGNA sunt rigor glacialis totius corporis; docimasia pulmonalis.

S I G N A I N F A N T I C I D I I
P E R C O M B U S T I O N E M.

Ex *ambustione* corporis noscitur.

Si *pulmones* adhuc *integri*, tunc docimasia pulmonum instituenda.

S I G N A I N F A N T I C I D I I P E R
E F A M M A T I O N E M.

Infanticidæ quandoque mammas, & victum suæ proli denegant, ut sic pereat.

Ex *macie* totius corporis, ex *vacuitate* ventriculi & intestinorum id suspicari possumus quidem, vix vero quid certi inde erui potest, cum macies ex naturali morbo orta eadem præbeat signa.

Major vero est certitudo, si mater confiteatur se diu nec mammas, nec alia nutrimenta præbuisse infanti.

SIGNA INFANTICIDII PER NEGLE-
CTAM DEBILITATEM INFANTIS
NEONATI.

Infans in partu valde debilis, facile moritur, si con-
grua methodus infantem refollicandi non adhi-
beatur.

Nil certi autem de hac mortis causa in cadavere
infantis indagari potest, etiam si mater confitea-
tur se medicamenta cardiaca studio non adhi-
buisse, cum infantes neonati etiam omni data
opera persæpe moriantur, si jam debiles na-
scantur.

SIGNA PROCURATI AB-
ORTUS.

Violenta, vel medicamento procurata foetus viventis
expulsio ex utero ante septimum graviditatis
mensem dicitur *abortus procuratus*. *

Cum embrio momento conceptionis *vivus*, & *ani-*
matus esse incipiat, ut physiologia docet.** At-

* Cel. PLOUCQUET *Abh. über die gewaltsame To-*
desarten. Nebst einem Anhang von dem gestiftenlichen
Missgebüren. Tübingen.

** Cel. HEISTER *diff. de medicinæ utilitate in Juri-*
prudencia. Helmstadt 1730. §. 40. dicit. Ex anotome,
„ & physiologia certi sumus, foetum mox in prima
„ conceptione, vel primo imprægnationis tempore
„ jam vivere. Ubi enim in animali motus cordis, &

que cum fœtus ante septimum graviditatis mensem natus ob viscerum vitalium imbecillitatem *vivus* permanere nequeat, ut experientia docet; hinc verum committit *homicidium*, qui quocunque ante sextum mensem tempore abortum studio procurat.

Qui vero fœtum *mortuum* expellit; homicidium *morale* non vero physicum committit.

Qui fœtum post sextum mensem expellit, ille incertum homicidium committit. Si enim fœtus viscera vitalia jam robusta sint, tunc fœtus in vita permanet; si viscera vitalia autem adhuc valde imbecillia, tunc fœtus moritur.

TRIPLEX datur abortus *species*. Violentus, medicamentosus, & spontaneus.

1. *ABORTUS VIOLENTUS*. Peragitur stylo in uteri cavum immisso, quo embrionis caput perforatur, & uterus ad abortum irritatur. Hæc species etiam *Aborticidium* dicitur. Idem etiam

„ accretio, ibi vita: sine motu cordis enim, &
 „ vita, nullum potest fieri fœtus incrementum. Quis
 „ enim hodie in tam splendida physiologiæ luce cre-
 „ dere, aut sibi persuadere poterit, fœtum primis
 „ mensibus, dum primo vix formicam superat, posse
 „ crescere, & tamen non vivere. Et *Cel. FRANK*
 „ *System der medicinischen Polyzey*. 2. B. 95. S. dicit. *Es*
 „ *ist allerdings für den Arzt genung, wenn er bewiesen*
 „ *hat, das ein Kind lebe. Die Theologen mögen entscheiden,*
 „ *ob man eine Zeit lang auch ohne Seele leben könne.*

valida abdominis contusione aut commotione ,
aliave violentia utero applicata fieri potest.

Signa adhibitæ violentiæ sunt sugillatio , vel con-
tusio in abdomine puerperæ. Vulnus vel sugil-
latio in capite embrionis. *

2. *ABORTUS MEDICAMENTOSUS*. Est abor-
tus medicamento abortivo vel draſtico procuratus.
Nempe forti medicamine purgante , emetico , em-
menagogo , aut venæſectione multoties in pede
repetito.

Hæc vero medicamenta abortiva ſolummodo abor-
tum procurant , ſi ſimul *diſpoſitio ad abortum*
in utero adest. ** quæ in robustis feminis raro
adeſt.

* *Cel. BRENDÉL* in *Eph. N. C. cent. 14. obſ. 167.*
de ancila quæ inſerto in proprium uterum ſtylo foe-
tum occidit , ſed & ſe ipſam. -- & *Aſt. med. Perol. vol.*
IV. p. 95. &c.

** Jam vero certa & attenta obſervatione compertum
habemus , non adeo facilem eſſe ſtudio & induſtria
abortum provocandi rationem , licet communis ſit
ſententia & vulgi & nonnullorum medicorum , dari
in rerum natura *abortiva* , quibus pro lubitu omnitem-
pore ſerum immaturum ex utero propellere poſſi-
mus ; cui tamen aſſerto & experientia & fide digno-
rum authorum obſervationes repugnant. Memorabile
enim eſt , quod ſcribit *Cel. G V A R E N O N I U S* in
Conſultatione 636. vidi multas utero gerentes fortif-
ſimis medicamentis , multisque venæſectionibus cru-
ciatas & nulla abortum fecit ; & *Z A C U T U S L U-*
S I T. in *praxi admiranda obſervat. 34. 44.* refert

3. *ABORTUS SPONTANEUS*. Qui sua sponte ex uteri prædispositione sequitur.

Dispositio ad abortum noscitur constitutione debili totius corporis, temperie plethorica, irritabili, fluore albo, menstribus copiosis.

Vitio fetus mortui, aut morbo in placenta, vel funiculo umbilicali, aut ovo membranaceo glabro.

Violentia adhibita parva, vel assumpto drastico aut ecbolico non adeo forti, aut fortis exigua dosi non diu continuata.

per vehementissima purgantia, per sexies, imo octies repetitas venæsectiones, unguenta fortissima & pessaria vaginæ applicata, per longam inediam, nullos procuratos fuisse abortus. Spectat huc quoque notabilis illa observatio *Cel. SOMMERI*, quam *Dec. I. Anno VI. observat. 106. MISC. N. C.* inseruit mulierem quamdam centum guttas olei destillati juniperi per viginti dies omni mane ad menses provocandos usurpasse, postea tamen filium peperisse. Fusius hac de materia agit *Cel. ALBRECHTUS Decad. I. Anno VIII. observat. 165.* qui refert, fortissima emmenagoga, ut olea destillata sabinæ, succini, myrrhata, crocata, aloëtica ad fetum expellendum frustra esse adhibita: id quod aliquot observationibus & auctoritatibus confirmat. *BARTHOLINUS in Misc. N. C. Anno I. Decad. I. obs. 52.* de geminis gravidis, lue venerea laborantibus refert, quæ a chirurgo, qui nesciebat, eas prægnantes esse, mercuriali salivatione fuerunt curatæ, nihilominus tamen fetus salvos ac sospites postea enixæ sunt.

Ex his ergo liquet in examine abortus procurati, attendendum esse.

1. An femina ante adhibitam violentiam vel assumptum medicamentum ; se *gravidam* existimarit.
2. Quo graviditatis *menſe* abortus fuerit factus.
3. An abortus ante, in & poſt partum *ſigna vitæ* dederit.
4. An adhibita violentia fuerit tanta, ut *ſine uteri prædiſpoſitione* potuerit efficere abortum.
5. An aſſumptum medicamentum ex claſſe *ecbolicorum* fuerit ? & an doſis, repetitio & continuatio uſus, talis fuerit, ut ſine uteri prædiſpoſitione abortum inferre potuerit ?
6. An non *prædiſpoſitio* uteri ad abortum adſit. Hac enim præſente *homicidium accidentale* non vero *culpoſum* fuit commiſum.
7. Demum *corpus delicti* nempe fetus ejeſtus eſt conſiderandus an revera fetus ſit.
8. Ac an ſigna *prægreſſæ graviditatis* adfuerint ac an *prægreſſi partus* ſigna adſint.

SIGNA SUBJECTI PRO TORTURA

Tortura eſt actus judicialis, quo de crimine quodam plus quam ſemiconvictus ſub territione vel applicatione instrumenti dolorifici ad criminis confeſſionem extorquendam tentatur. *

* *Cel. SONNENFELS Uher die Abſchaffung der Tortur. Zürich 1775. p. 25.*

Medici & chirurgi forenses quondam a iudice interrogabantur, num delinquens hoc vel illo torturæ gradu sine vitæ aut sanitatis detrimento affici possit.

At generatim sciant iudices oportet, torturam esse valde *incertum* & periculosum veritatis eruendæ remedium. Nam

1. Homines criminis rei, quorum corpus robusto, ac insensibili fere nervorum systemate gaudet, facile torturæ dolores tolerant, & iudicem rident.
2. Homines *innocentes*, qui valde sensibili ac irritabili nervorum systemate sunt præditi, præ doloris acerbitate vel convelluntur ac moriuntur. *
Vel de crimine, quod nunquam commiserunt, se reos confitentur, cum mors facilius, quam tortura ferenda homini honesto putetur.
3. Demum *innocens* tolerata tortura non raro tota vita morbo gravi vel sanitate læsa afflictus vivere tenetur. Membri enim a tortura affecti inflammatio, sphacelus, paralyfis, luxatio, laceratio, quamvis cornifex non adeo violentam torturam adhibuit, non raro remansit.

* Cl. ALBERTI *systema jurisprudentiæ medicæ* T. v. sphacelum ex tortura adnotavit. Cel. HILDANUS *kurze Beschreibung der fürtrefflichkeit der Anatomie*. Bern 1624. Tortura fuisse scapulas ruptas observavit; Quare author exorat magistratus, ut nolint severa & vivum corpus diserpente tortura reos quandoque *innocentes* enecare.

Ideo non solum ob metuendam sanitatis destructionem ex præpostera tormentorum applicatione resultantem, sed etiam propter exempla non pauca, quibus infantes, præferendis his cruciatibus minus idonei, capite fuerint damnati, criminis vero rei sustinendo dolores atrocissimos, pœnam capitalem declinarint, in nostris & aliis plurimis terris Principes Christiani torturas aboleverunt.

Hinc signa subjecti pro tortura nostri ævi medicis & chirurgis forensibus scire non amplius necessaria sunt.

SIGNA SUBJECTI PRO SUFFERENDA POENA CORPOREA.

Quando criminum reis, & de his convictis iudices pœnas corpus afflictivas decernunt, tunc medici & chirurgi forenses interrogantur, an non ex corporis afflictione sanitas destruatur, adeo ut delinquens imposterum reipublicæ inutile maneat membrum.

Pœnæ corporeæ dividi possunt

1. In *territiones*, ut si delinquens ad carnificinæ locum transportetur.
2. in *afflictiones corporis*, ut virgatio dorfi aut verberatio clunium. Verberatio autem dorfi vel capitis ob periculosam pulmonum aut cerebri commotionem est abroganda.
3. in *pœnas vitam dementes*. Ut suspensio in patibulo; decollatio, &c.

A *territione & afflictiva corporis pœna* eximendi sunt.

1. *Gravidæ*, quia abortum ex pœna afflictiva & territioe facile pati possunt.
2. *Puerperæ & menstruantes*, ne lochia, aut menstrua supprimantur.
3. *lactantes* ne proli nutrimentum detrahatur, aut suppresso lacte mammæ inflammentur.
4. *Impuberes* seu qui annum 14. nondum expleverunt. Hi enim facile ex terrore epileptici fiunt.
5. *Decrepiti*, tum ob animi imbecillitatem, tum ob vasa nimis fragilia & contusiones facile in gangrænam degenerantes.
6. *Feminæ hystericæ*, aut viri *hypochondriaci*, admodum *timidi & epileptici*. Horum enim systema nerveum peculiari irritabilitate & sensibilitate est præditum.
7. Morbo *febrili* aut *inflammatorio* qualicunque laborantes; præsertim pleuritide aut peripneumonia affecti.
8. *Fluxu* quodam *cruento* affecti, ut vomitu cruento, mictu cruento, hæmophtysi, fluxu sanguineo uterino, aut hæmorrhoidali laborantes.
9. *Dolore* quodam gravi affecti, ut arthritide, podagra, colica, cardialgia.
10. *Anhellatione* laborantes, ut astmatici, phthysi-

ci, valde obesi, ascitici. Hi enim facile sub verberibus suffocantur.

11. *Paralyfi* affecti, ut apoplectici, hemiplectici,
12. *Cachectici*, ut valde scorbutici, scrophulosi, icterici, & anasarca laborantes, Horum enim contusiones facile in gangrænam degenerant.

13. Demum qui morbo externo laborant, a verberibus exasperando, ut vulnere, ulcere magno, fractura, vel luxatione recenti; præsertim vero a verberibus eximantur qui aneurismate, hernia & prolapsu laborant.

14. Qui *judicii defectu* laborant, ut melancholici, maniacy, stupidi; delirantes, demum aliqui cæci, surdi & aphonî.

Ab ultimo supplicio eximuntur.

1. qui *periculoso morbo acuto* decumbunt, in his est executio suspendenda.
2. — *judicii defectu* laborant, ut maniacy, melancholici, aut ex alia causa delirantes, demum aliqui stupidi, aut a nativitate cæci, surdi, muti.
3. si delinquens deprehendatur *gravida*.

EXCUSATIO DELINQUENTIS.

In omni crimine commissio inquirendum est an delinquens crimen suum

1. cum *mente sana*
2. — *voluntate libera*

3. cum *notitia criminis*.
4. — *voluntate nocendi* peregerit, & an
5. *legitima criminis inquisitio* facta fuerit.

Excusantur enim crimina commissa, saltem cum morte non puniuntur, quæ peraguntur

1. sine *mente sana*. *
2. — *voluntate libera*
3. — *voluntate nocendi*
4. — *notitia criminis*, & quando
5. non *legitima criminis inquisitio* adest.

Signa mentis insanæ. Mente sana non gaudent,

1. Qui morbis *mentalibus* sunt affecti, ut melancholici, maniacy, delirio febrili, convulsione, fatuitate laborantes. v. *signa morborum simulatorum*.

Cum vero multi morbi lucida habeant intervalla, hinc Medius carcerum aliquoties in septimana suos captivos visitare & examinare tenetur.

2. Qui *vitæ tedio* afficiuntur. Vitæ tedium generant omnes morbi, qui magna *anxietate* vel magno dolore stipantur.
3. Qui *imbecillitate animi* laborant, ut infantes, pueri, senes decrepiti; ægroti reconvalescentes, verminosi, gravidæ & puerperæ, puellæ men-

* Cel. BOSE respondente Cel. DEVTRICH *diff. de morbis mentis delicta excusantibus*. Lipsiæ 1774.

struatione suppressa * aut vel nimia irritabilitate systematis nervei laborantes.

4. Qui gravi *animi affectu*prehenduntur, nempe ira, metu, terrore, oestro venereo, ut nymphomaniacæ, vel ut chloroticæ, ac gravidæ pica laborantes.

SIGNA VOLUNTATIS NON LIBERÆ.
Voluntas non libera est

1. in *profunde dormientibus*, ut nutricibus, quæ dormientes prolem comprimendo interficiunt.
2. — *Noctambulonibus* qui sibi, vel aliis noxam vel mortem inferunt.

* III. ZIMMERMANN *Von der Erfahrung in der Arzneykunst*. II. Th. p. 609. dicit: Ich habe die sanftesten und liebens wertheften Kinder durch Würmer, oder Verstopfungen in den Gekrösdrüsen, den heftigsten und hassenswürdigsten Charakter annehmen, und ordentlich kleine Teufel werden gesehen. Ich habe sehr gelassene Jungfern gesehen, die durch die bloße Verhaltung ihrer Zeiten etwas mehr als Teufel, die furien geworden. III. ACREL *chirurgische Vorfälle* I. Band. I. *Beimerkung*. p. 7. in puero 14. annorum post gravissimum capitis vulnus sanantur; ingentem animi propensionem in furtum observavit; adeo quidem ut sæpius in carcerem ob commissum furtum duceretur, & gravi fuisset pœna affectus, ni illustris vir hunc puerum pro fatuo declarasset. Narravit mihi medicus fide dignus, quod novit puellam 12. annorum, quæ pica incendium faciendi laboravit.

SIGNA NOLLUNTATIS NOCENDI, ut si ex incuria, vel joco leve infligitur vulnus, quod mortem excipit. * Si obstetrix, quæ uterum rumpit, chirurgus qui aneurisma loco abscessus ex ignorantia aperit, medicus qui medicaminis nimiam dosim, ex ignorantia præscribit, ægrum interficit.

SIGNA INSCITIÆ CRIMINIS. Sic puella gravida, quæ subitaneo partu corripitur, in quo funis umbilicalis rumpitur, omittendo funiculi ligaturam, de qua nunquam aliquid audivit, prolem ex inscitia necat. * *

SIGNA ILLEGITIMÆ INQUISITIONIS.

Si inquisitio ob defectum corporis delicti, aut ob putredinem cadaveris non amplius possibilis est.

Si inquisitio solummodo obiter facta, aut si inquisi-

* *Cel. PETIT Traité des maladies des os. T. 1. p. 66.* mortem pueri ex luxatione nuchæ recenset, cujus caput quidam joci causa adeo levavit, ut corpus in aere esset suspensum.

* * *Ueber die Glaubwürdigkeit der Medicinalberichte in peinlichen Rechtsbündeln. Berlin. 1780. S. 88.* dicit egregius anonimus author: Wenn eine Hebamme eine Frau die schon gebohren hat, die Unterbindung der Nabelschnur unterließe, so wäre dies freilich muthwillige Schuld. Aber ist ein einfältiges Mädchen eben davon unterrichtet – recensetur nempe casus ubi puella imprægnata itinerans doloribus ad partum subito correpta, peperit.

tores homines *illegales*, aut *legales*, at *ignorantes* fuerunt.

Si error vel omissum aliquid in viso reperto invenitur.

Si non legitima medela fuit adhibita. &c.

SIGNA CAPACITATIS HEREDITARIÆ INFANTIS

Ut infans hereditatis alicujus fit capax, sequentes 6 conditiones habere tenetur. Debet nempe

1. A *legitimo patre* esse genitus.
2. A matre non esse *suppositus*.
3. *vivus* & quidem *totus* nasci.
4. *vitalis*, id est: post *sextum mensem* nasci.
5. Non *perfecte monstrosus* esse.
6. In partu gemellorum *primogenitus* esse.

Cum a legitima capacitate hereditaria infantum in familiis magnatum divitiæ, honor & felicitas dependeant, hinc signa harum 6 conditionum bene examinentur oportet. *

SIGNA PATRIS ILLEGITIMI & LEGITIMI

Pater illegitimus censetur, si

1. *revera impotens* inveniatur. Vide *Signa impotentiae virilis*.

* *Cel. PLOUCQUET über die physische Erfordernisse der Erbfähigkeit der Kinder. Tübingen 1779.*

2. Si longe ultra *decem* menses solares vel abfuit, vel coitu abstinuit, vel mortuus est. *

Si vero pater *non impotens* scitur, & coitum intra tempus cum ætate infantis nati conveniens exercuisse vel dicit, vel supponitur, tunc legitimitas patris probatur; cum alia probatio naturalis fit impossibilis.

SIGNA MATRIS ILLEGITIMÆ, & LEGITIMÆ

Mater, quæ infantem parturiisse se dicit, *illegitima* censetur * *

1. Si revera *sterilis* deprehenditur, Vid. *Signa Sterilitatis muliebris*
2. Si signa partus mox prægressi defunt, aut si adessent, si
3. Infantis *constitutio & habitus* cum statu matris moderno non conveniat.

SIGNA INFANTIS VIVI NATI

Infantis vita post partum vel *clara* est vel *obscura*.

1. *Infantis vita clara*: Infans censetur *vivus* post partum, si post partum aut sectionem cæsaream in viva vel mortua matre institutam *clamavit* vel *membra* quædem movit, aut si *cor* pulsavit.

* *Cel. PLOUCQUET* l. c. p. 9.

* * *Cel. PLOUCQUET* l. c. p. 104.

2. *Infantis vita obscura*: Si infans his tribus conditionibus absens saltem *pulsatio cordis* manu obstetricis, vel medici, aut chirurgi fuerit percepta. Ut

1. Si *mortui* infantis signa certa defuerunt.
2. Si in infantis cadavere *pulmones* inveniantur sani, *aëre & sanguine* repleti. Vid *docimasia pulmonalis*.

Potest vero infans vitam aliquo tempore sine respiratione duxisse. Si in hoc casu aer pulmonibus ad infantem excitandum inflatus fuit, tunc difficile distinguitur ab infante qui revera respiravit, hinc renuntiatio *dubia*.

SIGNA INFANTIS MORTUI NATI.

Infans qui *mortuus* nascitur hereditatis non est capax, est autem hereditatis capax, si post nativitatem moriatur.

Potest vero infans ante, vel sub partu mori

1. *Signa infantis jam ante nativitatem mortui*, ex signis putredinis & pulmonibus sanis non nantibus eruitur. V. *docimasia pulmonalis*.
2. *Signa infantis post nativitatem mortui* sunt absentia putredinis, pulmones sani, nec putridi nec inflati & tamen in aqua natantes.

SIGNA INFANTIS MATURI.

Maturus vocatur infans, qui finito nono graviditatis mense solari nascitur.

Est vero partus 38. vel 39. vel 40. septimana post coitum celebratum contingens, partus maturus censendus, cum natura non absolute ad noni menis solaris finem se adstringat. *

Signa infantis maturi perscrutanda sunt

1. Si mulier neogama maturum infantem pro immaturo supponere tentat.
2. Si mulier maturum infantem pro immaturo marito ultra tempus consuetum absente, vel mortuo, vel non cohabitante supponit.

Signa maturi fœtus sunt **

1. *Pondus* sex librarum
2. *longitudo* inter 18. & 20. poll.
3. *Funiculus umbilicalis* crassus
4. *Capilli longi, solidi.*
5. *Unques longi & duri.*
6. *Testiculi* in scroto præsentés.
7. *Fontanella* arcta
8. *Cuticula* paulo post partum alba & firma
9. *Oculi palpebræ* bene apertæ, supercilia bene formata.
10. *Actiones* neonari bene succedentes. Ut Alvi & urinæ egestio; lactatio facilis, motus membrorum validus; appetentia cibi oblatis; vivida ir-

* *Cel. PLOUCQUET* l. c. p. 74.

** *Cel. PLOUCQUET* l. c. p. 84.

cumspectio cum oculis bene apertis, ejulatus validus.

Prima duo signa cum toroso corporis habitu sunt ex omnibus certissima infantis maturi signa.

SIGNA INFANTIS PRÆMaturi.

Prematurus dicitur fetus, qui septimo, octavo vel medio nono mense solari graviditatis nascitur.*

Sensu juridico fetus septimestris, octomestris & feminovimestris etiam *vitalis* dicitur, cum talis fetus vivus manere possit.

Hæc signa petuntur

1. Si mater prolem maturam pro immatura, aut immaturam pro matura substituere cupit.
2. Si pater prolem immaturam pro matura censet, ac de uxoris castitate dubitat.
1. *Pondus* fœtus maturi sex libris ut plurimum æquale est, in fœtu *præmaturo* infra quintam libram vel intra $5\frac{1}{2}$ libram ut plurimum subsistit. Qui itaque fœtus pondere vel æquat, vel superat sex libras *maturus* est, qui non æquat præcipue si ultra mediam libram a sex libris desideratur, *præmaturus* est. **

* *Cel. RICKMANN* resp. *Cel. DOPPELMAIR* *diff. de partu legitimo.* continetur in *Cel. GRUNER Delectu diff. medic. jenensium.* Altenburgi 1779. Vol. I. p. I.

* Septimo mense pendet fetus quandoque libras $3\frac{1}{4}$

2. *Longitudo* in fœtu maturo ad minimum æqualis esse debet longitudini unius pedis atque sex pollicum. Si ergo longitudo nondum magnitudini pedis est æqualis *immaturus* videtur partus. *
3. *Funiculus umbilicalis* in partu maturo crassior; *præmaturo* autem tenuior est, sæpeque vitium in secundinis gerit.
4. *Fœtus maturus capillis veris* in capite est instructus, in *præmaturo* autem capilli sunt tenerimi, albicantes, vel flavescentes & nitentes.
5. *Fœtus maturus ungues* in pedibus manibusque longiores & induratos habet. In *præmaturo* fœtu sunt breves atque molliores.
6. *Scrotum* in fœtu præmaturo masculino ut plurimum *testiculis* est vacuum; in fœtu autem præmaturo feminio *pudendorum labia* insigni tumore elevantur.
7. *Fontanella* seu hiatus rhomboideus in capite fœtus præmaturi plus distat, ossaque bregmatis ad futuræ sagittalis longitudinem minus coeunt.
8. *Cuticula* in partu præmaturo est tenerrima &

vel $3\frac{1}{2}$ vid. Cel. STEIN *Beschreibung eines Baromacrometers und Cephalometers. &c. Cassel. 1775.*

- Minor in mensura longitudinis, quam ponderis differentia observatur inter fœtus maturos & præmaturos, cum massa magis, quam longitudo fœtus ultimis graviditatis mensibus crescere videtur. Cel. ROEDERER *diff. de temporum in graviditate & partu æstimatione.* §. XIV. n. 5.

color cuticulæ non est albidus ut in maturo fœtu, sed rubens.

9. *Auriculæ atque labia oris instar carnis cruentæ sese in fœtu præmaturo sistunt & aures sunt tenues.*

10. *Palpebræ in fœtu præmaturo sunt conniventes atque supercilia tenerrima.*

11. *Impotentia actiones fœtui maturo convenientes exercendi in fœtu præmaturo adest. Nimirum maturus fœtus paulo post partum, alvum & urinam exonerat; membra perfecte movet; ubera ducit, cibumque convenientem oblatum appetit; oculos sæpe aperit & vivide circumspicit, vox sufficiens cum ejulatu se prodit &c.*

Partus præmaturus vero imbecillis est, membra vix aut debiliter movet, papillas mammarum suis labiis prehendere atque lac sugere difficillime, aut plane non potest, cibum oblatum non appetit, continuo fere somno detinetur; frigus aeris ambientis perferre non potest.

*Potest autem quandoque fieri, ut fœtus abundantius nutritus ante nonum mensem excludatur maturus & perfectus, ut experientia docuit. **

* *Cel. LA MOTTE liv. I. chap. 27. 28. noverat mulierem juvenem, quæ matrimonio juncta septimo mense peperit filiolum vegetum, maturum, dubitante marito de castitate uxoris suæ. Cum autem maritus denuo cum uxore congrediretur, illa vero denuo septimo mense a congressu hoc celebrato, alterum, itidem vegetum, ac maturum filiolum peperit in sui*

Primiparæ uno mense vel medio citius non raro pariunt, ut & hæ quæ gemallos utero gerunt. *

SIGNA INFANTIS IMMATURI seu NON VITALIS.

Fœtus ante initium septimi mensis solaris natus dicitur *immaturus* seu *Abortus*.

Sensu juridico vocatur *non vitalis* etsi vivus nascatur, quia talis fœtus in vita permanere nequit. **

Cum infans immaturus hæreditatis paternæ vel maternæ non sit capax &

Cum matres fetum immaturum seu non vitalem, pro præmaturo seu vitali sæpe vendant, hinc signa immaturitatis sunt medico & chirurgi forensi scitu necessaria.

Signa abortus seu fetus immaturi optime ex longitudine & pondere corporis desumuntur.

ipfius, & mariti plenariam satisfactionem. Uterque infans adolevit & porro militiæ nomen dedit. Addit celeberrimus in arte obstetricia author filias ejusdem mulieris pariter septimo mense parere. *Observ.* 77. p. 122. ut adeo appareat partum septimestrem maturum in hac familia gentilitium fuisse. Testatur etiam *illust.* VAN SWIETEN se novisse aliquot adolescentes vegetos ac robustos, de quibus certus esse poterat quod septimo mense nati fuerint *Coment.* T. IV. p. 516.

* *Cel. STEIN theor. Anleitung zur Geburtschilfe* p. 70.

** *Cel. HOIN Mémoire sur la vitalité des enfans. Paris 1765. & Novi commentarii Soc. reg. Göttingensis. T. III. WRISBERG de vita fœtuum humanorum dijudicanda.*

1. Ante diem *vigesimum* fœtus non est visibilis *quadragesimo* die habet longitudinem pollicis medii. Secundo mense *nondum* integrum, tertio *integrum* pollicem. Quarto mense utra 4. pollices habet. *
2. *pondus* infra 3. libras fetum immaturum indicat. **
3. Partus immaturus ut plurimum cum prævia *hemorrhagia uterina* contingit.
4. *Secundinæ* ut plurimum minores sunt ac sæpe remanent.
5. Demum omnia signa immaturitatis valde conspicua in omnibus partibus corporis adsunt.

* *Cel.* PLOUQUET. l. c. p. 83. &c. *Longitudinem* fœtus trimestris varii authores dant variam. *Longitudinem* tertio mense dicunt esse æqualem 3. pollices *Ill.* BUFFON, 6. pollices *Cel.* LEVRET. 2. pollices *Cel.* BURTON unum pollicem & medium *Cel.* SMELLIE. unum pollicem. Vide *Ill.* HALLERI *Elem. Physiol.* T. VIII. §. XLII. p. 371.

** Ratione *ponderis* iterum variant authores. *Cel.* SMELLIE tertio mense pondus fetus æstimat inter uncias 2. vel 3. MAURICEAU dat tali fetui uncias 3. Ex his ergo patet, quam manca adhuc & incompleta de statu embrionis primis 6. mensibus sit notitia longitudinis & ponderis. Vid. *Nova Act.* N. C. T. VI. p. 160.

SIGNA INFANTIS SEROTINI.

Quaestio an infans partu serotino post mortem, vel absentiam mariti natus, pro legitimo sit habendus, quandoque in foro obvenit.

Serotinus dicitur partus, qui post graviditatis nonum mensem solarem contingit.

Dividi potest partus serotinus in *verum*, in *putativum*, & in *simulatum*.

1. *Partus serotinus verus.* Ad unam alteramve septimanam, imo ad finem decimi mensis solaris graviditatem prolongari posse credibile est, ut observationes quaedam docere videntur. * Hinc jura, ut hac in re viduabus fa-
veant, foetus ad initium undecimi mensis solaris natus pro legitimo declarant.

Partus vero *undecimo*, *duodecimo* aut *decimo tertio* mense solari post mariti vel defuncti vel absentis vel divortio separati absentiam contingentes merito pro illegitimis declarantur.

Signa graviditatis decimestris vel undecimestris 1° ex *motu manifesto* fetus ultra 6. vel 7. menses ante partum percepto judicari solent.

2. Si finito nono mense graviditatis *dolores ad partum* per aliquot horas ingruisse, & iterum desuisse constat.

* *Cel. GAHN diss. de partu serotino. Upsalia 1770. p. 5.*
& *Epistol. ab eruditis viris ad HALLERUM scriptarum* Vol. I. Ep. 10.

3. Si infans signa *torositatis* majoris habeat.

2. *PARTUS SEROTINUS PUTATIVUS.*

Quandoque feminæ, quibus uno vel duobus mensibus ante conceptionem menstrua non fluxerunt, se gravidas jam a duobus vel tribus mensibus primo mensis graviditatis censent. In aliis gravidis fetus uno fere mense citius se movet. Hæ fæminæ ex erroneo calculo graviditatis, partum serotinum instare putant.

3. *PARTUS SEROTINUS SIMULATUS.*

Mulieres hereditatis cupidæ, aut ut furtivum amorem tegant, adeo astutæ quandoque sunt, ut uno vel duobus vel pluribus mensibus post absentiam, vel mortem mariti illicito amore imprægnatæ menstruorum emanationem, & fetus motum incipientem jam a tot mensibus adesse mentiantur, ut sic partum decimestrem, undecimestrem, aut adhuc longiorem fingere possint.

Signa partus serotini simulati censentur. *

1. Si uxor primis mensibus post mortem, aut abitum mariti, se gravidam esse negavit.
2. — uxor ab initio graviditatis nec debilis, nec pallida fuerit, nec vomitus, aut deliquia senserit : & sua menstrua habuit.
3. — nono mense post obitum mariti nullos dolores ad partum sensit.
4. — partus facilis fuit, nec præter solitum pondere & longitudine auctus.

* *Cel. GAHN l. c. p. 39.*

5. Ad hæc, si clandestina viduæ ad novos amores festinatio, aut quæ alia sunt vitæ dissolutionis indicia, a iudice exploranda, adsunt, tunc partus, qui prætenditur serotinus adhuc certius pro illegitimo declarari potest.

S I G N A I N F A N T I S S U P P O S I T I.

Mulieres *steriles* hereditatis obtinendæ causa quandoque per novem menses se gravidas, tandem se parturientes fingunt, ac infantem alienum pro proprio consanguineis, maritoque supponunt.*

Etiam *Nutrices* ruri tegentes quandoque propriam prolem pro prole ad lactandum accepta parentibus reddunt. **

N O S C I T U R infantem esse suppositum, si

1. in matre mox enixi partus signa defunt,
2. Si in infante, qui recens natus dicitur, *umbilicus* jam *consolidatus* invenitur.

Signa infantis neonati sunt,

1. *Pondus* 6 librarum; *longitudo* 18, vel 20 pollicum.
2. *Rubor* totius corporis, qui biduo, vel triduo observatur, hunc ruborem excipit *flavedo* totius corporis, qui intra biduum, vel triduum, in naturalem colorem abit.

* *Cel. PLOUCQUET* l. c. 105. S. & 119.

** *Cel. FRANK medicinische Polyzey.* 2. Th. 384. S.

3. *Palpebræ* ab admota manu primis diebus nitant.

4. *Funiculus umbilicalis* adhuc adhærens mollis, & pellucidus; altero vel tertio die ficans, quinto, vel sexto ut plurimum delabens.

5. *Physiognomia* aliena a patre nihil docet. Si vero mulier alba cum æthiope nigro imprægnata fuisset, tunc color infantis fuscus multum doceret.

Si vero suspicio partus suppositii post plures septimanas, aut menses primum oriatur, tunc ex infante nihil certi erui potest, at in sterili matre signa nunquam prægressi partus deprehenduntur.

Si vero mulier, quæ revera peperit, mox loco puellæ, vel infantis mortui infantem supponit masculum, vel vivum etiam mox natum, tunc inquisitio nihil edocet.

Diabolum matri prolem suam posse rapere, ac aliam supponere ad aniles fabulas pertinet. *

S I G N A I N F A N T I S S U P E R - F O E T A T I.

Mulier ex marito defuncto *gravida*, alteri viro nubens, vel *superfætata* post mortem mariti parturiens signis infantis superfætati ansam posset dare. Cum quæstio in foro moveretur, cui marito fœtus unus, vel alter adscribi deberet.

* *Cel. HEISTERI* diss. *infantes pro suppositis a diabolo habitos, vulgo Wechselbälge, fuisse rachiticos. Helmst. 1725.*

Imprægnatio fœminæ jam gravidæ *superfætatio* vocatur.*

Hæc possibilis esse videtur, si fœmina uterum duplicem, aut bilocularem habeat, aut si extrauterina, & simul uterina graviditas adesset.

SIGNA superfætationis sunt, si mulier aliquot menses post enixum maturum fetum, iterum pariat alium etiam maturum fetum.

Si tempore inter duos partus maturi fetus intermedio signa graviditatis adfuerunt.

Sic ex computatione temporis decidi deberet, cui maritorum quilibet infantum adscribi deberet.

S I G N A P R I M O G E N I T I G E M E L L O R U M.

Cum magnatum *primogenitus* peculiari jure fruatur, hinc in partu gemellorum, trimellorum, aut quadrimellorum bene quis illorum primus natus sit, attendendum est.

Qui ergo primus ex utero excluditur, aut versione extrahitur, ille statim signandus est. Hac autem signatura neglecta, nil certi determinari potest. Nam nec ex corporis, aut animi majori robore, nec ex aliis signis certo, quis primogenitus sit, dici potest.

* *Cel. HALLERI Elem. Phys. Tom. VIII. p. 164 & Cel. PLOUCQUET l. c. p. 100.*

In *seçãoe cæsarea* jus Primogenituræ cadit in illum, qui primus in manus chirurgi incidit.

S I G N A G R A V I D I T A T I S S I M U L A T Æ.

Fingunt se gravidas.

1. *Uxores prolibus destitutæ*, ut marito prolem alienum supponere possint, aut ut post mortem mariti mediante prole heredes fiant.
2. *Meretrices*, ut a suis procis pro prole alendo pecunias extorqueant.
3. *Fœminæ mendicantes*, ut facilius eleemosinas obtineant.
4. Mulieres a maritis, vel alio verberibus exceptæ, ut percussores pœnam incurrant.
5. Demum fœminæ ad torturam, supplicium, aut aliam corporis pœnam damnatæ, ut tempus pro avertenda pœna lucrentur.

Solent hæ fœminæ menstrua celare; abdomen pulvinaribus tumidum reddere; arte sibi vomitum procurare, nauseam, malaciam, odontalgiam, ptyalismum, crura tumida fingere.

S I G N A graviditatis simulatæ sunt, si fœmina, jam medium graviditatis tempus esse elapsum dicit,

1. Si *orificium uterinum* firmum, acuminatum, transversali rima apertum digito exploretur.
2. Nullus in abdomine manu frigida tacto *motus embryonis*.

3. *Abdomen* supra ossa pubis *non tumidum*.
4. Adhuc magis simulatio innotescit, si *ætas incongrua*, aut alia *sterilitatis* signa simul deprehendantur.

SIGNA GRAVIDITATIS CELATÆ.

Graviditatem celare solent,

1. Puellæ, ac viduæ ex *illicito amore* gravidæ, ne meretricum opprobrium incurrant.
2. Uxores, quæ *absente*, vel *impotente* marito imprægnantur, ut adulterii pœnam effugiant.
3. Demum fœminæ ad supplicium, torturam, vel aliam corporis pœnam damnatæ, in foro criminali ante executionem visitari debent, an non gravidæ sint, etsi graviditatem negent, ne proles pereat. *

SIGNA graviditatis in *certa*, & *incerta* dividuntur.

Signa *certa* sunt hæc quatuor, at simul præsentia sint, oportet.

1. *Abdomen* supra ossa pubis intumescens, ac simul
2. *Orificium uterinum*, rotundum, crassum, molle.
3. *Rima orificii* uterini a figura transversali in annularem penitus, vel pro parte contracta.

* BARTHOLINI enim ævo fœmina cum gemellis gravida suspendebatur.

4. *Motus* manifestus embrionis in abdomine tumido manu percipiendus.

Signa *incerta* graviditatis sunt , vomitus matutinus, odontalgia, pica, menstruorum defectus, mammae tumidae, &c. hæc phaenomena sola, nisi certa graviditatis signa simul habeant focia, nihil de graviditate docent.

Cum autem graviditatis signa certa ante elapsum quintum graviditatis mensem admodum obscura sint, hinc medicus legalis ante sextum mensem de graviditatis certitudine suam non pronuntiet sententiam.

In foeminis vero ad supplicium, vel aliam corporis poenam damnatis totum graviditatis tempus expectandum est, si minima adessent graviditatis indicia.

Signa *primæ graviditatis*, si judicii opus foret scire, petuntur

Ex absentibus signis prolis quondam enixi, hinc

1. Ex præsentia frenuli labiorum vulvæ, &
2. Ex rima uterina transversali in aperturam circularem contracta, & *perfecte clausa*.
3. Ex *tenuitate cervicis uterinæ* sacci membranacei instar caput infantis circa finem graviditatis circumdante.

Saccus enim hicce in repetitis graviditatibus *crassior* deprehenditur; *Rima* vero uterina in secunda, ac pluries repetita graviditate contra-

hitur quidem in annulum, non autem adeo *perfecte* clauditur, ac in prima graviditate.*

Graviditas *celata* sub prætectu dati *philtiri*, aut imprægnationis in distans factæ, aut incumbentis dæmonis, ut quondam fuit creditum, ad fabulas refertur. Nec imprægnatio *profunde* dormientis fœminæ videtur esse possibilis.

SIGNA PARTUS PRÆGRESSI.

Hæc signa sunt necessaria, quando

1. mulieres de partu infantis *illegitimi*, aut
2. ——— ——— ——— ——— *suppositii*, vel
3. fœminæ de infanticidio, aut abortu, aut infante exposito, sunt suspectæ.

SIGNA partus ante *tres*, vel *quatuor dies* prægressi, sunt *

1. *Tumor mollis* partium genitalium externarum.
2. *Vaginæ uterinæ* magna amplitudo.
3. Fluxus *lochiorum rubrorum*, vel *alborum* acidum spirantium.
4. *Orificium uterinum* molle, aliquantum hians, in margine labiorum inæquale.

* *Cel. Prof. STEIN theoretische Einleitung zur Geburtshilfe. S. 54.*

* *Cel. MOELLER diss. exhibens criteria partus olim enixi diagnostica. Gættingæ 1771.*

5. *Abdominis* rugositas, & flacciditas.
6. *Mammæ* turgidæ, & *lac* in illis præsens.
7. *Papillæ* mammarum crassæ, & *discus* coloratior.
8. *Lineæ* albicantes, & splendentes in abdomine.
9. *Maculæ varicosæ* in cruribus.
10. Absentia *frenuli* labiorum vulvæ.

SIGNA autem partus jam ante *longum tempus prægressi* duo sunt, quæ vero conjuncta inveniri debent.

1. Absentia *frenuli* labiorum vulvæ
2. *Orificii uterini* inæqualitas.
3. *Corpus luteum* post mortem in ovario, si cada-
ver esset in quirendum.

Cætera autem recensita signa post partum aliquot se-
ptimanis sensim penitus evanescent.

Signa prægressi abortus, aut *molæ parvæ exclusæ*,
quæ nec frenulum labiorum, nec orificium uteri-
num lacerant, certa non dantur.

S I G N A P A R T U S S I M U L A T I.

Fœminæ, quæ gravidæ se novem mensibus finxe-
runt, demum tempore, quo sua menstrua ha-
bent parturientes se simulant, clanculum substi-
tuunt infantem alienum, ac puerperium obser-
vant.

At fœminam *menstruatam* a puerpera distinguunt. Ab-
sentia signorum partus prægressi in genitalibus,
& in mammis, ut mox diximus.

S I G N A M O L Æ E N I X Æ.

Quæritur in foro civili, an de *castitate* *fœminæ*, quæ *molam* enititur, dubitare liceat.

Fœminæ, demum, quæ de *abortu abactō* accusantur, hunc *molam* fuisse, ut plurimum prætendunt, hinc signa *molæ enixæ* medico legali scitu sunt necessaria.

MOLA est massa solida ex utero excreta. Molarum *species* sunt.

1. *MOLA EMBRYONATA*, quæ massam refert carneo-spongiosam, cujus pars inferior vesiculam humore, atque embryone repletam gerit.

De mola embryonata nullum dubium est, coitum non fuisse prægressum.

2. *MOLA NON EMBRYONATA*, quæ vel massam spongiosam, vel *hydatitosam*, vel *vesicam aquosam* refert. Potest harum molarum origo fuisse ovulum imprægnatum, quod mortuo, ac putredine liquato embryone degeneravit in *molam*, at

Potest etiam relicta ab ultimo partu *placentæ particula* esse; * potest demum *polypus uterinus* degeneratus, & sua sponte solutus esse, nam dantur polypi molles nullo petiolo instructi.

* *Cel. MORGAGNI von den Sitz, und Ursachen der Krankheiten. 28. Brief. S. 1690.*

Opinatur demum celeberrimus Author * *ovulum non animatum* ex libidinosa idæa fine viri coitu ex ovario in uteri cavum pervenire, ac ibi in molam degenerare posse.

3. *MOLA SANGUINEA*, quæ massa pyriformis est, cujus *basis*, & *corpus* solida, rubra, & pseudomembrana ex glutine sanguinis facta involvitur; *apex* vero mollis est. **

Origo hujus molæ a sanguine menstruo retento, & admissio in uterum aëre coagulato est, hinc castas virgines, & viduas sine admissio coitu tales molas eniri posse possibile est. ***

Ex his ergo patet quanta cum prudentia medicus, & chirurgus legalis molæ indolem indagare debeat, ne temere illibatæ pudicitæ virginibus castisve viduabus incontinentiæ nota inuratur.

S I G N A D E F L O R A T I O N I S.

Notio virginitatis læsæ, aut illibatæ medico forensi est necessaria.

* *Cel. WALTER Betrachtungen über die Geburtstheile des weiblichen Geschlechts. Berlin 1776.*

** Hæ molæ aqua tepida non quidem solvuntur cum maxima parte ex glutine sanguinis, quod aqua insolubile est, consistit. Etiam grumus sanguinis aqua sua sponte ob hoc gluten non solvitur.

*** *Ill. VAN SWIETEN. Com. T. IV. p. 600. & Cel. RUYSCH. observ. anat. chirurg. N. 58. p. 54.*

1. Quando uxor maritum de perfecta impotentia accusat, ac divortium petit.
2. Si sponsus suæ sponsæ virginitatem jam ante nuptias læsam censet, & ideo matrimonium promissum inire recusat.
3. Dum illibata virgo læsæ virginitatis diffamationem coram judicio amovere conatur.
4. Si virgo deflorata se pro virgine integerrima censerī in foro cupit.

Triples datur virginitatis species. Virginitas

1. *physica*,
2. *moralis*,
3. *deflorata*.

I. *VIRGINITAS PHYSICA* est partium genitalium in puella status illibatus, & integerrimus, hinc, nec per coitum, nec per morbum, nec per aliam causam læsus, aut mutatus.

Signa virginitatis physicæ, seu integerrimæ sunt,

1. *Labia majora* vulvæ tumida, & duriuscula, nymphas tegentia.
2. *Nymphæ* tenues, rosæ, ultra labia majora non prominentes.
3. *Frenulum labiorum* tensum, non laxum.
4. *Vaginæ orificium* angustum, & *vaginæ* admodum *rugosa*.

5. Demum *primarium signum* est *hymenis integritas*, cum reliquis mox dictis signis præsens.*
 6. Tandem *coitus primus* dolorosus aliquantum, & ut plurimum subcruentus esse solet.
2. *VIRGINITAS DEFLORATA* est partium genitalium in fœmina status per coitum læsus, & mutatus.

Signa virginitatis per coitum frequentiore læsæ sunt,

1. *Labia majora* magis flaccida, minus conniventia.
2. *Nymphæ* magis prominentes, & obscurius rubentes.
3. *Clitoris* magis eminens, & præputio tecta.
4. *Vagina* magis ampla, minus rugosa.
5. *Hymen deficiens*. Qui defectus *primarium* est læsæ virginitatis signum, aut
6. *Hymen cum deflorationis, vel graviditatis* signis præsens. * *

* Hymen est membrana ut plurimum circularis sub urethra autem deficiens, ostium vaginæ instar valvulæ claudens, in fœtu, & virgine integerrima semper præsens. Cum hymen in solo homine reperiatur, & omnia cætera animalia eo destituantur, hinc vix dubites hanc particulam homini ad morales fines etiam esse datam, quo signo vitium illatum cognoscatur, & pura virgo decus suum possit tueri. III. HALLERI *Flem. physiol.* T. VII. Libro XXVIII. §. 26.

** Hymen adeo solidum, aut adeo laxum, ut coitu non rumpatur, est casus morbosus, & rarissimus, hinc generalem regulam non infringit. Talis hymenis inte-

3. *VIRGINITAS MORALIS* est partium genitalium in virgine status non per coitum, sed per aliam causam in - vel externam mutatus, vel læsus.

Sic *fluor albus* hereditarius, aut chloroticus vaginam, & labia flaccescere facit, hymen vero non vitiat.

Sic violenta *contusio*, aut palpatio digitalis genitalium, aut divaricatio nimia femorum, demum violentus prolapsus uteri, vel ulcera in ostio vaginæ hymen sufferre valent.

Signa vero moralis virginittatis ex morbo præfenti, vel prægresso cum conditione, seu indole reliquarum partium genitalium collata dijudicari debent.

4. *VIRGINITAS SIMULATA*, quæ medicamentis adstringentibus inducitur; hæc sedula investigatione elutis genitalibus noscitur.

SIGNA STUPRI VIOLENTI.

Violentia non consentientis virginis, mulieris, aut Viduæ compressio, *stuprum* dicitur *violentum*.

gritas in ipsis gravidis jam fuit visa. Dantur etiam vaginæ concretioncs membranaceæ, quæ hymen repræsentant, quale hymen post partum ipsum natum recenset Cel. WALTER *Betrachtungen über die Geburtstheile des weiblichen Geschlechts. Berlin 1776. S. 11. & 12.*

Cum talis actio jure naturæ, & civili prohibeatur, hinc quandoque de facti veritate medici, ac chirurgi legalis judicium requiritur.

DIVIDITUR stuprum violentum in *perfectum* in *imperfectum*, & in *simulatum*.

1. *STUPRUM VIOLENTUM PERFECTUM*, seu *CONSUMMATUM*, quod ad-est, si semen ex membro virili vaginæ muliebri immisso effundatur, non est possibile, nisi in fœminis mente captis, syncopcticis, vino, aut opio sopitis, vel profunde dormientibus, aut hominibus pluribus ad coitum adstantibus.

Signa stupri violenti consummati solummodo in puellis teneris, non vero in virginibus admodum adultis, aut in mulieribus dantur. Imò hæc ipsa signa in puellis teneris statim a facta violentia sunt examinanda, tardius enim evanescunt. Huc ergo pertinet,

1. *Hymenis* dilaceratio sine plenaria ejus detritione.
2. *Perinæi fissura*, quæ quandoque observatur.
3. *Vulvæ cruentatio*, inflammatoria intumescencia, maculæ sanguineæ in indusio.

2. *STUPRUM VIOLENTUM IMPERFECTUM*, seu *ATTENTATUM*, quando nempe membrum vaginæ non immittitur, sed solummodo externe adfricatur. *Signa* sunt vulvæ

cruentatio, levis inflatio, maculæ quandoque sanguineæ in indusio, at hymenis integritas. *

3. *STUPRUM VIOLENTUM SIMULATUM*. Virgines jam dudum defloratæ, quandoque acribus medicamentis sibi finum vulvæ cruentant, & inflammant, ut quemdam de stupro violento accusare possint.

Fraus detegitur, si sanata intumescencia signa virginitatis multum defloratæ adsint.

SIGNA STUPRI NON NATURALIS.

Huc reponi potest *Pæderastia*, seu stuprum turpissimum, quod masculus cum masculo nefande exercet. Qui hoc abominabile crimen committit *Pædicator*, & qui actum patitur *Cinædus*, vel si fœmina est, *Cinæda* vocatur. **

Signa *Pæderastiæ* ex morbis penis, ut signa *Cinædi* ex morbis ani, & intestini recti deprompta valde sunt fallacia, cum harum partium mor-

* Examinandam habui puellam undecim annorum, quam juvenis 20. annorum prehensis cruribus sursum tenuerat, & alius violentare illam poruerit. Juveni vulvam cruentam, maculas in indusio cruentas, hymen autem integerrimum. Hinc stuprum pro attentato declarabam; cruentatio a sola frictione vulvæ fuit.

** *Cel. STOLTENBERG diss. in pædicatorem noxium, & infestum rei publicæ civem. Trajecti ad Viadrum. 1775.*

bi, nempe excoriatio, intertrigo, inflammatio, intestini recti prolapsus, fissuræ, vel excrescentiæ circa anum in Cinædo, & vesiculæ crystallinæ, phymosis vel paraphymosis in pædicatore etiam ab aliis morbis ortum habere possint.

Signa coitus bestialis, adhuc minus evidentia sunt, quam pæderastiæ. Utrumque vitium ergo, nisi delinquens in ipso criminis actu deprehendatur, vix ex signis physicis determinari se finit.

S I G N A Æ T A T I S.

Æ T A T E M hominis eruere necessarium est. *

1. Si infans *expositus*, vel mortuis parentibus *relictus* inveniatur, qui suam ætatem ignorat.
2. Si juvenis suæ ætatis inscius *hæreditate* frui, aut *monasterium* inire cupit. Requiritur enim pro his finibus, ut *majoris* sit.
3. Si juvenis, vel puella suæ ætatis inscia *matrimonium* inire petit, ad hoc enim *pubertas* exigitur.
4. Si *cadaver* cujusdam hominis ignoti reperiatur.
5. Si ex hominis *absentia* dici debeat, an vivus adhuc, vel mortuus jam censendus sit.

Hominis vita raro ultra 70 annos durare solet, quamvis ad 100. & ultra perdurare possit. Ergo homo

* *Cel. PLOUQUET vom menschlichen Alter, und den davon abhängenden Rechten. Tübingen. 1779.*

non ultra hanc ætatem provectus mortuus cense-
feri nequit.

Consuetum vitæ humanæ stadium in vii. periodos ,
dividitur.

1. *INFANTIA* est ætas , quæ a partu ad septi-
mum annum durat , seu a nativitate ad muta-
tionem dentium extenditur.

Signa. Infans mox a partu expositus noscitur fu-
niculo umbilicali , vel nondum deciduo , vel
umbilico non consolidato. In cadavere talis in-
fantis , nec foramen ovale septi auricularum cor-
dis , nec vasa umbilicalia abolita inveniuntur.
Infanti 6 vel 7 mensium primi dentes erum-
punt. Secundo , vel tertio anno perfecta est den-
titio prima. Primo anno elapso incipit infans lo-
qui , altero ambulare.

2. *PUERITIA* a 7 ad 14 annum , seu a denti-
tione secunda , ad pubertatem durat. *Noscitur*
hinc ex dentium mutatione ; dentes enim secun-
darii a 9 ad 13 annum erumpunt.

3. *ADOLESCENTIA* a 14 ad 21 , seu a pubertate
ad barbam extenditur ,

Signa adolescentis puberis sunt pubes in genitalli-
bus nascens , vox gravior , barbæ proventus ;
erectio penis ; pollutio nocturna , igniculus vene-
reus.

Signa puellæ puberis sunt mammarum incremen-
tum ; menstruatio , desiderium viri.

4. *JUVENTUS* a 21 ad 28 annum, seu a barba ad proventum dentium sapientiæ durat. Hinc *noscitur* barba.
5. *VIRILITAS* ab anno 28 ad 50, seu a dentibus sapientiæ ad canitiem extenditur. *Noscitur* dentibus sapientiæ.
6. *SENECTUS* ab anno 50 ad 70 durat. *Noscitur* canitie, & incipiente decremento virium. *Fœminis* menstrua emanent.
7. *ÆTAS DECREPITA* ab anno 70 ad mortem extenditur. *Noscitur* animi imbecillitate, & corporis fragilitate, tremore senili.

Hæc autem ætatum signa, vulgaria quidem, non autem infallibilia sunt, cum ætatum mutationes pro temperamento, climate, sexu, victu, morbis, animi affectibus, & aliis rebus mirum in modum accelerari, vel retardari soleant.

Sic etiam ex sola *longitudine* corporis non certo ætas determinari potest. * Vulgo reputatur

longitudo recens nati infantis 18 pollicum.

———— infantis unius anni — $22\frac{1}{2}$ —

———— pueri decem annorum — $44\frac{1}{2}$ —

———— adolescentis 14 annorum — 55 —

———— juvenis 25 annorum — 64 —

* *III. HALLERI Elem. Physiol. T. VIII. p. 818. in edit. germanica. Et Mémoires des Savans étrangers. T. II. p. 572.*

SIGNA MORBI SIMULATI.

ÆGROTOS se fingere solent. *

1. *Mendici*, ut eleemosinis publicis, vel privatis nutriantur.
2. *Homines otiosi*, qui labores fugiunt, aut ab *officio odioso* liberari cupiunt.
3. *Juvenes*, qui *militiæ* nomen dare debent, & milites, qui *exauclorationem* quærunt.
4. *Homines*, qui ad *torturam*, *supplicium*, vel aliam pœnam dânantur; aut qui definito tempore *coram judice* comparere debent.
5. *Homines* ab aliis læsi noxam sibi factam *augent*, ut multam obtineant majorem.
6. *Agyrtæ* morbos parvos sæpe attolunt, ut majorem solutionem pro curatione exigere possint.
7. *Fanatici* demum, ac homines *fraudenti* morbos simulant, ut miraculosam curationem in illis contigisse dicere possint.

FREQUENTISSIMI, qui fingi solent morbi, sunt sequentes,

1. *ULCERA CRURUM*. Hæc sibi plantis acribus, aut imposto emplastro vesicatorio inducunt. *Noscuntur* autem absentia marginum induratorum, & facili sanatione.

* *Cel. GANSEN* *diff. de simulatis morbis, & quomodo eos dignoscere liceat. Gættingæ 1769.*

2. *HYDROCEPHALUS*. Infanti vulnus exiguum sub capillis in quadam capitis parte infligunt, tubulo aërem in celulosam inflant, & dein vulnus emplastro tenaci obturant. *Detegitur* fraus invento, & ablato emplastro. *
3. *HERNIA SCROTALIS*. Fingitur applicato ventre ovillo, aut vesica bovina scroto appensa.
4. *PROLAPSUS INTESTINI RECTI*, aut *UTERI*. Intestinum bubulum spongia, lacte, & sanguine madida repletum ano, vel vaginæ subdunt, & sic appendunt.
5. *GIBBUS*, qui pulvinaribus dorso sub vestibus applicatis fingitur, facile detegitur corpore denudato.
6. *CLAUDICATIO SIMULATA*. Noscitur absentibus vitiis in articulationibus extremitatum inferiorum. Et sedula attentione, an putatitius claudicans etiam extra hominum consortium clau-

* *Cel. SAUVAGES. Nosol. method. T. II. p. 497.* Mendicus Parisiis, ut pro monstro suam prolem lactentem ostenderet, & inde quæstum sibi faceret, cuso foraminulo in ejus vertice intra cutem, & musculos operituli sensim quotidie aërem inflavit, & intra menses aliquot, repetita operatione monstrosam in molem nati sui caput extendit, atque sic per Galliam de oppido in oppidum visendum exhibuit. Sceleratum hunc patrem Magistratus Parisiensis morte mulctavit. Pneumatocelem artificiosam a mendico in similem finem factam narrat *PARÆUS*.

dicet. Alii ad hanc simulationem adulterina quoque ex ligno brachia, & crura sibi supponere norunt. *

7. *PALLOR FACIEI* fucō ex pulvere cyprio cum exigua portione tutiæ, vel carbonis mixto inducitur. *Fraudem* detegit abterfio, & ablutio faciei.

8. *ICTERUS* succo curcumæ, aut croco in aqua diluto facies, & corporis superficies illinita, simulatur. Ablutio corporis, albuginea oculi, & urina flavedine non tincta, fraudem facile declarant.

9. *EXCRETIO CALCULI*. Lapillos filiceos, vel murarios urethræ, aut vaginæ immittunt, vel matulæ imponunt, ac sub urinæ excretionē admodum coram hominibus ejulent. **

Deceptio innotescit, cum tales calculi non animalis, sed mineralis sint indolis. ***

10. *CORPORA HETEROGENEA VOMITU*, vel *ALVO EXCRETA*. Qui filices,

* *Cel. CAMERARII Sylloge memorabilium medicinæ. Cent. X. Sect. 67.*

** *Recueil pour servir d'éclaircissement détaillé sur la maladie de la fille d'un tireur de pierres du village de S. Geosmes près Langres, par M. MORAND. Paris 1754.*

*** *Cel. nostri ævi chemici SCHEELE, & BERGMAN monstraverunt calculos urinarios ex glutine animali, & acido sacchari constare, atque vix centesimam partem terræ continere.*

æcus, clavos ferreos, ranas, lacertas, aut vitra egerunt, hi deceptores sunt pronuntiandi; cum talia corpora in nostro corpore generari nequeant, sed solummodo ingeruntur.

11. *EPILEPSIA SIMULATA*. Sapone in os indito spumam formant, & artificioso motu voluntario convulsiones epilepticas fingunt, at his sub paroxysmo pupilla non dilatatur, & ab admoto candenti ferro membrum retrahunt.

12. *MANIA SIMULATA*. Difficillimum in medicina forensi est iudicium medici de sano, vel morbofo mentis statu. Seu Criterium, an delinquens eo tempore, quo crimen commisit, sanæ mentis fuerit compos.

Mania, Melancholia, & Fatuitas, quæ continua atque in magno gradu adest, et circa omnia objecta versatur, facile quidem detegitur ex habitu corporis melancholico, vel choleroico, torvis oculis, hi homines verbis, & gestibus contra rationem agunt; sine pudore, sine spe, sine gaudio, sine metu, quum legitimæ causæ offerantur, sunt; & iterum præter rationem tristes, vel hilares, aut metuentes, vel audentes evadunt. Violentas sibi vel aliis manus inferre tentant, capillos evelunt, vestimenta lacerant, summam frigoris, vigiliarum & quandoque famis patientiam cum ingenti virium robore tolerant. At

Mania, melancholia, aut fatuitas, quæ *periodice*, vel *erratice* recurrit, in *exiguo gradu* mentem

occupat, & circa *unicum* solummodo objectum versatur valde difficulter detegitur. * Interim

Habitus cholericus, vel melancholicus corporis, prægressa causa, seu magnus animi affectus, morbusve melancholiam inducens, examen actionum mentalium ante commissum crimen peractarum, causa peracti criminis &c. hac in re lucem aliquam præferunt.

Mania, melancholia, fatuitas simulata supponuntur, si defectus habitus cholericus, vel melancholici, & nulla ante commissum crimen melancholica actio, ac executio criminis cum magna, & astuta deliberatione facta observetur. Si impatentia, frigoris, vigiliarum, & famis observetur &c.

13. *FEBRIS SIMULATA*. Faciem fuco rubro induere, sitim, & calorem simulare, vinculis circum arterias, & venas fortius adstrictis, imo assumptis internis medicamentis calefacientibus posse febrem simulari, dicitur. Hæc res ex fuco faciei, ex inventis vinculis, & pulsu naturali distinguitur.

14. *SURDITAS SIMULATA* noscitur, si infcio simulatore ex improvise strepitus excitetur.

* Cel. METZGERS *Gerichtlich-medizinische Beobachtungen Königsberg. 2ter Jahrgang. S. 142.* plures utilissime in hoc eximio opere occurrunt de dubio mentis statu observationes.

Demum qui a nativitate surdi, hi sunt etiam muti, & lamentabilem habent vocem.

15. *AMAUROSIS SIMULATA* noscitur, si pupilla mobilis, & non dilatata, si simulator obvia posita obstacula quando solus est, evitat.
16. *PARALISIS SIMULATA* noscitur, si membrum non simul laxum, subfrigidum, & marcidum evadit.
17. *HÆMOPTOE SIMULATA*. Qua tussiendo sanguinem e gingivis eductum sputo reddunt. Alii bolum armenam assidue sub lingua terendo sputum inde rubro colore tingere solent.
18. *VOMITUS CRUENTUS SIMULATUS*. Sunt, qui sanguinem, bubulum* vel bolum armenam deglutiunt, & dein vomitu reddunt.
19. *MICTUS CRUENTUS SIMULATUS*. Emissam urinam clam sanguine animali miscent. Alii ex esu opuntiae urinam sibi cruentam reddere dicuntur.
20. *MENSTRUUA SIMULATA*, sanguine bovillo, vel alio vulvam, & indusia maculant.

* Vomitum sanguineum, quo per aliquot dies magnam cruoris copiam medico praesente rejecit puella in monasterium missa, simulavit eum ad finem, ut monasterio excedendi libertatem consequeretur, comperit vero tandem est, eam quotidie clam sanguinem bovillum, furtim sibi allatum, hausisse. *Cel. SAVAGES Nos. method. T. II. p. 299.*

Fraus ablutione vulvæ detegitur, & visitatione vaginæ.

21. *ASCITES SIMULATA*, faccis ventri alligatis fingitur, hinc fraus visitatione facile detegitur. *

S I G N A M O R B I C E L A T I.

Morbi, qui ab hominibus frequenter celari, seu dissimulari solent, & in quos medicus forensis inquirere jubetur, sunt:

* *Act. N. C. Vol. II. Tab. v. p. 208.* Argentorati vetula quædam, quum junior adhuc esset, & ob ventris tumorem in graviditatis suspicionem pervenisset, progressu temporis hinc liberata, spectaculum prosecuta est, tumoris molem nefario artificio sensim exaggerando in suum commodum, ut stipem largiorem acciperet, otioque posset diffuere; sicque universæ propemodum civitati per integros 39 annos imposuit, ut etiam chirurgi, ac medici quidam, admiratione tam stupendi tumoris affecti, quodnam ille monstrum contineret, scire aliquando desiderantes obitum vetulæ vix expectare potuerint. Hic vero quum tandem evenisset, lustrato corpore, nihil tumidi in ventre ejus se prodidit, in cubiculo vero saccus lintaminibus detritis, ac pannis fartus, & supra 19 libras ponderans reperiēbatur, quem dolosa mulier adeo apposite noverat ventri suo alligare, ut stupendum istum tumorem, quem prætextu pudoris per inspectionem neutiquam violandi occultavit, per tam longum annorum spatium mentiretur.

1. *Morbi contagiosi*, quos homines celant, ne in nosocomia mittantur, aut a sanis separentur.
 2. Morbi, qui ab ineundo *matrimonio* arcent.
 3. Morbi, qui ad gerendum *officium*, vel munus obtinendum hominem reddunt ineptum.
- Morbi *contagiosi*, qui infectorum separationem a sanis exigunt, sunt

1. *Lues venerea*; hæc noscitur maculis rubentibus, subcircularibus, duriusculis, quæ in lue confirmata circa tempora, frontem, & thoracem efflorescunt. Ut plurimum simul ulcera lardacea faucium, tophi, condylomata, arthritis, & capitis dolor nocturnus simul adsunt.
2. *Scabies*, quæ pustulis prurientibus, in digitorum interstitiis primum erumpentibus noscitur.
3. *Lepros*, quæ in nostris regionibus vix visibilis est, noscitur tuberculis fungosis induratis faciei, & totius corporis.
4. *Pestis*. Hæc se prodit febre maligna, in qua bubones, vel carbunculi erumpunt. Peste affectorum visitatio in confiniis turciæ maxime obvenit. Hinc ibi Lazareta pro agendis quarantenis constituta sunt.
5. *Febris putrida* noscitur ingenti lassitudine, manuum tremore, lingua, & dentibus lentore nigrescente obsessis, sensuum internorum turbatione, calore parum audo, petechiis &c. *

* Cel. LETTSOM. *Medicinische Nachrichten von dem allgemeinen Dispensatorio. Altenb. 1777. p. 6.*

6. *Dysenteria putrida*, quæ ex fœtissima subcruenta, & torminosa alvi dejectione frequenti & febre putrida comite noscitur.
7. *Variolæ* noscuntur papulis inflammatoriis, quæ spatio octo dierum in suppurationem, & in crustas demum abeunt, & cicatrices depressas in cute relinquunt.
8. *Morbilli* noscuntur ex papulis exiguis, confertis, vix eminentibus, & post tres dies in squamas furfuraceas minimas abeuntibus.
9. *Tinea* ex crustis chronicis, siccis, viridi-flavescentibus, vel albido-cineritiis capillatæ partitis capitis noscitur.

De morbis, qui ab *ineundo matrimonio* arcent, vide capitulum de *impotentia virili*, & *sterilitate muliebri*.

Morbi, qui ad *officia*, vel *munera* gerenda, vel obtinenda homines reddunt ineptos, ut imbecillitas mentis, difficultas auditus, debilitas visus &c. facili tentamine noscuntur.

Scroti laxitas cum faciei pallore debilitatis morbosæ est sat generale morbi gravis, & febris signum.

SIGNA MORBI IMPUTATI.

Imputantur quandoque hominibus morbi, vel ex *odio*, vel ex fine *politico*.

1. *Liberi* paternæ hereditatis cupidi parentes quandoque pro imbecillibus, aut insipientibus coram iudice declarant.
2. *Necessarii*, qui hereditate excidunt, testatorem

eo quo ultimam consignavit voluntatem, mente fuisse alienatum perhibent.

3. *Amici* autochirorum, homocidarum, aliove crimine reorum, delinquentes dicunt fuisse insanientes.
4. *Lues venerea* quandoque innocentibus imputatur. *.

An morbus, qui imputatur, revera adsit, vel adfuerit a medico, vel chirurgo ex signis caracteristicis cujuslibet morbi erui debet.

Frequentissimus morbus imputatus est *mania periodica*, cujus signa vide in *morbis simulatis*.

IMPUTATA IMPRÆGNATIO ex tempore celebrati coitus in viro, & ex signis graviditatis in fœmina eruitur. An autem *puero*, aut *seni* imprægnatio puellæ imputata adscribi possit, si de celebrato coitu convincantur; eruitur in *puero* ex pubertatis signis, & in *sene* ex erectionis possibilitate adhuc præsentis. **

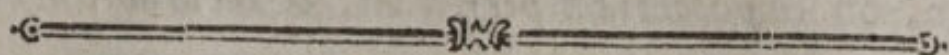
IMPUTATA GRAVIDITAS ex orificii uterini indole, & subsequente partu eruitur. Abdominis enim intumescencia, menstruorum de-

* *Cel. ALIX observ. chirurgic. fasc. II. p. 63.* gonorrhœa ex phymosi non siphilitica pro venerea falso habita.

** *III. HALLERI Elem. Phys. T. VII. p. 574.* Puer decennis nutricem imprægnavit, & *p. 575. THOMAS PARRE* anno ætatis 120 uxorem duxit, cumque ea veneris juribus usus est ad annum usque 140.

defectus , & lac in mammis præsens , incerta sunt graviditatis signa , cum a sola emanfione men-
struationis hæc symptomata viderim orta.

IMPUTATUS PARTUS , ex signis prægressi
partus dijudicatur.

QUÆSTIONES MEDICO - LEGALES

E X

F O R O C A N O N I C O .

DE DIVORTIO GENERATIM.

PRIMARIUS matrimonii finis est procreatio so-
bolis. Fines *secundarii* sunt exstinctio libidinis,
& mutuum coadjutorium.

Hinc morbi procreationem sobolis absolute impedi-
entes divortium exigunt.

At hi morbi esse debent,

1. *incurabiles*,
2. *ante matrimonium* jam contracti, &
3. — — — — — *celati*, seu *dissimulati*.

Morbi autem *fines secundarios* impediētes , aut
finem *primarium* impediētes quidem , at *du-*

rante matrimonio nati, vel ante matrimonium non celati nostris saltem in regnis matrimonium non dirimunt.

DIRIMITUR autem matrimonium,

1. *ob sterilitatem incurabilem mulieris,*
2. *ob impotentiam perfectam, & incurabilem viri.*

SIGNA STERILITATIS MULIEBRIS.

Viri prolium cupidi, demum viri a natura valde fallaces, qui coitum ob vitium in muliere præsens exercere nequeunt, a foro canonico diremptionem matrimonii exigunt.

Hæc diremptio fit, si impedimentum coitus, aut imprægnationis adest, quod incurabile est, ante matrimonium contractum, & celatum invenitur.

Dividuntur sterilitates muliebres

1. *in incurabiles,*
 2. — *quandoque curabiles,*
 3. — *relativas,*
 4. — *incognitas,*
 5. — *certo curabiles.*
1. *Sterilitates incurabiles, quæ matrimonii diremptionem sine omni dubio admittunt, sunt,*
1. *Cancer genitalium, nempe in vagina, vel uteri orificio. Nam coitus cum tali muliere ob morbi*

communicationem esset periculosissimus, & fere nunquam curabilis est, hinc exigit divortium integrum. Exiguum vero carcinoma in labio vulvæ posset extirpari.

2. *Enuresis vaginalis inveterata*, seu urinæ stillidium, quod per fistulam ex vesica urinaria in vaginæ cavum destillat. Hoc vitium a coitu deterret, urinæ acrimonia auram seminalem corrumpit, & si malum est inveteratum fere nunquam curatur.
3. *Stercorexis vaginalis*, seu fœcum intestinalium transitus per aperturam ex intestino recto in cavum vaginæ.
4. *Ruptura perinæi integri*, nempe usque in intestinum rectum.
5. *Concretio totalis vaginæ*. Hæc enim cultro tuto aperiri nequit.
6. *Defectus uteri*. Noscitur 1. ex defectu menstruum, 2. ex vagina in superiori regionem cæca, 3. ex defectu mammarum. *
7. *Morbus ovariorum*. Nempe ovariorum induratio vel hydrops; qui morbi quandoque tactu noscuntur.
8. *Aetas decrepita & celata*.

2. *STERILITATES QUANDOQUE CURABILES*. In his fiat *separatio ad thorum*, ut tempus cura-

* Cel. HILL diss. de utero deficiente. Pragæ. 1777.

tioni possit adhiberi. Si curatio intra trienium non succedit, tunc fiat *separatio integra*.

1. *Prolapsus uteri vel vaginæ*, hi enim prolapsus si non nimis sunt inveterati, quandoque curantur.
2. *Polypus uteri vel vaginæ*. Hi quandoque exstirpationem admittunt.
3. *Hernia vaginæ*, etiam in hac curatio quandoque possibilis est.
4. *Menstruatio deficiens*. Si hæc non pendeat ab uteri defectu, tunc curatio quandoque succedit, imo dantur, quæ etsi nunquam mensurius afficiantur, tamen concipiunt.
5. *Menorrhagia chronica*. Si non ab uteri cancro dependet, sæpe usu tincturæ cinamomi, & aliis remediis curatur.
6. *Leucorrhæa chronica*. Tales feminæ quandoque concipiunt, at ut plurimum embrionem iterum abortu perdunt. Succedit tamen curatio in quibusdam.
7. *Uteri obliquitas*. In hoc casu tentandum est, ut maritus situm pro coitu eligat, qui orificio obliquo respondet. *

* Celebris medicus casum mihi narravit cujusdam mulieris, cui orificium uteri versus ossa pubis oblique locabatur, quæ coitu a marito a posteriori celebrato imprægnabatur & feliciter legitimo tempore peperit.

8. *Orificium uterinum concretum.* Quandoque uterus a sanguine menstruo retento adeo in vaginam delabatur, ut cultro orificium uterinum concretum aperiri possit. *
9. *Angustia nimia vaginæ,* quæ tanta quandoque quidem est, ut membrum nullo modo possit vaginæ immitti. At observatio docuit has feminas tamen ab externa seminis affusione fuisse imprægnatas, & vaginam tum quandoque durante graviditate, quandoque sub partu se sufficienter dilatesse. * *

* *Cel. BLOCH. medicinische Bemerkungen. Berlin. 1774. S. 22.*

* * *III. VAN SWIETEN Com. T. IV. p. 436. ex Actis Parisiis* talem narrat casum. Fœminæ, quæ decimo sexto ætatis anno nupserat, vagina erat adeo angusta, ut vix calamum admitteret. Frustra tentaverat juvenis, & validus maritus viam parare. Post undecim annos gravida invenitur, licet vagina æque arcta foret, ac ante. Verum circa quintum graviditatis mensem sponte vagina incepit dilatari, atque circa finem graviditatis mulier felicissime peperit. Huic similem casum recenset *Cel. BENEVOLI dissertationi &c. e observationi* p. 86. Satis mirum exemplum recenset de muliere, cujus vagina per totam suam longitudinem adeo arcta erat, ut magna cum difficultate calamum scriptorium mediocris magnitudinis capere potuisset: unde matrimonium, ante triennium jam contractum, cum consummari non potuisset, irritum, secundum leges declarandum erat; jamque in procinctu erat termini statuti finis. Egregius BENEVOLI vaginæ induxerat pessarium ex radice gentia-

10. *induratio uteri.*
11. *laxitas uteri.*
12. *Densitas uteri*, quæ ex temperie viraginea nascitur.
13. *Irritabilitas nimia.*
14. *Pituitositas uteri.*
15. *Hydrops vel tymanites uteri.*
3. *STERILITATES CERTO CURABILES.*
 1. *Hymen integer vel nimis tenax.* Potest incisione hæc sterilitatis causa, facillime tolli.
 2. *Vaginæ concretio exigua.* Si non totalis vaginæ adest concretio, sed modica solummodo tunc perscissio loci concreti certo vitium aufert.
 3. *Nymphæ nimis longæ*, si hæc coitum viro impediunt, tunc decurtentur.
 4. *Clitoris nimis magna.* Hæc abscissione extirpari potest.
 5. *Hæmorrhoides vaginæ*, hæc quandoque coitum mulieri adeo dolorificum redunt, ut virum admittere nequeat.

næ paratum, sensim ac sensim autem pessaria crassiora ex spongia præparata. Post longum tempus spongiæ usum intermisit, literisque datis ad BENEVOLI mandavit se obtinuisse, quod speraverat. Causam de femina cum ingenti angustia vaginæ impregnata ipse vidi & descripsi in *Elementis Artis obstetriciæ*. Viennæ 1781. p. 113. Docent hi tres casus, magna prudentia opus esse, antequam statuatur matrimonii consummationem impossibilem esse ob nimiam angustiam partium genitalium in muliere.

4. *STERILITATES RELATIVÆ.*

Vaginæ angustia naturalis respectu viri nimis crasso membro præditi, est causa relativa. Ut

Aversatio viri.

5. *STERILITATES INCOGNITÆ.* Hæ oriuntur a vitio in partibus genitalibus internis latente, hinc vitæ hæc non possunt determinari, ut

1. *Uterinæ cavitatis concretio totalis.*
2. *Ovariorum induratio vel defectus.*
3. *Tubarum fallopianarum concretio, obturatio, sunt defectus.*

CAUSE, quæ contracta sponsalia iterum dirimunt, si oriatur ante initum matrimonium

1. *impedimentum matrimonii sterilis.*
2. *Morbus contagiosus*, lues venerea, cancer,
3. *Fœditas*, ut fœtor oris, defectus nasi, labiorum, tinea, gutta rosacea, tumor incurabilis, cicatrix turpis.
4. *Morbus gravis*, ut phthisis, cæcitas, surditas, paralyfis, epilepsia, mania.

SIGNA IMPOTENTIÆ VIRILIS.

Prolium cupidæ mulieres, aut viro junctæ, qui cum illis *coire* non valet, divortium matrimonii a foro canonico petunt.

Impossibilitas penem erigendi, aut semen vaginæ mu-

liebri infundendi dicitur, generatim *Impotentia virilis*. *

Est vero hæc impotentia *quadruplex*.

1. *Impotentia penem erigendi*
2. ———— ——— *applicandi*, etsi erigatur;
3. ———— *semen legitime emittendi*, etsi penis vaginæ applicari possit
4. ———— *semen prolificum conficiendi*.

Dividuntur denique impotentia viriles

1. in *incurabiles*, quæ a causa incurabili oriuntur.
2. — *quandoque curabiles*, quarum causæ quandoque auferri possunt.
3. — *relativas*, quando vir penem nimis magnum v. g. pro virgine quidem, at non pro vidua, quæ sæpius jam peperit, habet.
4. — *incognitas*, quarum causæ nullis signis innotescunt.

Impotentia *incurabiles*, jam ante matrimonium contractæ, & celatæ, exigunt diremptionem matrimonii.

Impotentia *quandoque curabiles* petunt tentamen curationis, hinc separationem quoad thorum.

Impotentia *relativa* exigit separationem a femina virginea; at novum matrimonium solummodo concedendum cum vidua, quæ jam peperit.

* Cel. PLOUCQUET *Über die Erfordernisse der Erbsfähigkeit der Kinder*, S. 12.

In impotentiis *incognitis* sententia est suspendenda.

IMPOTENTIÆ ERECTIONIS INCURABILES, quæ diremptionem matrimonii exigunt, sunt

1. *Penis paralyfis nativa.*

— — *a senio.*

— — *a seminis defectu* ob testiculorum defectum qui ex scroti inspectione patet, *testis-condi* enim semen emittunt.

— — *a morbo incurabili,*

IMPOTENTIÆ ERECTIONIS QUANDOQUE CURABILES, quæ separationem ad thorum, & tempus pro curatione exigunt, sunt:

1. *Atonia*, seu paralyfis imperfecta penis, quæ nascitur ex imperfecta erectione, & ex nimis celeri collapsu ejusdem.

2. *atonia perfecta*, at *recens*. *

* *Cel. CHAPTAL* adolescentem antea salacem, jam ab aliquot annis sensus venerei, & erectionis incapacem, immerso aliquoties pene intra decoctum seminis sinapis integre curavit. Eodem decocto *Cel. GESNER* impotentiam trium annorum sanavit. Vid. *GESNER'S Sammlung aus der Arzneygelährtheit*. v. B. 96. S. --- *Cel. WEIKARD* moscho interne dato impotentiam trium annorum in homine vix non octogenario ammotam fuisse observavit. v. ejus *medizinische Schriften* I. St. 44. S. --- Impotentiam a nimis frequenti coitu, vel ab onania inductam alii & ego balneis frigidis & marte curarunt.

3. Atonia ab odio vel *aversatione* uxoris.

IMPOTENTIÆ APPLICATIONIS INCURABILES, quæ diremptionem petunt, sunt

1. *Penis defectus*. vel *nativus*, vel morbo *inductus*.
2. — *nimis brevis*.
3. — *gracilis*.
4. — *ossificatus* vel *aculeatus*.
5. — *duplex* & *uterque* se *erigens*.

IMPOTENTIÆ APPLICATIONIS QUANDOQUE CURABILES. In quibus curatio tentari potest, sunt

1. *Penis occultus* a *retractione* spontanea, ab *hernia* scrotali ab *obesitate*.
2. — *incurvatus* vel *tortuosus*.

IMPOTENTIÆ APPLICATIONIS RELATIVÆ, sunt

1. *Penis nimis crassus*.
2. — — *longus*.
3. — *tortuosus*.

IMPOTENTIÆ LEGITIMÆ EMISSIONIS SEMINIS INCURABILES.

1. *Emissio deficiens cognita* a testiculorum amborum defectu, — *induratione chronica* — *cancro* — *tabe* — *cirroceli*
2. *Emissio deficiens incognita*, cujus causa non patet ut *vesicularum seminalium defectus* — *contractio* — *lapidescentia* — *induratio*.

vasorum spermaticorum vitium

vasa ejaculatoria concreta.

— — retrorsum aperta.

Vitium in capite verumontani.

IMPOTENTIÆ EMISSIONIS seminis quandoque curabiles

Emissio seminis serosi, mucosi, gonorrhoeici.

Refluxus seminis in vesicam ab ulcere vesiculæ fiminalis.

Dispermatismus stillatitius — nimis celer, — nimis tardus — lateralis — epilepticus — hypertonicus. *

Dantur denique etiam impotentiae putatitiae, & aliae quae temporariae sunt

Impotentiae putatitiae, quae nempe falso sic fuere impotentiae vocatae, sunt

Anaphrodisia magica, quae mere imaginaria est.

Urethra ad latus aperta. Cum hoc vitio enim multi viri generare valent. **

Urethra non nimis brevis.

Testiculi in abdomine reconditi.

IMPOTENTIÆ temporaneae seu quae non constantes, sed transitoriae sunt, ut

* *III. SAUVAGES Nosol. meth. T. II. p. 405. & Cel. PLOUCQUET. l. c.*

** *III. HALLER Anfangsgründe der Physiologie. 7. B. 834. S.*

Impotentia erectionis a *frigore* — *calore* — *debilitate* — *morbo interno* — *crapula* — *jejunio* — *animi affectu* &c.

S I G N A M O N S T R I.

MONSTRUM HUMANUM est fetus, cujus universum corpus vel quædam ejus pars a consueta & naturali hominis forma haud parum recedit. *

Ad classem monstrorum ergo pertinent infantes acephali, bicephali, semicephali, bicorporei, quadrupedes &c.

Monstra ab hominibus nata, quæ verum animal, ut canis, vel felis &c. vel sua structura & forma fuisse dicuntur, ad fabulas referuntur.

Quæritur an monstris vivis *anima* insit.

an veri *homines* sint.

an hominis vel animalis sint *productum*.

ANIMAM HUMANAM monstris ab homine natis inesse docet exercitium humanæ rationis, quod in his monstris observatum fuit.

ORIGINEM monstrorum humanorum esse ab hominibus docetur partu monstri, quod a parentibus humanis nascatur.

Nulla enim observatione demonstrari potest, femi-

* III. HALLERI *operum anatom. minor.* T. III. De *monstris libri II.* p. 3.

nam humanam ab animali masculo, aut animal
femineum ab homine masculo concepisse. *

Nec animalia *alterius generis* cum alio genere se
propagant.

Hinc patet monstra hominum non coitus bestialis, sed
humani esse productum, igitur omni jure huma-
no gaudere.

S I G N A S E X U S D U B I I.

In *dubii sexus* hominibus medicus forensis sexum te-
netur determinare **

1. Ut antistes *nomen* in baptismo addere sciat.
2. — pro ineundo *matrimonio* conveniens adhi-
beatur *sexus*.
3. — inito *matrimonio* duorum hermaphrodito-
rum ejusdem *sexus divortium* fieri possit.
4. — *officium virile* vel *muliebre* adsignari possit.
5. — legitimus induatur *vestitus*.

Est autem *Hermaphroditus*, homo, qui utriusque
sexus genitalia vel revera habet, vel habere vi-
detur, hinc

Hermaphroditia est monstrositas genitalium, in

* Ill. HALLERI *Elem. Physiol.* T. VIII. §. 6. p. 9.

** Ill. HALLERI *operum anatom. argum. minorum* T. II.
p. 9. Num dentur hermaphroditi commentarius. — & Cel.
ARNAUD *anatomisch-chirurgische Abhandlung über
die Hermaphroditen.* Strasburg. 1777.

quibus pars una membro virili & alia vulvæ muliebri similis deprehenditur.

Hermaphroditorum tres dantur *species*.

1. *Hermaphroditus masculinus*, seu *Androgynus* aut *Hypospadias*, qui præter partes genitales viriles, adhuc rimam, seu hiatum in perinæo habet.
2. *Hermaphroditus femininus*, seu *Androgyna*, quæ præter partes genitales femininas, adhuc clitoridem adeo elongatam habet, ut penem virilem referat.
3. *Hermaphroditus verus*, qui revera utriusque sexus genitalia habet.

SIGNA HERMAPHRODITI MASCULINI, seu maris ex rima in perinæo difformis, sunt

1. *Penis major*, majoribus corporibus cavernosis, cum pene in eadem directione positus, instructus; *Præputio*, superius & inferius obductus. In pueris nulla venere usis hoc perpetuum est; in clitoride autem inferius nihil præputio simile reperitur.
2. *Froenulum*, quod præputium cum glande jungit.
3. *Rima in perinæo* absque hymene est, nec profunda, nec lata, per hanc stilus subeuns in *vesicam* ducit, nullum autem orificium uterinum, offendit. In hac porro rima, neque sub urethra neque ad anum asperitas columnarum vaginæ tangi potest.

4. *Veneris cupido in feminas. Seminis emissio ex pene. Testiculi & vasa spermatica suis per cutem nodulis conspicua.*
5. *Facies hirsuta, barba robusta, ani ambitus pilosus.*
6. *Mensura humerorum latior, femorum angustior.*
7. *Mammæ nullæ vel exiguæ.*

SIGNA HERMAPHRODITI FEMININI
sunt

1. *Clitoridis moles minor; situs corporum cavernosorum super vulvam horizontalis (hic quidem difficiliter tangitur) & figura teres. Meatu urinario ut plurimum carens; semel tamen urinam per clitoridem exivisse visum fuit.*
2. *Præputium inferius semper imperfectum. Frænum præputii nullum; sed ejus loco descendentes de clitoride nymphæ, in quas & præputium & glans finditur.*
3. *Porro hymen in juniore femina, & vaginæ duæ columnæ rimam vulvæ obsident. Et iter in rima duplex, unum ad vesicam ducens, quod minus est, alterum quod majus, ad uterum, cujus orificum tangere oportet, ex quo imprimis feminam veram adgnoscamus.*

Si talis puella simul atreta foret, tunc eam adultam retenti menses declarabunt, qui membranam distendent, qua vagina clauditur.

3. *Glabrities ac mollities corporis.*

5. *Genæ* leves ac ani ambitus *non pilosus*. *Mammæ* in thorace.

6. *Menstruorum fluxus* ex rima. *Cupido* in viros.

7. Defectus *testiculorum* & vasorum spermaticorum.

8. *Femorum* mensura latior quam *humerorum*.

Sed in *teneris puellis* hæc signa adhuc desunt; hinc extra testiculorum absentiam, & clitoridis prolongationem vix signum habetur.

SIGNA HERMAPHRODITI VERI sunt, si primaria utriusque sexus organa commista in uno homine simul observentur. Nempe *uterus* & *ovarium*, *testis* atque *penis*.

Ex fidissimis enim historiis apparet non penitus repugnare, ut aliquando uterque sexus in uno homine misceri possit. *

* *Ill. HALLER* l. c. p. 26. & *Cel. MARRET* in *Mémoires de l'Acad. de Dijon*. T. II. accuratam dedit anatomen hominis veri omnino ut videtur hermaphroditi, cui testis fuit & vesicula seminalis & vagina & uterus & tuba & ovarium. Huic ergo androgyno alterum latus maris, alterum feminæ fuit. p. 650. — *Cel. F. PETIT* *Mémoires de l'Académie roy. des sciences*. 1720. *hist.* 2. p. 29. descripsit militem, cui testes, epididymis, prostata, vesiculæ feminales in abdomine fuerunt, cum utero in urethram patente & tubis. — *A COLUMBO* p. III. androgyna, cui uterus cum cervice, cum urethra muliebri, sed una penis fuit, & duo deferentia vasa, bipartita, quorum

Ex his ergo patet

1. Androgynos *imprægnare* potuisse mulierem.
2. *Androgynas* vero sua clitoride cum muliere coire quidem, at *imprægnare* non valere; at a viro alio *imprægnari* posse.
3. De Androgynis autem *veris* utrumque esse possibile.
4. Simul fabulæ explicatio innotescit, quomodo puella in puerum, & puer in puellam operatione chirurgica, vel ætate mutari potuerit.
5. Atrocem & iniquissimam fuisse veterum legem, quæ homines dubii sexus, quos ipsa natura jam severius tractavit, cum morte puniebat.

SIGNA DÆMONIÆ.

Qui dæmonem in corpore gerit, vel gerere creditur, *dæmoniacus* seu *dæmone obsessus* vocatur.

Quatuor dantur dæmoniæ *species*. Vera, simulata, imaginaria, imputata.

1. *DÆMONIA VERA*. Olim homines quosdam *summi NUMINIS* permissu a dæmone fuisse obsessos, ex sancto Evangelio constat.

An autem etiam post CHRISTI, Salvatoris nostri

utrinque unum ad uterum alterum ad penis radicem ibat, ut solum per penem semen, absque urina efflueret, absque scroto tamen, dissecta fuit.

mortem, dæmon hominum corpora obsidendi potestatem habeat, a *theologis* quæri debet. *

Signa, quæ hominem a diabolo revera esse obsessum, docent, sequentia esse dicuntur.

1. Si obsessus ad insperfectionem aquæ lustralis, vel invocationem nominis JESU, vel applicationem hostiæ consecratæ semper & crudeliter in furorem, vel convulsiones agatur; quamvis rem applicatam nec videat, nec sciat.
2. Si obsessus res agat, quæ *vires naturales* tum hominis tum aliorum corporum phisicorum superat. Ut si sciat, quid eo quo interrogatur tempore in locis occultis, vel remotis agatur. Si omnium nationum linguas, quas nunquam didicit, intelligat & loqui sciat. &c.

Credo paucos impofterum inveniri veros obsessos, si viri docti, intrepidi, ac omni præjudicio vacui cum summa cautione in obsessos inquirent.

2. *DÆMONIA SIMULATA*. Nefarii ac otiosi homines quandoque ex malitia, aut magnæ elemosinæ obtinendæ spe, aut ex pia fraude, vel alio fine pollitico se diabolo obsessos fingunt.

Hî impostores clanculum aliquot verba ex variis linguis discunt, miras convulsiones & clamores ad adplicationem aquæ lustralis, vel rei sacræ

* Sanctus ATHANASIUS dicit p. ultima sui operis: *ex quo tempore verbum Dei apparuit spectra hujusmodi & ludibria cessarunt.*

exercent. Arte discunt sine oris labiorum motu loqui * ut vulgus credat dæmonem ex illis loqui. Ex aliis hominibus cum obsessio se cointelligentibus sciunt, quid in locis remotis peragatur, sic quandoque futura vaticinantur. Homines cointelligentes obsessum res horrendas, & vires naturæ superantes præstitisse narrant, & sæpe iuramento testantur. Obsessi demum variis artibus coram hominibus stupidis artificia mira, at naturalia producant.

At fraus obsessionis facile detegitur, si obsessus ad aquam non lustratam, aut hostiam non consecratam convellatur vel furat. Si ad dicendum, quid examinatur cogitet, si ad rem viribus naturæ factu impossibilem peragendam adstringatur.

3. *DÆMONIA IMAGINARIA.* Dantur homines hypochondriaci, melancholici, maniaci, feminae hystericæ vel verminosi infantes, qui a plebe obsessi esse creduntur, & qui ipsi se dæmone esse obsessos delirant. Hi torqueri se finerent potius, quam dicere se non esse obsessos. In his ægrotis mira & sæpe vix explicanda, aptis medi-

* *Cel. de la CHAPELLE le Ventriloque, ou l'engastro-mythe. Paris. 1772. Vol. 2.* Ventriloquorum historiolas examinat. Ut imponant colloquentibus, qui vocem eminus a dextris aut sinistris pro arbitrio ventriloqui advenire sibi persuadeant. Robur in musculis faucium hæc ars requirit, quo engastromythus eas claudat, & vocem edat, aëre reservato in posteriori parte oris.

camentis tamen profliganda , apparent phænomena. *

Facile autem hæc dæmonia species detegitur ex signis morbi præsentis, & absentia signorum dæmonia veræ.

4. *DÆMONIA IMPUTATA*. Quandoque delirantes ex febre, vel maniaci veri, qui phænomena exhibent, vel non explicanda, vel rarissime videnda a plebe non solum, sed etiam a credulis sacerdotibus & similibus medicis pro obsessis declarabantur. Quandoque demum *ex odio* quibusdam hominibus obsessio diabolica adscribebatur.

Hæc species ut prior detegitur.

Dæmoniaci *veri* si dentur, sacerdotibus, * * *simulati* carceribus, *imaginariis* morotrophio tradantur

S I G N A M A G I Æ.

Homines dari, qui mediante pacto, quod cum diabolo ineunt, res supernaturales præstare posse, diu nimis creditum fuit. ***

* *Cel. SAUVAGES Nosol. method. T. II. p. 262.*

* * *Je conseille au diable. dicit Cel. VOLTAIRE, de s'adresser toujours aux facultés de théologie & jamais aux facultés de Médecine.*

* * * *Cel. EBERHARDS Abhandl. von physikalischen Aberglauben und der Magie. Halle 1768. qui egregie refellit Cel. HAENII librum de Magia. Lipsiæ 1774.*

Tales vetulæ dicebantur *Sagæ*; viri autem *Magi* vel *Fascinatores* aut *Præficiatores* vocabantur. *

Potest vero magia ut dæmonia in equentes *species* redigi.

1. *MAGIA VERA*. An homo cum diabolo aut ille cum homine pactum inire possit, quo diabolus homini subscripto omnia peragit quæ ab illo jubetur, determinant theologi ex sacro codice & ex factis omni dubio carentibus.

Signa veræ magiæ censentur, si homo impius peragat res supernaturales. De qua specie hodeidum merito dubitatur.

Natatio spontanea feminae flumini submersæ nihil pro magia probat. **

* *Cel. SAUVAGES Nos. meth. T. II. p. 260.* Huc pertinent illæ vetulæ, quæ fascino recens nuptos ligare, morbo infantulos tum afficere tum liberare se posse imaginabantur. Pastores qui se suosque arietes cum ridiculis ceremoniis dæmoni devovent, ut gregem residuum a lupis eripiant, ut monetam volentem seu inamissibilem obtineant. Quæ omnia in fascinatibus & fascinantibus sunt vera deliramenta.

** De hominibus naturaliter in aqua innatantibus vide *Philos. Transact. Vol. I. P. I. p. 42.* Aliqui homines æquali cum aqua pondere fuerunt. Multi etiam leviores. Inde plurimi homines in aquam coniecti, etiam ligati natarunt. *Causes célèbres. T. XII. p. 179. & 180.* Mirum est phænomenon a *Cel. POMME* adnotatum, hystericas feminas in balneo innatare, dum

2. *MAGIA SIMULATA*. Impostores quandoque ut credulorum hominum crumenas emulgeant, variis artificiis naturalibus ut obsessi simulati se fascinatores esse ostendant.

Alii demum simulant se fascinosos fuisse. Acus, crines, vitra, aliasve res vomitu vel alvo vel abscessu * excernunt.

Hæc species exigit ingenii acuti examinatorem, ut fraus detegatur.

3. *MAGIA ARTIFICIALIS*. Nefarii homines ex plantis phantastico-narcoticis linimenta componunt, quibus sibi & aliis tempora vel anum vel genitalia inungunt, aut his partibus imponunt. Inuncti ex his unguentis sopore profundo ac insomniis lascivis atque mirisprehenduntur; evanida vi venenata evigilant ac insomnia sua revera contigisse firmiter credunt, adeo quidem ut juramento, tortura, imo & morte magiæ veritatem testentur. * *

in spasmodico paroxysmo versantur, eo finito mergi.
p. 29. 444.

* *Cel. BRAMBILLA* *Abh. von der Phlegmone und ihren Ausgängen*. Wien 1775. 1. Th. 179. S. — & in *Journal de Médecine* T. VI. *Cel. BOUCHER* de puella, cui passim ex corporis superficie acus excisæ sunt. — *Journal de Médecine* T. XII. de fraudulento ranarum partu.

** Certum est dicit *Cel. SAUVAGES* *Nosol. meth.* T. II. p. 260. quod oleum ex feminibus daturæ elicitum & temporibus illitum, vel pessarium podici noctu

His venenis demum ac aliis artificiis inducunt hominibus varios morbos, quos vulgus *fascinosos* appellat. *

Noscitur magia artificialis ex examine corporis delicti.

4. *MAGIA IMAGINARIA*. Delirantes ac maniaci se fascinosos esse adeo firmiter quandoque credunt, ut omnem respuant medicinam, & sub torturæ doloribus se fasciatos esse edicant. Imo ut in suppliciis contra ipsos olim decerni solitis, id ad ultimum vitæ spiritum affirmaverint. **

5. *MAGIA IMPUTATA* hæc sanis hominibus

inditum somnia phantastica *prædispositis* excitent. Simili pessario ex seminibus stramonii & sebo Pastor Gallo - provincialis, referente G A S S E N D O, se muniebat cubitum iturus qualibet die Sabbati, unde somniabat se ad impurum dæmonum cætum via camini devenisse, & ibi hirco præfidi litasse.

* Nebulo vinum radice belladonæ miscebat & convivoribus ad prandium confidentibus bibendum poriebat. Hospites omnes qui inde bibebant, maxillarum tetano corripiebantur, cibos aspiciebant, iis autem vesci nequibant. V. Celeber. G M E L I N *Abhandl. von den giftigen Gewächsen, welche in Deutschl. wild wachsen.* Ulm. 1775. p. 122. & 215. Idem spasmi maxillæ a radice cicutæ aquaticæ observatus fuit a Cel. W E P F E R. V. *lib. de cicuta aquatica.*

** *Act. med. Berol. Decad. I. vol. IV. & in Ephem. N. C. passim.*

ex superstitione * vel pia fraude vel alio fine politico affingitur. **

Sedula indagazione hæc & prior species facile detegitur.

* In sola Lotharingia sæculo XVI. nongentos homines sub sortilegii titulo intra quindecim annos concrematos fuisse, quasi re bene gesta gloriatus est NIC. REMIGIUS Ducis Lotharingæ a consiliis intimis in tribus *de Dæmonolatria libris. Francofurti A. 1679* editis. -- *Cel. Pater SPEE* Jesuita, qui per plures annos disponendis ad mortem mulierculis imputatæ magiæ reis qua confessarius adhibitus fuit, dicit. Ego id cum juramento depono, me quidem nullam hæcenus ad rogam duxisse, de qua omnibus consideratis prudenter statuere potuerim, illam fuisse ream; vide libellum sub titulo *Cautio criminalis de processibus contra sagas Dub. XX.*

* * Celebris est historia Ursulinarum Lauduni apud Pictones quam Illustris SAUVAGES his verbis refert. Monachi hujus urbis oderant Parochum URBANUM GRANDIER, virum paulo elatioris animi, & dotibus tum animi tum corporis superbientem; illi has religiosas induxerunt, ut assererent se a GRANDIERO fascinatas, & ejus afflatu diabolum fescipisse: quid non religio potuit suadere, maxime si cum amore repulso ad hunc perdendum Parochum & Magnatum & Monachorum invidia conspiraverint; eo demum devenit furor, ut igne damnatus sit parochus, atque cum Sacerdos impius, qui eum ad supplicium deducebat, crucifixum ferreum candentem osculandum huic misero præberet, is renuentis Parochi metus pro signis diabolicæ possessionis plebi venditabat.

S I G N A S P E C T R I.

An hominum mortuorum animæ, vel dæmon vel alia entia incorporea hominibus apparere vel visibilia reddi possint, theologorum & psychologorum est probare. *

Spectra vero quæ *fraudis* artificiosæ aut phantasticæ *imaginationis* sunt proles sedulæ indagationi patescunt.

Idem de *vampiris* seu spectris, quæ hominibus mortuis & vivis quibusdam cruorem de nocte exsugere dicuntur, censendum est. **

S I G N A M I R A C U L I.

In medicina legali de morborum curationibus *mira-*

* Cel. HENNINGS *von Geistern und Geistersehern. Leipzig. 1780. & ejusdem Abh. von den Abndungen und Visionen.*

** Ill. HALLERUS *opusc. parhol. Lausanae 1768. p. 121. dicit: sanguinem ex ore cadaverum acutis & exanthematicis morbis extinctarum, sponte quasi pullulasse sæpe vidi. Hæc est origo celebratæ nuper fabulæ Vampyrorum, quæ ex Hungaria a Cæsareis imprimis militibus, per universam Europam propagata est. Homines nempe & quam maxime puerperæ, morbis acutis extinctæ, nimis brevi a morte tempore sepulchro commissæ, ut solent in calidis regionibus, sanguine spumoso os obductum habere repertæ sunt, reliqua imaginatio addidit. Causam non aliam invenio præter expansionem aëris elastici, in pulmone con-*

eulosis non raro agitur sermo, hinc veri miraculi signa perscrutari medicum oportet. *

Possunt autem miracula trifariam dividi nempe in *miracula vera*, in *putativa*, in *ficta*.

1. *MIRACULUM VERUM*. Curatio morbi vel aliud factum, quod vires naturæ superat, dicitur miraculum. Difficile autem est quandoque dicere an factum vel curatio morbi naturæ vires superet, cum ultimas virium naturalium limites adhuc ignoremus

In *evidentibus* vero miraculis, ut si ulcus cancrum intra unicum temporis minutum curaretur; si homo utroque oculi bulbo destructo clare tamen videret, ac sic porro, nullum dubium de miraculo vero pronuntiando remaneret.

tenti, qui sanguinem, quo id viscus, in fine morborum funestiorum, undique obruitur, ruptis teneris vasculis, sursum expellit, ad aliquam spumantium liquorum fermentatorum similitudinem. Vide etiam Ill. VAN SWIETEN *Anmerkungen über die vorgegebene Zauberey der Abgestorbenen oder Magia posthuma*. Quæ pulcherrimæ magni viri animadversiones adnexæ inveniuntur libro cui titulus *Abhandlung des Daseyns der Gespenster nebst einem Anbange von Vampyrismus*. Augsb. 1768.

* Cel. H A E N *liber de miraculis*. Francf. 1776.

Incorruptibilitas cadaveris sola sine prægressa vitæ sanctitate & peractis miraculis, quo ad rem & quo ad testes indubiis, non est *sanctitatis signum*. *

2. *MIRACULUM PUTATITIUM*. Est morbi insanabilis vel lethalis a plebe vel medente ignorante habiti subitanea curatio per vires naturales. Surditas, ** amaurosis *** aphonía **** subito curata, dolor subito evanescens, ***** aut longe to-

* *Von der Unverweslichkeit der Körper in der Erde* vide *Allgemeines Magazin der Natur, Kunst und Wissenschaften*. VII. Theil. S. 348.

** *Cel. TRNKA Historia cophoseos*. Vindob. 1778. p. 165.

*** *Cel. BEHRENS de imaginario quodam miraculo in gravi oculorum morbo, eademque spontanea & fortuita sanatione*. Brunsvic. 1734, & *Cel. TRNKA Historia amauroseos*. Vind. 1781. p. 667. & 670.

**** *Cel. AURRAN disp. Elinguis feminae loquela*. Argentorati 1667. A variolis lingua & ipsi musculi glossopharingei destructi ut tamen loquelæ usus non sit amissus.

***** *Schreiben von einem Wunder so sich in Ruen zugetragen, da ein Heiliger ein beschädigtes Knie im Traume gesund gemacht haben soll*, vid. in *Hamburgischen Magazin* 25. Band. 2. St. — *Von einem gewissen Manne, welcher viele Jahre lang stumm gewesen und endlich durch einen Traum wieder zu seiner Sprache gekommen*, vid. *Hamburg. Magazin* 6. B. 1. St. 95. S. De aliis miraculis putatitiis vide *BUCHNERS miscell. phys. med. mathem.* v. J. 1730. Erf. 1734. S. 1008. — *Ephem. N. C. in append. primi anni* 3. dec. 35-84. p. — *Breslauer Samlungen*. 18. Verf. oct. 1721. cl. IV. Art. 11.

lerata inedia * frequenter miracula putabantur.

Signa sunt: 1. si vires naturæ adsignari possint, etsi hodierna physices ac medicinæ luce multa phenomena morborum ac curationum nondum penitus explicare valeamus.

2. Si curatio *lente ac imperfecte* succedit, aut si morbi *reditus* observetur.

3. *MIRACULUM FICTUM.* Fanatici quandoque ex pia fraude aut sanctitatis ambitione; impostores sine politico, mendici pro largiori elemosina obtinenda miracula varia fingunt. Diu nempe se claudicantes vel cæcos vel surdos vel mutos coram hominibus se simulant, demum in templis vel aliis locis publicis subito se sanatos alta voce & fictis lachrymis exclamant.

Noscitur & detegitur fraus ex examine sedulo morbi prægressi ut de *morbis simulatis* diximus.

SIGNA OBJECTI PRO BAPTISMATE.

Cum baptismus soli corpori humano animato conveniat. Hinc quæritur an fetus *immaturus*, an fe-

* Diutissimarum sine miraculo toleratarum inedarum exempla collegit Ill. HALLERUS. *Elem. Phys.* T. VI. p. 168. — Cel. VOLTELEN *diatribe medica memorabilem septennis apostitiæ historiam exhibens.* Lugduni Batav. 1777. & anonimi *Stoff zu Betrachtungen für Naturforscher.*

tus *monstrosus* vel an fetus *asphyctus* sacro fonte debeat abluī.

1. *BAPTISMUS FETUS IMMATURI.* Fetus eo momento, quo in ovulo muliebri concipitur, animari, docet physiologia. Hinc quocunque mense post conceptionem ovulum imprægnatum in quo fetus etiam minimus invenitur vivus, ex utero abeat, baptismus est dandus. *
2. *BAPTISMUS FETUS MONSTROSI.* Animam humanam *monstris humanis* inesse docet exercitium ratiocinii, quod in his observatum fuit. Hinc monstra sacro baptisinate conspergi debere patet.
3. *BAPTISMUS FETUS BICEPHALI ET MONOCORPOREI.* Fetus *bicephalus* & *monocorporeus* duplicem habet animam, cum duplicem habeat voluntatem, quæ animæ duplicis signum est; hinc singulum caput talis fetus peculiari baptisinate est conspergendum. **

* *Cel. CANGIAMILA Embryologia sacra, seu de officio sacerdotum & medicorum circa æternam parvulorum in utero existentium salutem* Palermo. 1745. Fetus 20. diei vixisse. Neglectum fetus trimestrem altero die vivere visum. Vitam minimam absque viræ signis conspicuis sæpe superesse exemplis docet.

** Id historia duarum sororum concretarum, sæpius secum disceptantium, docuit; quæ Szony in Hungaria nascebantur, & 21. annos concretæ vivebant. Vide *Cel. LINNE vollständiges Natursystem. Nürnberg 1773. Theil. I. S. 105.*

4. *BAPTISMUS FETUS BICORPOREI, & MONOCEPHALI.* De fetu *bicorporeo*, & *monocephalo* nullum superest dubium, caput debere solum baptisari. *

5. *BAPTISMUS FETUS ACEPHALI, vel SEMICEPHALI.* In tali fetu latet cerebrum quandoque, vel in collo, vel in thorace, vel sola medulla spinalis forsan pro animæ sede, & vitæ exercitio sufficit. Hinc si fetus *acephalus* vivus nascitur, sacro baptismo affici potest. **

6. *BAPTISMUS MOLÆ.* Si mola in se fetum contineat vivum, tunc ille est baptisandus. Molæ vero non imprægnatæ baptismo non sunt conspergendæ.

7. *BAPTISMUS HERMAPHRODITI.* Si verus adest hermaphroditus semel tamen solum-

* III. HALLERUS *Briefe über einige Einwürfe nochlebender Freygeister wider die Offenbarung.* Bern 1775. Theil I. S. 274. dicit : Allerdings wohnt die Seele an einer eingeschränkten Stelle, einzig im Kopfe : blos die Verletzungen, und die Krankheiten des Gehirns, und auch nur eines Theiles dieses Gehirns, hindern ihr Denken, ihr Urtheilen, ihre Geschäfte : auch das Rückenmark, das doch ein Theil des Gehirns ist, hat keinen Antheil daran, seine Verletzungen benehmen der Seele den Verstand, das Bewußtsein, das Gedächtnus nicht.

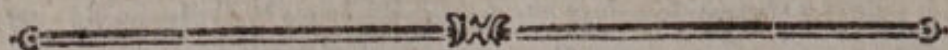
** III. HALLERI *El. Physiol.* T. IV. §. 39. in *acephalis* sæpe latere cerebrum sub tumore.

modo baptisandus , cum unicus est homo. *Ambiguus* hermaphroditus, aut infans cui *genitalia defunt* essentiam baptismi non mutat, hæc enim in imponendo nomine non consistit.

8. *BAPTISMUS FETUS ASPHYCTI.* Fetus apparenter mortuo, si signa evidentis putredinis absunt, baptismum sub conditione, si vivat, largiri convenit.

9. *BAPTISMUS FETUS ADHUC IN UTERO MATRIS HÆRENTIS.* Si fetus vita adhuc sub partu periclitetur, tunc pars quælibet infantis ipsius in vagina, vel uteri orificio obvia syringæ ope aqua baptismali conspergatur. Etiam *funiculum umbilicalem* in casu necessitatis, non vero placentam, aut ovum membranaeum fetus baptisare licet. Matre mortua est fetus operatione cæsarea eximendus, ut baptismi conspergi possit.

Q U Æ S T I O N E S
M E D I C O - F O R E N S E S
E X
F O R O P O L I T I C O.

D E P O L I T I A M E D I C I N A L I
G E N E R A T I M.

SCIENTIA rem medicinalem in re publica bene ordinandi *Politia medicinalis* dicitur. *

Notitia subsidiorum, quibus vita, sanitas, & populatio civium incolumis servari, & amissa reparari queat, *objectum* hujus disciplinæ est.

MEDICORUM hinc est consilia dare, quibus res publica medicinalis optime instruenda sit. *Principis* est ex consiliis medicinalibus leges condere, quibus salus publica commodissime obtineatur. *Magistratus politici* est vigilare, ut leges, & subsidia medicinalia optime servantur.

FORUM POLITICUM ideo medicum, ac chirurgum ingredi debere, sua sponte patet.

Ingentis utilitatis est, quam res medicinalis rite constituta rei publicæ præstat. **

* Cel. FRANK *System einer vollständigen medicinischen Policey*. Mannheim. 1779. 2. Bände. & Cel. BAUMER *fundamenta Politicæ medicæ*. Francf. & Lipsiæ 1777.

** Cel. RIKMANN *von dem Einfluss der Arzneywissenschaft auf das Wohl des Staats, und den besten Mitteln zur Rettung des Lebens*. Iena 1771.

CURA MAGISTRATUS IN CONSER-
VANDA SANITATE PUBLICA.

Primariæ causæ morbificæ, quæ sanitatem civium lædunt, & populares sæpe morbos prognerant, sunt *

Insalubritas aeris — victus — potus — habitatio-
num — demum animi affectus — consuetudines
nocivæ — praxis empyricorum & contagium
morborum contagiosorum.

I. *INSALUBRITAS AERIS.* Aer maximam
partem suo calore, frigore, humiditate, aut pu-
triditate nocet.

Calor æstivus nimius domibus altius exstructis,
quæ plateas umbrosas reddunt; *arboretis*, qui-
bus itinerantium viæ sunt ordinandæ; *pluviis ar-
tificialibus*, seu irrigatione, qua plateæ sunt
conspargendæ, moderatur.

Frigus hyemale ædificiis altioribus præsertim e re-
gione, qua ventus austrinus flare solet, ac pro-
curatione lignorum, levi prætio, & sufficienti
copia habendorum, bono civium vestitu, atque
habitatione congrua multum arcetur.

Humiditas aeris, quæ a paludibus, seu stagnis, ædi-
ficiis humilioribus, subterraneis, aut muris e la-
pide humido exstructis oritur, præcavetur, si

* *Cel. ARNOLD diss. de removendis sanitatis publicæ im-
pedimentis. Lipsiæ 1771 - & Cel. LIEBING diss. de
amoliendis sanitatis publicæ impedimentis. Lipsiæ 1771.*

Aquæ stagnantes aquæductibus deriventur e civitatis vicinia. Si ædificatio humiliorum domuum interdicator; si lapides murarii humidi in ædificiis evitentur.

Putriditas aëris, quæ exhallationem putridam pro causa habet, emendatur ablata exhallatione. Hinc

Cadavera hominum non diu publice in cubilibus præsertim calidis exponenda. Possent usque ad sepulturæ tempus in cæmeteriis, aut sacellis bene aëre perflatis exponi.

Sepultura cadaverum in templis, aut circa civitatis mœnia penitus interdicator. Cæmeteria extruantur in locis a civitate sat dissitis, aëre bene perflatis, arboribus, quæ putredinem absorbent, & corrigunt, hinc inde circumvalatis, ac adeo locatis, ut putridæ cadaverum exhallationes e cæmeterio cum ventis in civitatem redire nequeant.

Cadavera animalium mortuorum illico ab excoriatore publico e civitate auferantur, & profunde sepeliantur. De loco excoriaturæ idem, ac de cæmeteriis notandum est.

Nosocomia extra civitatem in loco sano, aëri exposito, a civitate aliquantum dissito erigantur.

Opificia artificum, qui fœtore insalubri, aut exhallationibus noxiis aërem inquinant, ut coriarii, saponarii, plumbarii, laniarii &c. extra civitatis mœnia suas habeant officinas.

Sorditas cubilium, lutum platearum, domuum ut

finus animalium, stabulorum &c. sæpius aufserantur.

Cloacæ domuum adeo construantur, ut suis aperturis fœtorem non deferant in cubilia, sed ut fœces ductibus subterraneis devehantur extra civitatem.

Aquæ stagnantes intra, vel prope civitatem aquæductibus deriventur in aquas fluentes, vel efficcantur. *Exundatio aquæ* impediatur, loca ab aquis exundantibus conspurcata diligenter purgentur. Omnes enim hucusque recensitæ causæ febrem putridam incendunt, & alunt.

2. *INSALUBRITAS VICTUS*. *Inopia*, aut *mala ciborum conditio* morbos procreat populares.

Annonæ penuria instructis promptuariis publicis evitari, & præveniri potest.

Ciborum male constitutorum *venditio* prohibeatur; hinc peritus *nundinarum cibalium inspector* constitutatur, cujus officium sit examen esculentorum, & potulentorum.

Animalia mactanda sint sana, & recentia. Animalium morbidorum, vel morbis interemptorum carnes, aut carnes jam vetustate corruptæ, ut & pisces mortui, præsertim jam fœtentes, neququam a laniis, salsamentariis, & piscatoribus venuum exponantur.

Farinæ cereales, ipsa *cerealia*, & *legumina* non sint corrupta, vel immatura, vel necrotica, vel corniculata.

Olera venum exposita non sint infectis conspurcata, corrupta, aut plantis venenatis intermixta. Pastinacæ radix loco petrosellini quandoque divenditur.

Fructus horæi, si ex specie æstivorum sunt, esse debent maturi.

Fungorum venditio, nisi examinerum a nundinarum inspectore sub gravi pœna interdicator.

Demum *mala ciborum præparatio*, & conservatio ciborum in *vasis cupreis*, vel *plumbeis* male, vel impuro stanno obductis diligenti inspectione facile evitentur. *

3. *INSALUBRITAS POTUS*. Hic enim qualitate noxia non minus, ut cibi noxii morbos populares inferre valet.

Aqua communis puteorum, qui in loco bibitur, sit pura, lymphida, heterogeneis noxiis libera. Id examine chemio Physicus loci indaget.

* III. HALLERI *Elem. Phys.* T. VIII. p. 194. in *addendis* dicit: cum passim cupri in vasis culinariis mali effectus soleant, aut negari, aut minui, ecce exempla. Ab ea causa omnes in cœnobio monachi extincti BOVIO *flagell.* p. 23. Sic in orphanotrophio ab eadem causa tormina, & vomitus epidemicus *Gal. Minerv.* V. p. 118. — vomitus perpetuus, cardialgia, inflammatio abdominis, & mors IGNAT. VARI. A Butyro in cupreo vase servato dysenteria *Gal. Minerv.* V. p. 115. Variæ inde noxæ SCHULZE *mors in olla* n. 9. 10. BUCHNER *vasorum staneorum* &c.

*Aqua aere putrido referta, vel vermibus sca-
tens, vel plumbeis tubis, quibus advehitur, ve-
nenata, pro partu non adhibeatur.*

*Cerevisia sit bene defæcata, cum nullis plantis no-
xiis, vel inebriantibus condita, & nondum ace-
scens.*

*Vinum sit bene fermentatum, antiquum, nullo
plumbo, vel alia re noxia mangonifatum. V.
venena.*

*Abusus vini cremati difficultetur. Multis enim mor-
bis hicce obnoxios reddit cives. Idem de abusu
potus coffeæ, & theæ notandum est, qui mul-
torum morborum nervosorum causæ sunt.*

4. *INSALUBRITAS HABITATIONUM. Do-
mus humiliores, terræ nimium immerse incolis
humiditate nocent, hinc elevatae magis a terra
ædificantur.*

*Ædificia, in quæ magnus populi confluxus fieri
solet, ut ecclesiæ, nosocomia, scholæ, theatra,
&c. sint ampla, multis fenestris, ac pluribus portis
instructa, ne aer hominum respiratione corruptus
hominibus noceat, & ut incendio oborto facilis
hominibus sit exitus.*

Ergastula carcerum non minus puro aere indigent.

5. *ANIMI AFFECTUS. Terror publicus v. g. de
ingruente peste, aut morbo contagioso interdi-
catur. Talis enim terror cives plus reddit con-
tagio suscipiendo aptos. Sic terror in festo Ni-*

colai multis infantibus epilepsiam, & alios causavit morbos.

6. *CORPORUM IRRUENTIUM VIS.* Sic canes rabidi circumvagantes occidantur. — *Ædificia*, vel *pontes* ruinæ proxima reficiantur — *Rixationes* puniantur — *Sclopetorum* explosiones — *curruum vectio*num, vel *equitationum* nimia celeritas in locis valde populosis — *animalium* ferocium, vel *cornigerorum* circumvagatio — *pulveris pirii* in loco aperto adservatio — *ignis* non inclusi circumgestio juxta res valde inflammabiles severis legibus interdicator. *Prædones* viarum capiantur — *Maniaci* in morodochio custodiantur.

7. *CONSUETUDINES NOXIÆ.* Quæ sanitatis, vel vitæ periculum inducunt, interdicator.

8. *LUXUS*, quo populus effeminatur, & morbosus redditur, omni modo difficultetur. *

9. *PRAxis EMPYRICORUM.* Hi enim incongrua medicatione sæpissime ex levibus morbis gravissimos causant, & plures cives ex ignorantia vel audacia necant, hinc his praxis interdicator.

CURA MAGISTRATUS TEMPORE MORBI CONTAGIOSI.

Morborum illorum, qui suo contagio totas quando-

* De luxu, ut causa morborum legisse juvabit *Cel. Süsmilch* göttliche Ordnung in den Veränderungen des menschlichen Geschlechts. Cap. 17.

que regiones devastare solent , ingressus , vel progressus a magistratu politicis dispositionibus est arcendus.

Dividuntur autem morbi contagiosi ,

in *acutos* , quos pestis , febris putrida , dissenteria putrida , variolæ , & morbilli constituunt.

in *chronicos* , ad quos lues venerea , scabies , lepra , cancer , rabies canina refertur.

1. *PROPHYLAXIS A CONTAGIO PESTIFERO*. Ne pestis in locum sanum ingrediatur , opus est , *

1. ut *circumvallatio urbis infectæ* ad distantiam satis magnam ab urbe fiat , & custodibus , qui cavent , ne quis clanculum aufugiat , muniatur.

2. *Advenientes* a locis infectis per 30 , vel 40 dies *custodiæ* subjiciantur ; hoc tempore elapso exitus sanis e domo custodiæ permittatur.

3. Qui per provincias pestis tempore iter faciunt , testimoniis sanitatis instructi esse debent.

Ubi vero morbus pestilentialis domum , vel plateam , vel vicum , vel urbem , vel provinciam quandam jam intravit , tunc , ut ejus progressus inhibeatur , sanis omne commercium cum infectis est interdicendum , & occludendum , ideo

* Collectanea societatis medicæ haviensis. Vol. I. Cel. BANG de prophylaxi a contagiis. p. 178.

1. Exstruantur *nosodochia* saltem ad miliaris distantiam ab aliis locis, illuc statim peste infecti adportentur. Hoc præsertim noctu fiat, ne præsentibus in plateis terrori, & contagionis periculo subjiciantur. Ex morbo *reconvalescentes* per aliquod tempus ante permissum cum sanis commercium in custodia teneantur.

2. *Mortui* noctu efferantur, & in alta terra, sine superstrata cadaveribus calce viva, defodiantur.

3. Constituantur *medici, chirurgi, infirmarii, sacerdotes*, qui pro victu, medicamentis accuratione affectuum curam gerant, & ægrotos a sanis separant, ac sanis *normam* impressam, qua se contra pestem muniant, præscribant.

2. *PROPHYLAXIS A CONTAGIO FEBRIS PUTRIDÆ* consistit in sola separatione ægroti a sanis.

3. *PROPHYLAXIS A CONTAGIO DISSENTERICO*. Cum fæces putridæ dissentericorum miasma contagiosum foveant, hinc hæ fæces removeantur adeo, ut sani illas inspirare nequeant.

4. *PROPHYLAXIS A CONTAGIO VARIOLOSO, & MORBILLOSO* exigit, ut illi, qui hos morbos nondum sunt passi, arceantur ab ægrotis.

5. *PROPHYLAXIS A CONTAGIO VENEREO*. Optima prophylaxis a malo venereo est abstinencia a bono venereo. Ægroti lue syphilitica in privatis domibus soli dormiant in lecto,

fi vero multum infecti sint, tunc ad *nosocomium venereorum* mittantur.

6. *PROPHYLAXIS A CONTAGIO SCABIOSO.* Hoc avertitur fugiendo contactum infectorum nec non illorum vestimentorum, & lektorum. In orphanotropheis, nosocomiis, carceribus &c. in quibus scabies morbus est endemius scabiosis ægris propria assignentur cubilia. Vestimenta illorum probe laventur, & vapore sulphureo perfumentur.

7. *PROPHYLAXIS A CONTAGIO LEPROSO.* Hoc contagium in nostris terris rarissime observatur, & propagatio ejus per solam generationem & lationem, rarius per attractum contingit, exigit tamen separationem ægrotorum a sanis.

8. *PROPHYLAXIS A CONTAGIO RABIOSO.* Ut a morfu animalium rabidorum caveri possit, eorum libera circumvagatio legibus prohibeatur, & animalia rabida illico occidantur. De ipsa morforum medela vide *chirurgiam*.

CURA MAGISTRATUS PRO CIVIBUS ÆGROTIS.

Ut civium sanitas amissa iterum restituatur curam habeat magistratus, ut reconvalescendi subsidia in promptu sint.

SUBSIDIA RECONVALESCENDI vero sunt,

1. *Periti medici.* Hinc talibus solummodo jus praxim exercendi detur, qui a bona universitate factis

rigorosis examinibus doctoratus lauream legitime obtinuerunt.

2. *CHIRURGI PERITI.* Etiam talibus solummodo praxeos exercitium admittatur, qui sua studia in bene instructa universitate absolverunt, ac peractis examinibus rigorosis diploma doctoratus chirurgici, vel magisterii chirurgici legitime acceperunt.
3. *PHARMACOPŒI PERITI.* Qui nempe absoluto tirocino pharmaceutico cursum pharmaceuticum, chemicum, botanicum, & historię naturalis in bene instructa universitate audiverunt, ac rigorosum de his scientiis examen coram facultate medica subiverunt.
4. *PHARMACOPOLIA LEGITIME INSTRUTA.* Hinc in civitatibus, vel medica facultas, vel physici civitatis omni anno bis, vel ter inficiis pharmacopœis visitent pharmacopolia, an omnia præscripta simplicia, præparata, & composita in sufficienti quantitate, & qualitate adsint.
 Ut pharmacopœi sciant, quid in pharmacopoliis suis habere, & quo prætio medicamenta vendere teneantur, *Pharmacopœa provincialis eum taxa medicamentorum* prostare debet.
5. *OBSTETRICES PERITÆ.* Talibus solum facultas exercendi praxim detur, quæ cursum theoreticum in universitate audiverunt, ac dein praxim in domo obstetricia publica viderunt. Atque tan-

dem facto examine riguroso diploma artis obstetriciæ obtinuerunt.

6. *INFIRMARIJ, & INFIRMARIÆ* pro ægrotorum servitu bene instructæ, dexteritate, & sobrietate pollentes. * *Monachi, & Moniales* hoc opus charitatis in se suscipere possent.

7. *NOSOCOMIA PRO ÆGROTIS PAUPERIBUS.* In eo non solum ægroti pauperes gratis suscipiantur, sed etiam tales, qui pro solutione in eo decumbere, & curari cupiunt.

Hæc vero nosocomia sint bene instructa, pura, in loco congruo sita, idoneis lectis, cubilibus largis, bono victu, optimis medicamentis, peritis medicis, chirurgis, & infirmariis provisa.

Monasteria aptissime pro nosocomiis adhiberi possunt. Fratrum, & sororum misericordiæ monasteria in qualibet civitate majori instrui possent.

CURA MAGISTRATUS PRO ACCIDENTALITER ASPHYCTIS.

Ne homines, qui medicis, & chirurgis absentibus appoplexia, suffocatione, vel asphyxia, seu morte apparente affecti, ex defectu resuscitationis revera moriantur lex est a magistratu statuenda, quæ

1. illos *punit*, qui tali asphycto non succurrunt,

* *Cel. STRACK sermo academicus de custodia ægrotorum. Francof. 1779.*

2. illos *præmio* ornat , qui asphycto vitam resuscitant,

3. *normam* præscribit , qua methodo resuscitationis pericula adhiberi debeant , donec medicus adveniat.

4. quæ *sepulturam* asphyctorum , tam diu prohibeat, usque dum fœtore cadaveroso mors in dubium vocari nequeat.

Primariæ asphyxiarum *species* , quæ a causa externa, & medicis utplurimum absentibus contingunt, sunt *

1. *ASPHYXIA SUBMERSORUM*. Hæc exigit, ut submersus,

1. ocissime ex aqua prudenter *extrahatur*,

2. vestimentis madidis exutis, in aere temperato *stragulis tepidis*, capite pectoreque elevato imponatur, & diversimode *moveatur* capitis sita nequaquam mutato.

3. Mox *vena jugularis*, vel frontalis, vel temporalis, vel his vasis sanguinem quandoque nimis parce fundentibus vena in brachio larga incisione aperiatur.

4. Eximatur *mucus* tenax, qui oris, nariumque cavum occludere solet.

* Cel. HENSLE R *Anzeige der hauptsächlichsten Rettungsmittel derer die auf plötzliche Unglücksfalle leblos geworden sind. Altona 1779.*

5. Homo vegetus *spiritum* suum forti inflatione, & naribus ægroti clausis in suffocati pulmones repetitis vicibus inflet.

6. Intestinorum autem actio *fumo tabaci* in anum immisso suscitanda est, adhibita simul lenta, & continua *ventris contrectatione*.

7. Si aeri per os inflato obstaculum quoddam, ut spasmus vel aliud occurrat, illi *tracheotomia* instituta, infletur aer per vulnus trachææ.

8. Tandem denique corpus pannis calidis, asperis, vapore stimulante imprægnatis confricetur.

Non convenit submersis narium fauciumque irritatio, quæ mediante digito, plumma, fumo tabaci, vomitorio, vel sale alcalino volatili peragitur, nisi encephalus, pulmoque a sanguine non amplius compressi turgent. *

Renascentibus autem functionibus vitalibus major caloris gradus in corpus transmittatur lavatione acetosa, vinosa, spirituosa, aquosa calida, vel arena, sale, cineribus, stragulis calidis, balneo calido.

Restituta facultate deglutiendi lenta vini calidi, vel alius cardiaci instillatione refocilletur resuscitatus.

2. *ASPHYXIA LAQUEO STRANGULATORUM* exigit, ut suspensus

* *Cel. CALLISEN institutiones chirurgiæ modernæ p.*

1. *laqueo*, quam citissime transciso dimittatur in terram.
2. In aere frigido omni *vestimentorum stric̄tura* liberetur.
3. *Venæsectio* instituatur in vena jugulari.
4. Caput, ut sanguis in encephalo stagnans repellatur, *aqua frigidissima* lavetur, & fomentetur.
5. *Enemata irritantia* ex sale, & squilla injiciantur.
6. *Spiritus salis ammoniaci causticus* naribus admoveatur, & pulmonibus infletur.

Reliqua excitantia, quæ congestionem sanguinis in encephalum augere valent, suspenſa manu adhibere tutius est.

3. *ASPHYXIA AERE FIXO SUFFOCATORUM*. Medela miserorum, qui in cellari halitu *musti* fermentantis, vel in loco *cerevisiæ* fermentantis, aut in cubiculo recluso carbonum gliscescentium odore, vel fodinarum vapore suffocantur, exigit, ut

1. illico in locum *auræ puræ* frigidæ deportentur, atque capite elevato, & maxillis diductis exponantur,
2. ut *aqua frigida* adpergantur,
3. ut *spiritus salis ammoniaci causticus* naribus admoveatur, & pulmonibus infletur.
4. ut Guttulæ x. vel 12. ori infundantur cum pauca aqua. *

* *Cel. SAGE Erfahrungen das der flüssige Salmiakgeist das wirksamste Mittel sey erstickte wieder zu erwecken. Strasburg. 1778. p. 27.*

4. *ASPHYXIA FULMINE TACTORUM.*

His systema nerveum torpet, & encephalon sanguine turget, hinc medela exigit, ut fiat

1. *Venæsectio* in collo, vel brachio.
2. Ablutio, & fomentatio capitis cum *aqua frigidissima*.
3. *Spiritus salis ammoniaci* naribus admovendus, pulmonibus inflandus.
4. *Enemata acria* ano injicienda.

5. *ASPHYXIA CONGELATORUM.* Hi omnium asphyctorum diutissime vivunt, & facillime restituntur. Cavendum est maxime, ne congelati cubiculo calido inferantur, inde enim illorum mors redditur certa. Illorum resuscitatio exigit,

1. ut totum corpus excepto ore, & naribus *nive* operiatur, vel *balneo frigido* immittatur, aut ut magnis linteaminibus aqua frigidissima madidis involvatur.
2. Si vitæ signa redeant, ut in *lectum*, at non excalesfactum reponatur, tandem per gradus excalesfactio major corpori applicetur.
3. Excitantia, ut *vinum calidum* interne faucibus instillentur.

6. *ASPHYXIA A COMMOTIONE CEREBRI.* Qui a lapsu, vel alia violentia externa asphycti redduntur, his

1. *Venæsectio* instituatur.

2. *Fomentatio frigida* capiti applicetur.

3. *Enema irritans* ano injiciatur.

4. Redeunte vita *infusum arnicæ* propinetur.

7. *ASPHYXIA A COMPRESSIONE CORPORIS*. Adulti ab irruente ædificio, infantes ab incubitu dormientis nutricis compressi, & asphyxi, eadem methodo sunt refocillandi.

8. *ASPHYXIA A CORPORE HETEROGENEO IN TRACHEAM DEGLUTITO*. *Medela* exigit, ut corpus heterogeneum in faucibus vel trachea hærens,

1. *tussi*, vel *vomitu* digito, vel plumma oleo illita, & faucibus intrusa excitetur,

2. ut *forcipe*, vel *balena*, vel *digitis*, si possibile e faucibus eximatur, vel

3. ut si corpus heterogeneum hæreat in trachea, *tracheotomia* instituta eximatur.

9. *ASPHYXIA NEOPHYTORUM* exigit, si neonatus in facie *livescat*, ut ex abscisso *funiculo umbilicali* sanguis ad unciam unam, vel duas emittatur, & caput aqua frigida lavetur.

Si vero infans in facie sit pallidus emissio sanguinis noceret, at prodest

1. *Ablutio* in balneo aquoso calido cum vino mixto,

2. *Inflatio* pulmonum cum aere dephlogificato.*

* *Cel. ACHARD* in *Mémoires nouveaux de l'Académie de Berlin pour l'année 1778*. inflationem aeris dephlogificati

3. *Spiritus salis ammoniaci* naribus admovendus, & ejusdem.
4. Guttulæ quædam aqua dilutæ faucibus instilandæ.
5. *Faucium purgatio* a muco rimam glottidis obducente ope digiti, qua irritatione simul sæpe vomitus excitatur.
6. *Enema salinum* ano injiciendum.

CURA MAGISTRATUS PRO MATRIMONIUM INEUNTIBUS.

Ut rei publicæ sani, & sufficientes succrescant ex matrimoniis cives, prohibeat magistratus, ne matrimonium ineant

1. *Puellæ*, quæ 18 ætatis annum nondum expleverunt. Nam gravidæ nimis juvenes, nimis facile abortiunt, aut teneras pariunt proles, quæ brevi iterum moriuntur. *
2. *Virgines steriles*, aut morbo hereditario incurabili laborantes, ne morbus in miseras propagetur proles. * *

suadet, cum aër e pulmonibus eflatus sit mephiticus. Aër mephiticus per nitrum fusum transiens suo phlogisto privatur, hinc talis inflandus.

* *Cel. FRANK System einer medicinischen Polizey. 1. B. Von zu frühen Eben. S. 225.*

* * *Idem l. c. p. 297. Von ungesundten Eben, & p. 375. von der ebelichen Fruchtbarkeit, und einigen physischen Hindernissen derselben.*

3. Fœminæ ultra 50. *annum* jam profectæ. Rarius enim hæ adhuc concipiunt, etsi juveni marito junctæ. *

4. Juvenes ante 22 annum, ne tabe dorsali pereant, aut nimis debiles generent proles. Juvenes vero *rurales* ante 25. annum matrimonium non ineant.

5. Viri ex senio, vel alia causa *impotentes*, aut morbo hæreditario incurabili laborantes.

Demum a *cælibatu* dispensentur sacerdotes, moniales, milites, & alii, qui continentiam observare nequeunt, aut quibus continentia morbos periculosos parit. **

Prohibeantur *lupanaria*, ne homines lue venerea, vel tabe dorsali inficiantur, aut matrimonium ideo negligunt. ***

CURA MAGISTRATUS PRO AUGENDA POPULATIONE.

Cum regni cujuslibet solo fertili gaudentis felicitas, securitas, potentia, & divitiæ a multitudine incolarum sanorum pendeant, hinc summa Principis, & magistratus fit cura, ut incolarum numerus perpetuo increseat.

* Idem l. c. p. 269. *von zu spätem, und ungleichen Eben.*

** Idem. l. c. *von dem geistlichen Cölibatleben S. 139. vom Cölibatleben der Kriegsleute S. 211.*

*** Idem l. c. p. *vom weltlichen Cölibatleben S. 182.*

Id obtinetur amotis causis *depopulationis*, ac promotis subsidiis *populationis*.

CAUSÆ depopulationis.

1. *MORTALITAS HOMINUM NATURALIS.* Homo inter longævissima animalium est, * & ad 100. annos facile ex sui corporis fabrica pertingit, ni violentia externa aut morbus casu superveniens illum rapit. *Naturalem mortalitatem evitare* in hominum potentia non est.

2, *MORTALITAS HOMINUM PRÆTERNATURALIS.* Hæc tanta est ut ex morbis *sporadicis* 37^{mus} circiter moriatur. Ex *epidemicis* $\frac{2}{9}$. ex *contagiosis acutis* $\frac{2}{3}$ ** imo ex *peste* quandoque dimidium incolarum rapitur. Ex *chronicis* $\frac{70}{100}$. *Præternaturalem mortalitatem* hominum politica magistratus cura, & indefessum studium medentium, præmio excitandum, multum evitare valent.

3. *MORTALITAS NEONATORUM.* Intra primum annum ex 1000. neonatis 260. mortui sunt, altero 80. tertio 40. quarto 24. interierunt, & intra primos 8 annos pene dimidia pars generis humani periit. Ab anno decimo ad 29. parcius moriuntur homines. Cum educationis infantum mala methodus, & impertia mulierum,

* *III. HALLERI Elem. Physf. T. VIII. p. 95. in libro XXX.*

** *HALLERI Elem. Physf. T. VIII. lib. XXX. p. 102.*

quæ infantibus medentur hujus mortalitatis causa est, hinc hæc a magistratu tollenda.

4. *MATRIMONIA NIMIS PAUCA.* Ob cœlibatum sacerdotum, monialium, militum, famulorum & aliorum quibus matrimonium interdictum, vel incommodum, vel ob paupertatem nimis onerosum. Hinc concubinatus, & lupanaria prohibenda, cassa pauperum pro uxoratis adornanda.
5. *EMIGRATIO INCOLARUM.* Hæc auctis viis panem lucrandi; benigno regimine subditorum; interdictione emigrationis &c. impeditur. *Exteri* privilegiis peculiaribus invitandi.
6. *BELLA CRUENTA.* Horum evitatio non semper in Principis potestate est, at morbi castrenses, & vulnerum lethalitas multum impediri possunt, si princeps curam habeat, ut *medicina*, & *chirurgia militaris* in optimo statu semper constituatur. Nam defectus peritorum chirurgorum castrensium plures milites, quam gladius, & pulvis pyrius mactat.
7. *VITA LUXURIOSA.* Cum hæc innumeros creet morbos, cives effeminet, aut interimat, hinc a magistratu inhibenda.
8. *PAUPERITAS INCOLARUM MULTORUM.* Hæc enim ut luxus plurimorum morbo-

* *Cel. GRAUNT observ. on the bills of mortalit. p. 22. & Ill. HALLER l. c. p. 700.*

rum mater est. Hinc pauperes ex cassa pauperum sublevandi.

9. *TOLERATIO EMPYRICORUM.* Hæc enim fœx hominum sæpe morbos exiguos in graves, & lethales mutat, hinc empyricis curationes morborum interdicendæ.

An regni populus omni anno *increſcat*, vel *decreſcat* ex bene conſignato annuo numero natorum, mortuorum, & matrimonio junctorum determinari poteſt.

C U R A M A G I S T R A T U S P R O G R A V I D I S.

Cum mulieres uterum gerentes levi ex cauſa abortum patiantur, hinc magiſtratus interdicit *

1. Ne gravidis *terror* incutiatur. Rixæ igitur in locis publicis, mendici cum facie, aut membro monſtroſo circumvagantes, ſimulatio ſpectrorum &c prohibeantur.
2. Ne *verberibus*, aut *tortura*, vel *ſupplicio* afficiatur gravida. Ne innocens infans ob matris crimen pereat.
3. Non porrigantur illicito amore gravidis in pharmacopœis, vel medicamenta ecbolica, nec ve-

* Cel. FRANK l. c. I. Band. S. 291. *Von der Schwangerschaft überhaupt, ihren Rechten, und vorzüglich in gemeinen Weſen.*

næsectio in pede a chirurgis imperitis instituat-
tur, ne abortus procuretur.

4. Nec puellæ illicito amore imprægnatæ verbis
adeo malis excipiantur, ut abortus sit timendus.
5. Nullæ pœnæ, nec in ecclesiastico, nec in civili
foro in crimen illicitæ imprægnationis statuatur,
ne infanticidio causa præbeatur. Hoc enim uni-
cum est infanticidium præcavendi remedium. *

C U R A M A G I S T R A T U S P R O P A R T U R I E N T I B U S.

Ut mulieres gravidæ felici partu a sua prole liberen-
tur, curam habeat magistratus, ut civitas, cui
præest, instruatur **

1. Peritis *obstetricibus*, quæ nempe severum exa-
men subiverunt.
2. Peritis *obstetricatoribus*. Hinc nullus pro phyfi-
catu suscipiatur medicus, aut chirurgus, qui
non simul academico diplomate se artem obste-
tricam calere monstret.
3. *Domo publica* pro puellis illicito amore gra-
vidis; & simul adeo pauperibus, ut privatam ob-
stetricem solvere non valeant, ac clanculum par-
turire possint.

* Cel. WASDA *lauter Wunsch für diejenigen Personen weib-
lichen Geschlechts, welche zu Falle gekommen.* Frankf. 1781.

** Cel. FRANK l. c. I. B. S. 605. *Von der in jedem ge-
meinen Wesen nöthigen Fürsorge für Gebärende, und
Wöchnerinnen.*

Talis domus publica est multiplicis *utilitatis*. Optima enim est *schola* pro obstetricibus, & obstetricatoribus. *Infanticidia* arcet; *nutrices* pro mulieribus, quæ lactare nequeunt, suppetitat; multas matres, & proles *conservat*; fœminas infelici amore seductas ad *virtutem* sæpe reducit.

C U R A M A G I S T R A T U S P R O I N F A N T I B U S N E O N A T I S .

Infantium neonatorum cura, & educatio parentibus est committenda, at ne tanta neonatorum copia adeo cito iterum moriatur, bona methodus infantes educandi est matribus in calendariis, vel aliis libellis tradenda.

Habeat vero magistratus curam,

1. ut infantes a parentibus ob paupertatem, vel ob illegitimitatem, vel aliam causam *derelicti*, seu in vias publicas expositi in *domum publicam prolium expositarum* suscipiantur, nutriantur, & educentur.
2. ut pro matribus quæ proles suas lactare nequeunt, & pro infantibus derelictis, vel expositis semper nutrices adsint, *domus publica* in qua nutrices conscribuntur, & an sanæ sint, examinantur, est constituenda. *

* *Détail de la nouvelle direction du bureau des nourrices à Paris. A Paris 1775. & Cel. FRANK l. c. 2. Band. S. 373. von der Bestellung des Ammenwesens und erster Verpflegung mütterlos zu erziehender Kinder.*

CURA MAGISTRATUS PRO EDUCATIONE PHYSICA INFANTUM.

Cum tanta observetur infantum mortalitas, ut ex mille infantibus intra primos octo annos pene dimidia illorum pars iterum moriatur, hinc magistratus curam habeat, ut bona educandi methodus parentibus præscribatur, atque causæ mortalitatis infantum amoveantur. *

Causæ primariæ, quæ infantes in prima ætate rapiunt, sunt,

1. *Malus victus*, hinc matres adstringendæ, ut proprio lacte suas proles nutrant. Lac enim nutricis minus convenit, & educatio ope pulmentorum adhuc deterior est.
2. *Variolæ***, quarum atrocitas *domo inoculatoria* posset minui, hæc vero extra urbem in loco circumvolato fiat, ne sani a variolosis inficiantur. ***
3. *Convulsio*, quæ a dentitione, a vermibus, ab acrimonia primarum viarum originem habet, bona curandi methodo mitigatur.

* *Cel. FRANK l. c. 2. B. S. 515. von der Gesundheits-Pflege der lernenden Jugend.*

** Ita Parisiis intra sex menses 13550 interierunt. *III. HALLERI Elem. Phys. T. VIII. p. 99. lib. XXX.*

*** *Cel. LETTSOM Nachrichten von dem allgemeinen Dispensatorio in Londen. Altenburg. 1777. P. 141.*

4. *Oppressio infantum in lecto*, hæc introductione lectuli italici *Arcuccio* dicti avertitur. *

Pro infantibus *pauperibus*, & *derelictis orphanotrophium* est bene instruendum, vel cum in eo mortalitas infantum ob aeris corruptionem, & vitium incongruum adhuc valde magna observetur, potius singulatim rusticis, & civibus pro educatione expensis publicis tradantur. **

C U R A M A G I S T R A T U S P R O M O R T U I S.

Ut mortui rite, & non vivi sepeliantur, constituat magistratus publicum *cadaverum inspectorem*, interdicat sepulturam ante 48. horas, & ne ullum cadaver nisi inspectum sepeliatur.

Constituatur autem pro hac re chirurgus peritus, qui simul ex scientia cadavera examinandi specimen proprio examine dedit.

OFFICIUM inspectoris cadaverum est, ut inquiret,

* *Cel. FRANK* l. c. 2. B. 209. S. iconem hujus lectuli exhibet, & p. 205 dicit: in Svecia omni anno 650 infantes oppressione perierunt.

** *Cel. MEISNERS Abhandlungen über die Frage: sind die Findel-Häuser vortheilhaft oder schädlich? Göttingen. 1779. & Cel. STARK, atque Cel. HAUN Abhandlungen über die Vergleichung der Vortheile der in Waisenbäusern, und der durch Vereinzelung der Waisenkinder. Hamburg. 1780. — Cel. FRANK* l. c. 2. B. 443. S. von Findlings, und Waisenbäusern.

1. An *vera mors* in cadavere adfit, ne quis *vivus* sepeliatur.
2. An signa mortis *naturalis*, id est, ex morbo ortæ adfint.
3. An non signa *mortis violentæ*, nempe vulnerationis, suspensionis, contusionis, compressionis &c. deprehendantur. In hoc enim casu cadaverum inspector nullum det attestatum pro sepultura, sed rem illico ad forum criminale deferat.
4. An cadaver fœmineum non sit *gravidum*, quod ex abdomine supra ossa pubis prominente, ex motu in abdomine, si fetus est vivus, & in casu dubio ex orificii uterini exploratione sciri potest. In hoc casu curet cadaverum inspector, ut fetus illico operatione cæsarea ex matre mortua excindatur, & ut, si vivat, sacro baptismo conspergatur.
5. Si cadaver statim a morte *valde putrescit*, aut *contagium* spargit, ut variolæ, morbilli, febris putrida maligna, præsertim vero pestis, tunc omnem *ostentationem* cadaveris prohibeat, & sepulturam jam intra 24 horas jubeat.
6. An non *dubiæ mortis* signa in cadavere deprehendat, tunc sepulturam tam diu prohibeat, donec putredo aperta certam mortem indicit.

SIGNA MORTIS scitu necessaria sunt,

1. Quando cadaver *sepeliendum*.

2. Quando cadaver legaliter *diffecandum*.
3. ——— de neonati *vita*, vel *morte* judicandum.

Signa mortis in signa *certa*, & in signa *ambigua* dividuntur. *

Signa *ambigua* sunt,

1. *Respiratio nulla*
2. *Pulsus* cordis, & arteriarum non percipiendus.
3. *Frigus* corporis totius.
4. *Rigor* articulorum.
5. *Insensibilitas* ad omnem stimulum.
6. *Laxus hiatus sphincterum*.
7. *Sanguis* ex vena secta non fluens.
8. *Sanguis tenuis in ore*.
9. *Odor cadaverosus*. **
10. *Cornea oculi* collapsa, sicca,

Hæc enim signa aliquando in apoplecticis, & submersis adfuerunt & homines quandoque tamen adhuc vivebant, & adhuc resuscitabantur.

Signa mortis certa. Mors adest, quando cordis irritabilitas adeo periit, ut nullo adhibito stimulo revocari possit, hinc

1. Sola *perpetuitas* horum signorum, at conjunctorum, ut eadem simul perpetuo incrementum, &

* Cel. BRINKMANN *Beweis der Möglichkeit das einige Leute lebendig können begraben werden*. Dusseldorf 1772

** Ill. HALLERI *Elem. Physiol.* T. VIII. lib. XXX. p. 122.

2. *Aperta putredo corporis continuo auda certa sunt mortis signa.*

MORBI in quibus certa mors ante putredinis evidētis signa vix detegi possunt, sunt asphyxiæ subito ingruentes in hystericis fœminis, apoplecticis, epilepticis, catalepticis, congelatis, submersis, suspensis, aere mephytico suffocatis, in infantibus neonatis, a nutrice compressis, ab alto delapsis.

Si ergo cadaverum inspector nulla signa mortis violentæ, vel mortis dubiæ in cadavere invenit, tunc *necrologium* pro admittenda sepultura ad parochum loci scribat, in quo necrologio mortui contineatur.

1. *Nomen, & cognomen.*
2. *Ætas.*
3. *Sexus.*
4. *Conditio.*
5. *Morbus, quo periit.*
6. *Medicus, chirurgus, vel empiricus qui illum tractavit, vel an morbus fuerit naturæ relictus.*
7. *Locus, in quo mors contigit.*
8. *Hora, dies, & annus mortis.*

Multiplicem utilitatem inspectio cadaverum, & legitima necrologiorum consignatio habet, nam

1. Sic *homicidia, infanticidia, autochiriæ* deteguntur.
2. *Præcavetur, ne quis sepeliatur vivus.*

3. Morbi *epidemici, endemii*, & morbi loco quem inhabitamus maxime *infesti* nec non
4. *Empyricorum* perniciosæ curationes publico innotescerent.
5. Demum ex *necrologiis* rite consignatis naturalis, & morbosa *mortalitas, salubritas*, & *insalubritas* locorum, & temporum; *numerus* incolarum, & si *necrologia* cum *baptismologiis* conferuntur *populationis incrementum*, vel *decrementum* & plura alia sciri possunt.

SEPULTURA MORTUORUM non tantum in ecclesiis, sed etiam in cœmeteriis circa muros civitatis plane prohibeatur. Et locus pro cœmeterio ad quadrantem horæ a civitate distans, sat amplus, aere perflatus, arboribusque hinc inde circumvalatus assignetur.

Cadavera ad sex pedum profunditatem inhumantur, & feretrorum apertura, atque ossium putrescentium exemptio plane interdicator, inde enim *miasma* putridum late spargitur, * ac febrem putridam excitant.

* In *Gazette salulaire* No. xxiv. & xxv. funesta narratur hujus rei historię. In ecclesia S. Divonis nocte feretra quorundam sepulcorum aperiebantur, & cadavera exuta in fossam cum adpersa calce, ut citius computrescant, præcipitabantur. Vespillones lapide fossæ imposito aufugerunt. Nihilominus vapores putridi adeo tamen emanarunt, ut sequenti die cultus divinus adeo turbaretur, ut maxima pars hominum exire coacta fuerit,

CURA MAGISTRATUS TEMPORE LUIS PECORUM.

Cum plurimarum regionum divitiæ a pecorum multitudine, & salubritate pendeant, cum demum res publica pecorum usu carere nequeat, hinc ingens oritur calamitas, si morbo contagioso integris regionibus rapiantur armenta.

odor fœtidus non ecclesiam solum occupavit, sed ædificiis ex adverso positis adeo communicatus fuit, ut incolis nausea fuerit excitata.

In urbe *Talento* vespillones fossam pro defuncto non satis profundam fecerunt, feretrum itaque obtegebant terra, quam pedibus comprimebant. Paucis diebus post exhalationes cadaverosæ ex sepulchro emanantes templum sensim ita adimplebant, ut illud derelinqui deberet. Consilium capiebatur corpus exhumandi: E tribus vespillonibus qui hanc translationem in se suscipiebant, duo insigniter vomebant, tertius in febrem incidit, & decem aut duodecim diebus post moriebatur. N. XXVI. In vico *Saulieu* in templo aperiebatur sepulchrum pro sepelienda muliere febris putrida defuncta. Vespillones detegebant feretrum cadaveris, quod ante 6 hebdomadas sepeliebatur. Cum fœmina fossæ mandaretur, ipsius & alterum feretrum aperiebatur, illico odor adeo fœtidus oriebatur, ut omnes, qui assistebant, exire cogerentur. Inter 190 homines 114 graviter ægrotabant, sicuti etiam prædicator, vicarius, & vespillones. Interim ultra 18 ex toto hoc numero mortui non sunt, inter quos prædicator, & vicarius primi e medio tollebantur.

Ne ergo lues inter pecora ingruat, magistratui incumbit vigilantia, ut

1. *Aer, pabulum, & potus*, quibus pecora vel in pascuis, vel domesticis stabulis utuntur, nec non ut ipsa *stabula* sint salubria.
2. Ut *medici, & chirurgi*, qui phyficatui præsunt, pathologiam rei veterinariæ calleant.
3. *Fabri ferrarii, ac pecorum pastores primarii* non assumantur, nisi qui rei veterinariæ collegia audiverunt, & testimonium academicum de facto examine veterinario exhibent.

Lues autem pecorum, vel in locis *vicinis*, vel in loco *proprio* incipit. *

Si lues pecorum in *locis vicinis* adhuc est, tunc curet magistratus,

- I. ut veterinarii adventitia armenta sedulo inspiciant, an non ægrotent,

In Diario anglico, seu *London Magazin. mens. Sept. 1752* memorabilis etiam prostat historia. Vespillo aperiebat sepulchrum, in quo ante 30 annos vir quidam variolis defunctus sepultus erat, percussio operculo feretri extemplo odor foetidus exiit. Paucis diebus post 14 ex adstantibus variolis corripiebantur, & omnes incolæ hujus pagi hunc morbum nondum pæssi duobus exceptis decubuerunt. Notabile est variolas omnia oppida, quorum incolæ sepulturæ adfuerunt, invasisse.

* *Veterinarius oder Unterricht von der Behandlung, Kur und Wartung der Pferde und des Hornviehs. Gotba. 1780. 2ten Theil p. 335. Vorsorge der Landespolizey.*

2. ne ex peregrinis locis sine attestato sanitatis adventitia armenta emantur, & inquilinis misceantur.
3. Pecora autem ex locis infectis adlata in confiniis jam illico remittantur.

Si vero lues in *proprio loco* incipit, tunc

1. Armenta *ægotantia* a sanis illico removenda sunt. Aversatio pabuli, defectus ruminationis, & languor sunt primaria morbi indicia a veterinariis inquirenda.
2. *Famulis*, qui ægotantibus armentis serviunt, sana pecora adire interdicator.
3. Veterinarii periti morbi indole examinata, & congruis remediis incassum tentatis illico armenta ægota *maçtari* curent, & damnum maçtati animalis ex cassa publica loci refarciatur.
4. *Cadavera* animalium demortuorum, vel ob morbum maçtatorum pelle vel detracta, vel hinc inde incisa profunde sepeliantur, & multa terra contegantur. Inhumatio cadaverum in loco disito fiat, ad quem armenta sana devenire non possunt.
5. *Inoculatio* in animalibus adhuc sanis est tentanda, an hæc morbum arceat.
6. Demum interdicator *esus carniū* armentorum cum lue maçtatorum, ne incolæ inde ægotent, nec *coria* animalium contagio mortuorum in usum adibeantur, nisi coria in loco infecto ope

aquæ calcis vivæ eo usque macerentur, donec pili secedant. * Coria vero animalium *carbunculis* mortuorum inficiunt. **

C U R A P R I N C I P I S P R O S C H O L I S M E D E N T I U M.

Ut res publica peritis medentibus, nempe eruditis medicis, chirurgis, pharmacopœis, obstetricibus ac veterinariis possit provideri, necessarium est, ut *adminicula* omnia, quibus medendi scientiæ doceri, ac disci possint, a P R I N C I P E clementer suppetitentur.

Sunt autem *adminicula* hæc generatim,

1. Docti *Professores*, horum sit numerus pro tot tradendis doctrinis sufficiens. Hi sint viri ingenio, peritia, probitate & diligentia ornatissimi.
2. Traditio *omnium partium*, quæ artem medendi constituunt.
3. *Requisita physica* ad doctrinas medicinales tradendas necessaria, quæ mox nominabo.
4. *Bibliotheca* instructissima pro qualibet doctrina.
5. *Selecti libri scholastici*, in quos commode prælegi possit.

* Ill. VAN SWITEN *Comment.* T. I. p. 141. dicit: experientia docuit, coria animalium contagio demortuorum in usum adhiberi posse, licet contagium iis inhæreat, dummodo mox in aqua calcis vivæ eo usque macerentur, donec pili secedant.

** *Cel. TODE Med. chirurg. Bibl.* 8. B. 3. Sr. S. 618.

6. *Boni correpetitores*, qui privatim cum studiosis collegia audita repetunt.
7. *Examina rigorosa* ex qualibet doctrina singulatim instituenda. Hæc instituantur publice, & si examinatores in candidato nec sufficiens ingenium, nec memoriam necessariam pro scientia, ex qua examinantur, observant, tunc penitus a scientia tales candidati removeantur.
8. *Locus* demum in quo facultas medica tegit, sit adeo constitutus ut *nosocomia* ægrotis necessariis instrui possint; ac ut pauperes *studiosi* cum levibus expensis studia sua per requisitum tempus absolvere possint. Hinc facultas medica solummodo in maximis civitatibus, seu metropoli regni construatur.
9. Demum bona *norma studiorum*, quæ ordinem, jura, methodum examinandi & morum academicorum politiam continet, præscribatur. *

FORMATIO MEDICORUM. Ut eruditi formantur medici, necessarium est, ut tales solummodo candidati ad studium medicinæ admittan-

* *Cel. HOFFMANN Unterricht von dem Collegio der Aerzte in Münster. Nebst den münsterischen Medicinalgesetzen. Münster 1777. — Hessische Medicinalordnung und Gesetze. Cassel 1778. — Ill. L. B. de STÖRCK instituta facultatis medicæ Vindobonensis. Vindobonæ 1775. — Cel. BRINKMANN Patriorische Vorschläge zur Verbesserung der Medicinal-Anstalten, hauptsächlich der Wundarzney und Hebammenkunst auf dem platten Lande. Düsseldorf 1778.*

tur, qui ingenio, memoria & reliquis ad medicinam requisitis physicis & moralibus pollent. Hi

1. *Omnes medicinæ partes intra quinquennium audiant. Sunt autem partes medicinæ præter physicam, & mathesim,*

1. *Historia naturalis præsertim Botanica.*

2. *Chemia, & Pharmacia practica.*

3. *Anatome, & Hygrologia.*

4. *Physiologia.*

5. *Materia medica, cum Toxicologia, Re cibaria, Hydrologia minerali, & Pharmacia medicinali.*

6. *Pathologia generalis.*

7. *Pathologia specialis, & Praxis clinica, cum Casuistica.*

8. *Historia medicinæ & Notitia authorum.*

9. *Demum audiat quilibet medicus chirurgiam, artem obstetriciam, & artem veterinariam. Nam medicus sine chirurgiæ studio adeo parum ac chirurgus sine medicinæ studio valet.*

Adminicula ad doctrinas medicas tradendas necessaria sunt,

1. *Museum historiæ naturalis.*

2. *Hortus botanicus*

3. *Laboratorium chemicum optime instructum.*

4. *Theatrum anatomicum.*

5. *Nosocomium practicum.*

FORMATIO CHIRURGORUM. Bonos chirurgos in plurimis locis germaniæ adhuc nimis inveniri paucos communis quærela est. *

Obstacula, quæ chirurgiæ progressum impediunt, sunt,

1. *Assumptio ineptorum candidatorum pro chirurgia*, nempe qui nec phyficas, nec morales capacitates ad chirurgiam addiscendam necessarias habent. Sine ingenio enim, sine necessariis scientiis præliminaribus, sine necessariis linguis, ac sine ambitione honoris nemo bonus potest fieri chirurgus.
2. *Methodus chirurgiam in officina tonsoria per triennium discendi.* Totum enim hoc tempus in barbitonsura perditur, & paucissimum re-

* Magnus in chirurgia vir Illustris nempe RICHTER in *Chirurg. Biblioth.* 3. B. 2. St. S. 286. dicit: Leider ist's wahr, und man mus sich dessen schämen, das unsere jungen Wundärzte beym Barbierbeken aufgezogen werden, und in ihren Lehrjahren kaum etwas mehr lernen, als Pflasterstreichen und Aderlassen. Dis ist schon hundertmal gesagt worden, und oft genug so laut, das es diejenige hören konnten, in deren Macht es ist, der Schande abzuhelpen; aber immer ist die Sache geblieben, wie sie war: das ist, die gesetzgebende Macht in den mehresten Orten Deutschlands findet es noch immer für gut, das Leben und die gesunden Glider der Unterthanen den Badern, und Barbierern, für das geringe Geld, welches diese für ihr Privilegium erlegen, auf Diskretion zu überlinquitur

linquitur tempus pro lectione authorum & frequentatione collegiorum.

3. *Paupertas candidatorum chirurgiæ.* Hæc enim etiam finito sic dicto tirocinio chirurgico impedit ulterius, ut hi sibi bonos authores comparare, collegia & nosocomia practica per sufficiens tempus frequentare possint. *Maligna* enim nimis sunt stipendia sodalium sic dictorum chirurgicorum, assistentium in nosocomiis, chirurgorum subalternorum rei militaris &c.
4. *Neglectum studium omnium chirurgiæ partium.* Nam præter anatomiam, & chirurgiam practicam paucissimi quid aliud audiunt. Hinc rudes adeo in ipsis his duabus partibus manent, cum hæ ex integro sine reliquis partibus ut physiologia, materia chirurgica, arte obstetricia &c. intelligi nequeant.
5. *Contemptus denique chirurgorum,* qui fere ubique locorum longe nimis infra medici dignitatem deprimuntur. Inde quorundam chirurgorum servilis adeo vivendi ac cogitandi norma. Hæc ratio est, cur omnes fere chirurgiæ tirones,

geben. Und man entschuldigt sich nicht, wenn man sagt, das die Barbierer unter der Aufsicht der Aerzte stehen: auf dem Lande, und hier ist vorzüglich das Schlachtfeld, ist keine Aufsicht, und wie viel Aerzte gibt es denn in Deutschland, die in wichtigen chirurgischen Fällen rathen können?

qui capacitatem & media se sustinendi habent, cito ad medicinam transfugi fiant. *

6. *Levitas examinis chirurgici*, in quo præter anatomiam maxime vulgarem, & chirurgicos morbos maxime obvios paucum intra duas horas examinari solet.

7. *Defectus adminiculorum physicorum* ad chirurgiam docendam, & discendam necessariorum. Nempe

1. *Theatrum anatomicum*, in quo tantus cadaverum numerus semper præsto sit, ut ipsi tirones in cadaverum dissectione anatomica & operationibus chirurgicis se sufficienter exercere possint.

2. *Nosocomium practicum* multis ægrotis morbo chirurgico laborantibus instructum, in quo praxis clinica demonstrari possit.

Si ergo hæc obstacula chirurgiæ progressum impediunt non amoveantur, nunquam Germania multos bonos habebit chirurgos.

Ut ergo boni formentur chirurgi, opus est,

1. ut nulli pro chirurgia assumantur *candidati*, qui non linguam latinam, germanicam & gallicam

* *Cel. VOITUS zwey Reden an die jungen Wundärzte. Berlin 1780. p. 102. dicit vir eximius: Wer etwas mehr als gemeinen Menscheninn und Geld hat, dünkt sich zur Wundarzneikunst weit zu klug, und wird ein Uiberlaufer zur Medicin. Wer wollte auch nicht für sein baares Gold lieber Herr als Knecht seyn.*

callent, arque necessarias capacitates phyficas & morales possident.

2. Ut chirurgiæ studium non in officina tonsoria, sed in *nosocomio chirurgico* vel sub directione *doct̃oris chirurgiæ* & solis in locis, in quibus *facultas medico-chirurgica* habetur, per triennium peragatur.
3. Ut *paupertati* studiosorum chirurgiæ consuletur, *Alumnatus chirurgicus* erigatur, in quo ex munificentia principis pro exigua solutione annua studiosi chirurgiæ nutriuntur, educantur, docentur.
4. Omnes chirurgiæ partes a Professoribus, quorum sufficiens constituatur numerus, tradantur, & a discipulis audiri teneantur. Sunt autem Partes chirurgiæ.
 1. *Anatomia, Hygrologia & Physiologia.*
 2. *Pharmacologia chirurgica, Doctrina de fasciis, & Doctrina de instrumentis.*
 3. *Pathologia chirurgica generalis, & specialis cum Doctrina de operationibus chirurgicis.*
 4. *Doctrina de arte obstetricia cum Doctrina de morbis mulierum, & morbis infantum.*
 5. *Doctrina de morbis oculorum, Doctrina de morbis dentium, Doctrina de morbis venereis, Doctrina de morbis cutaneis, & Doctrina de medicina, & chirurgia forensi.*

6. *Praxis clinica, & Casuistica de morbis chirurgicis.*

7. *Demum Historia chirurgiæ, & notitia Authorum, tradantur.*

Chirurgi demum omnes præsertim vero *rurales, & castrenses* non solum omnes partes chirurgiæ sed etiam *materiam medicam, pathologiam generalem, & specialem de morbis internis*, atque *praxim clinicam medicinalem* audire teneantur.

5. *Ut contemptus chirurgorum cesset*, omnibus chirurgiæ doctoribus idem honoris character, & eadem stipendii quantitas elargienda est. Hæ res solæ multos forsan magni ingenii viros ad chirurgiam alliciet.*

6. *Examina chirurgica* sint valde rigorosa, fiant publice in auditorio chirurgico, & ex qualibet scientia saltem principali deponatur peculiare

* Dico forsan, nam pauci, etsi eodem ac medici gaudeant jure, ea animi indole, quæ ad operationes chirurgicas peragendas necessaria est, instruuntur. Ipse maximus HALLERUS *Biblioth. chir.* T. II. p. 171. dicit: „ Etsi „ chirurgica cathedra per septemdecim annos mihi con- „ credita fuit, etsi etiam in cadaveribus difficillimas ad- „ ministraciones chirurgicas frequenter ostendi, non ta- „ men unquam vivum hominem incidere sustinui, ni- „ mis ne nocerem veritus. „ Cui asserto adhuc acce- dit, quod multo sit commodius consilia chirurgi dare, lithontripticum v. g. vel corticem peruvianum præscribere, quam lithotomiam v. g. vel amputationem alicujus membri ipse facere.

examen, adeo autem ut omnes doctrinæ in tribus examinibus, quorum quodlibet spatio duarum horarum duret, cum candidato percurrantur.

Finito bene facto examine *dissertationem chirurgicam* pro laurea chirurgica obtinenda publice defendat.

FORMATIO PHARMACOPŒORUM exigit, ut

1. Nulli, nisi requisitis ad pharmacopœum dotibus instructi tirones admittantur.
2. Ut *Historiam naturalem, Chemiam, & Pharmaciam* adeo audiant, ut ex his scientiis rigorosum subire possint examen.
3. Ut ipsi approbandi aliquot ex difficilioribus *processibus pharmaceuticis* coram examinadoribus præparent.

FORMATIO OBSTETRICUM. Ut boni formentur *obstetricatores, & obstetrices* necessaria sunt,

1. *Professor artis obstetriciæ*, qui vero simul *morbos mulierum, & morbos infantum* tradat.
2. *Domus publica* pro parturientibus, & infantibus neonatis, in qua tironibus praxis obstetricia demonstrari possit.
3. Ut *obstetricatores & obstetrices* per medium annum, sed prius auditis collegiis obstetriciis, praxim obstetriciam frequentare teneantur.

FORMATIO VETERINARIORUM. Ut periti formentur *veterinarii* opus est,

1. ut *Professor artis veterinariæ* constituatur,
2. — *Nosocomium veterinarium* erigatur,
3. — *Chirurgi, fabri ferrarii, & pastores primarii* hanc medicinam audiant, & ut fabri ferrarii atque pastores rigorosum ex eadem præstent examen.

CURA MAISTRATUS PRO SOSTRO MEDENTIUM.

Ut medentes *sostrum* labore dignum obtineant, & ægroti reconvalescentes, aut hæredes post obitum ægroti, morbo incurabili defuncti, *sostrum* medentibus non denegare possint, statuatur magistratus *fixam taxam* pro medentibus.

Taxa autem solummodo pro hominibus mediocris sortis statui potest; nam *pauperes* solvere nequeunt, ac *divitum* generositati præscribi non debet.

Si ægrotus moriatur, tunc pharmacopæus & medentes omnium creditorum primi ex hæreditate defuncti solvantur. Si enim pro defunctis solutio esset incerta, tunc ægroto, morbo incurabili laboranti, nemo medentium assistere vellet.

TAXA PRO DOCTORE MEDICINÆ.

Pro *prima visitatione*, in qua morbi maxima disquisitio fieri debet, solvatur *sostrum duplex*.

Pro *reliquis visitationibus* *sostrum* detur *simplex*; idem vero sit, præscribat medicus, vel non præscribat formulam medicamenti.

Pro *visitatione nocturna* solvatur *solstrum duplex*.

Pro *itinere ad ægrotum* solvantur tot *solstra duplicia*, quot miliaria medicus proficisci debet.

Pro *consilio medicinali ad ægrotum* solvantur cui-libet medico præsentis *solstra triplicia*; pro *consilio scripto* transmittendo idem detur.

Pro *præscriptione formulæ in domo medici*, si nempe ægrotus medicum adit, vel ad medicum pro formula mittit, solvatur *solstri simplicis pars media*.

Physicus vero loci præter ægrorum privatorum solutiones, adhuc honestum *stipendium annuum* habeat.

TAXA PRO CHIRURGIAE DOCTORE. Hæc eadem sit ac pro medicinæ doctore, si solummodo præscriptio formulæ est facienda. Si vero operationem majorem perficiendam habet, tunc peculiare pactum cum ægroto est statuendum. At ne operatoris avaritia pactum exageret nimis præcaveat magistratus.

TAXA PRO MAGISTRO CHIRURGIAE. Pro simplici deligatione, aut præscriptione solvatur medietas *solstri*, quod chirurgiæ doctori datur. Pro minoribus vero operationibus chirurgicis ut venæsectione, vesicatorii, hyrudinum, fonticuli applicatione detur *solstrum triplex*.

TAXA PRO PHARMACOPŒO. Huic medicamenta juxta *taxam medicamentorum* introductam solvantur.

TAXA PRO OBSTETRICE. Huic pro partu naturali sostrum chirurgicum triplex, pro versione fetus detur sostrum sexduplex, pro reliquis visitationibus sostrum detur chirurgicum medium.

TAXA PRO EMPYRICO. Huic solvatur nihil, si audaciam haberet suam solutionem coram magistratu civitatis exigendi.

SALARIA PROFESSORUM adeo sint constituta, ut viros magni ingenii alliciant ad se scientiis medicis consecrandos, atque ne opus habeant pro suæ familiæ intertentione curis agitari, aut lateralis lucri vias quærere. Hæ enim res ingenia obtundunt, tempus studio rapiunt, & mentem deprimunt.

Sed *privati* illorum labores literarii sunt privatim remunerandi, aut nummis, aut titulis, aut insigni quodam ordinis literarii, his enim emolumentis solis scientia nostra capit incrementum.

F I N I S.

B U D Æ,
TYPIS REGIÆ UNIVERSITATIS.

